

Șerban CODRIN

Dan Elias în zorii unui răsărit

Un titlu extrem de sugestiv, „Eliada”, un joc de cuvinte cu aluzii postmoderniste, de la „Iliada” de Homer, sau de la numele autorului, Elias, sau de la elidă, poezie în formă fixă propusă de Dan Elias și cultivată mai ales de Ion Roșioru, această carte este dovada existenței unui important poet, când toți poeții sunt mari, însă numai unii importanți. El însuși, Dan Elias, ar fi fost incapabil să realizeze antologia, așa cum se întâmplă ori de câte ori un poet se autoselectează, chiar nume de excepție, precum Eminescu. Munca secretă aparține poetului, dar un antologator din umbră devine al doilea creator prin selecție excepțională, cum este cazul clasic al lui Maiorescu, sau mai aproape de noi, Nicolae Leahu, antologatorul lui Macedonski. Cine și-a asumat rolul ingrat sau benefic al selecției din opera unuia din ce mai importanți poeți contemporani români, pe cât de important, pe atât de necunoscut și nerecunoscut. Suntem numai câțiva cine ne pretindem cunoscători în peștera cu tezaurul, însă incapabili de performanță, de alegere curată, pură. Dan Elias are un noroc pe cât de neașteptat, pe atât de insolit. O rudă apropiată de familie, o personalitate binecunoscută din cu totul alt domeniu. Cu studii filologice, cunoscătoare a stilisticii literare, de o sensibilitate estetică extremă, imaginativă peste limite, poetă ea însăși prin prestația zilnică de

vedetă PROTV, numele ei este Neti Sandu, luminoasă și telegenică legendă a horoscopului matinal.

Cunoscând pe de rost conținutul tuturor volumelor de versuri de Dan Elias de la debutul imediat după 1990, până la ultima propunere, Neti Sandu nu a selectat, mai

degrabă a căutat și a găsit sunetele perfecte, rânduindu-le în mai multe partituri precum un compozitor. Astfel a creat 22 de compoziții de câte 8 poezii alese pe criterii ușor de intuit citind cele 22 de titluri: „Acești copaci înverziți cu genunchi la gură”, „Eu am văzut îngeri cu ariile goale”, „Îmi curge cer pe mâini de o veșnicie”, „Duc sub braț o coajă ar de lună din care mai mușc uneori”, „Era-n deplinăitatea facultăților de visare” și tot așa mai departe. Eu aș fi propus 24 de titluri, ca să mai adaug puțină simbolistică într-o poezie saturată de ea însăși. În interiorul fiecărui microciclu sunt reluate câte 8 poezii scurte, niciodată depășind măsura trubadrescă a unui sonet, deci 14 versuri. Titlul reproduce în general un vers, rareori două din interiorul partiturii selectate. Rezultatul? Un ritual al poeziei aproape perfecte.

Luând cuvântul la lasarea volumului în anturajul vedetelor PROTV, într-o locație selectă, bucureșteană, pe o stradă cu nume la fel, elevat, Sfinții Voievozi, am accentuat ideea că poezia lui Dan Elias ar mai merita câteva selecții, care să-i accentueze tocmai energiile, frumusețea apollinică, luminile, cu toate trimerile infernale, la întuneric, la păcate, la spiritual și la materie grosieră, ca motive literar-simbolice. Poezia lui Dan Elias refuză abstractizarea, e încărcată de ironie și carnalitate, însă selectă, rimează în jumătate din cazuri, versurile albe și libere ocupă cealaltă jumătate aproape în echilibru. Totul se transformă într-un unic și amplu poem, tema dragostei fiind dominantă, însă nu repetitivă, din pământească devine cosmică cu toate nuanțele și gradele de culoare ale unui maestru al paletelor, al podiumului, al scenei. Horațiu Mălăele ar putea subtiliza spectacole întregi, jucând, scoțând în evidență paradoxurile. Iată prologul subtil al tuturor poemelor:

„Mă învăț de ceva vreme pe aici.

Nu văd nicio poartă pe care s-o împing,

niciun paznic să-l întreb,

nici măcar o luntre putrezind la mal!

Știe cineva

pe unde se intră în acest apus?” (Rătăcind)

Apollo a răsărit, însă destinul său final de zeu al luminii este amurgul, dincolo de „tainele lui (ale poetului) predilecte: iarba, frunza, gâza, copacul, norul, cerul, albastrul, roșu, violet”, consemnează Neti Sandu într-un fel de Cuvânt

înainte, mai degrabă un Poem înainte. Repet întrebarea, este destinul zeului sau al poetului?

Pentru Neti Sandu, „autorul este asemenea eroului homerian care luptă, neobosit, cu toate aspectele vieții, pe care le-a experimentat din plin. De aceea se intitulează ELIADA!” E numai o explicație, dar în poezie doi cu doi nu fac patru, ci oricât, sau cât sugerează poetul. Mai departe, Neti Sandu: „Iubirea îmbracă toate formele, de la contemplativ, extaz, dezamăgire, la o retorică conflictuală! De la divinitate alunecă spre deziluzie de care se face vinovată când Ea, când autorul!” E mult mai complicat și Neti Sandu evită să consemneze, nu e vorba de dezamăgire, ci de tragedie, biografia interioară a poetului consemnează multe dureri subtilizate în versuri cutremurătoare. Iată ultimul poem:

„Un trandafir în somn

Este un trandafir

În legitimă apărare de duios

Și aproape frumos,

Atâta vreme cât încă

Nu ești.” (Când nu ești)

„Nu ești”, nu ești în viață, ești în neant, poezia de dragoste a lui Dan Elias pendulează între viață și nimic, este pendulul suprem în lumea celor 176 de poezii selectate de Neti Sandu, toate citabile ca niște fructe perfecte din Grădina Paradisului. Nu pot oferi niciun exemplu, aș ignora pe toate celelalte. Închid cartea și deschid la întâmplare:

„Trag cerul în butoaie de stejar,

nelimpezit, cu păsări și cu nori,

și-l duc așa-n bodegi, la privitori

să-l bea-n borcane goale de muștar.

Nu cântă unul, nimeni nu se-mbată

și-n șoaptă își vorbesc, fără să-și spună

niciun cuvânt. Nu gustul îi adună;

tristețea doar, de fiecare dată.” (Licoare)

Puteau compune alt poet un asemenea poem? Dacă da, revine devotatului al doilea autor al acestei Antologii (cu A mare) să o prezinte în fața unor cunoscători ai artei literare, fiindcă niciun poet din lumea asta nu este singr, ci în spatele lui se află neapărat un critic literar, un fin cunoscător, un mecena, chiar zeul Apollo! Lăsăm în pace muzele apollinice, ele joacă alte roluri, niciodată mai înalte ca ale poetului, iar Dan Elias este un răsărit!

HELIS - aprilie, mai, iunie 2026

Vasle Iordache - p.1,2: Pertinentă analiza. Felicitări!

F.M.Ciocea - p.3: O scuflă carnivoră, ce revelație!

Șerban Codrin - p.4: Un condei care parafrazează profesionist.

Grigore Spermezan - p. 5, 14, 15, 16: Bulă devenise la un moment dat supapa de refulare a frustrărilor încercate de poporul român.

Dan Elias-p. 6: O nouă carte?

Nicolae Dina -p.7, 8: D-I Damian este unul din cei mai buni cronicari de carte români, cu un stil propriu, laborios, inconfundabil.

Gheorghe Dobre - p.8: Devin nostalgic când citesc *Trofeele*.

F.L.Dalian - p.10: Sunt sigur, dacă ar fi posibil, că ați repeta cu plăcere acea experiență.

Vasile Radu -p.11, 12, 13: Bine construit.

Loredana Stan - p.13: Anemonele sufletului meu au răsărit în grădini primăvăratice.//Azi sunt ca un adolescent/care urăște pur, necondiționat,/pentru că are toată viața la picioare/

Leonard Voicu -p.18: Inconfundabil.

P.I.Crețu - p. 19: Acum doar privește cât de frumos dorm/degetele mele pe sânii tăi./

Iulia Nicolau Crețu - p. 19: îmi place cuvântul cuib atât de mult/încât la un moment dat în el/ o să se așeze o pasăre/

Mircea Teculescu - p. 21: ochii îngerilor luminează/chiar acum acest text,soarele/s-a mutat deja în ziua următoare/

Nicolai Tăicuțu - p. 21, 31: și-mi șoptește să nu mă speriu/ de noaptea albă sculptată în piatră/ la stăruința ei//pentru că și astăzi/am deschis poarta zorilor/mi s-a umplut pumnul de rouă/

Cătălina Boris Bălan - p. 22: Fii rază de lumină/Pentru că Dumnezeu/E soarele/

Tatiana Grosu - p. 22: Ți-ai acoperit capul cu palmele tremurânde/A fost o greșeală/A fost o mare greșeală să te crezi Dumnezeu/

Andrei Mocuța - p. 23: ai intrat în Japonia/ca într-o poveste/scrise în ultimul moment/

Antonia Ciorogar - p. 23: Nu glasul furtunii mă liniștește,/Ci șoapta ta tăcută din adâncul sufletului./

Maria Alexandru Neagu - p. 2: Dumnezeu este totul, totul este Dumnezeu./O nouă faptă bună, un nou pas către Rai./

Silvia Bitere - p. 26: O flacără imensă îmi ieșise din piept printre/coaste/Înțelegeam prezența ei/

Ștefan Neagu - p. 27: La cinspe ani, pe vară,eram copil nebun/În anulroz-erotic cum era Luna Nouă/

Adrian Bucurescu -p. 28: Din ugerul lunii picură lapte./Din soarele roșu picură șoapte/

Nicolae Preda - p 28, 29: În existența lui/sufletul meu a descoperit bucurii/a iubit războinic/și a dezlegat tristeți/

Vali Șerban -p. 29: Oare/cum ai putea să te lepezi de-o iubire/crescută într-un vierme/care se plimbă prin tine?/

Vasilica Ghiță Ene -p. 31: Bine scris.

Marius Stan - p. 32: Cum am mai spus... foarte original!

Montevideo

14.08.2026

Dan Simionescu

F. M. CIOCEA

S C O I C A

Navigam într-o după amiază în aval pe Borcea. Era cald, apa limpede, fără valuri și subit îmi veni chef de o baie, așa că am ochit la mal în babord o salcie aplecată grațios spre umezeala fluviului și am virat spre ea. Când prova s-a înfipt în mărul de pe mal eram deja pregătit pentru bălăceală. Dar în momentul când tălpile mele au atins nămolul cleios am constatat surprins că este tapetat cu sute, dacă nu mii de scoici, aflate probabil în perioada de reproducere.

- Extraordinar! exclamai fără voie. Niciodată până acum nu mai întâlnisem asemenea bogăție de scoici, care, după cum bine știți sunt un deliciu pentru gurmanzi.

Puteam deci îmbina două plăcute activități: îmbăiatul și recoltatul moluștelor. Partea a două era destul de simplă, deoarece la un lat de palmă dibuiam o cochilie. Strânseam cam cincizeci de bucăți și hotărâsem să mă opresc la șaizeci. Folosindu-mi simțul tactil cu eficiență alegeam cele mai bune exemplare. Încă două, trei, mi-am spus și gata. Pipăind mărul mai la adânc, degetele mele s-au proptit într-un pietroi, așa mi s-a părut. Pietroi?Aici? Era prea mare, aproape un metru și jumătate, rotunjit.Curiozitatea m-a împins să ancoriez vinciul prova de trunchiul salciei și parâma metalică să o înfășor în jurul bolovanului, care se dovedi mai mult plat decât gros.Nici nu am

forțat mult vinciul, deoarece bolovanul alunecă docil până la mal, unde constatai uluit că este o ditamai scoica, o scoică care putea hrăni zeci de oameni, sau poate între valvele ei uriașe s-ar ascunde câteva perle? Înceai să o deschid folosind două leviere și crengi rupte din salcie și recunosc fără falsă modestie că că am dat dovadă de multă răbdare. De-abia după vreo două ore mușchii moluștei au cedat, reușind să ridic valva superioară la nouăzeci de grade. Ce am văzut înăuntru pur și simplu m-a lăsat mut. O jumătate de oră, în genunchi, nu știu dacă m-am rugat sau am fost în transă: învelită în pletele-i lungi și blonde cea mai desăvârșită femeie văzută vreodată dormea profund, cu mușchii feței relaxați și răsuflarea abia simțită.

- Visez! mi-am spus.

Ca să demonstrez că nu este așa am sunat un prieten și i-am trimis un filmuleț.

- Este o farsă?! m-a apostrofat.

- Real, filmez chiar acum, uite barca, salcia, eu ca să apreciez dimensiunile scoicii și tânăra femeie.

- Dacă este așa cum spui și doarme de ce nu profiți de ea? Când se trezește și vede cât ești de bătrân o să fugă mâncând pământul.

- Glumești. Cum să profiți de inocența acestui înger!

- Atunci ce faci?

- Aștept să se trezească.

- Și dacă nu se trezește?

- Prea mulți dacă. Te las acum, am treabă.

Dintr-o sticlă am turnat câteva picături de apă pebuzele tinerei. A deschis ochii, mari, negri și profunzi ca adâncimile imprevizibile ale Dunării.

- Deci gândul meu pe tine te-a adus, au fost primele ei cuvinte.

- Cine ești? Cum ai ajuns aici?

- Sunt regina scoicilor și a peștilor. Somnul meu durează de fiecare dată o sută de ani. Când se împinește sorocul gândurile mele cheamă un om, care să facă exact ca tine, adică să deschidă scoica și să mă trezească picurându-mi apă pe buze.

- Nu este periculos să apelezi la străini?

- Cei care au vrut să-mi facă rău au sfârșit în adâncurile fluviului.

- Ce vei face în continuare?

- Mă vei ajuta să petrec o lună întreagă în lumea voastră, a oamenilor, iar la sfârșit te voi răsplăti îndeplinindu-ți o dorință.

Pentru început am scufundat scoica uriașă înapoi în măr, iar reginei i-am oferit pentru a se acoperi o cămașă și niște pantaloni aflați în barcă.

- Dacă pleci în lume o să ai nevoie de bani și haine.

- Vând perle.

- Până le vinzi durează. Am la mine trei sute de lei, iată-i, suficienți pentru prima zi.

Am transportat-o apoi în gara orașului.

- Fix peste o lună, la aceiași oră să mă aștepți aici.

- Desigur.

Cu strângere de inimă am părăsit-o pe regină, dar intuiția îmi sugera că se va descurca. Zilele au trecut greu, mai greu decât un an și, în fine, la ora și data fixată eram în gară, urmărind atent călătorii care veneau și plecau. Nerăbdarea mă determina să fixez atent mai ales siluetele feminine, constatând dezamăgit că nu era ea. S-o fi întâmpnat ceva neprevăzut? Aproape îmi pierdusem speranța când am simțit o bătaie pe umăr. Era regina, îmbrăcată după ultima modă și zâmbitoare.

- Ți-am spus că voi fi aici la data și ora stabilită.

- Așa este, dar îmi făceam griji.

Cu mașina am ajuns la locul unde era ancorată barca, iar cu aceasta din urmă la salcia care veghea scoica uriașă a reginei.

- Chiar o să dormi o sută de ani?

- Da, altfel lumea apelor o va lua razna. De la mine primește energia care o face dinamică.

Scoasă pe uscat, scoica gigant și-a deschis singură valva superioară, așteptându-și parcă cu nerăbdare perla vie.

- Te-ai gândit ce-ți dorești? Faimă, avere, putere politică?

- Știu ce înseamnă neputința bătrâneții, cât de crunt este. Dacă îți stă în putință fă-mă iar ca la treizeci de ani.

- Doar atât?

- Ar fi cel mai frumos dar.

- Ei bine, așa să fie, dar fiindcă ești onest și nu te interesează faima și bogăția, îți promit că

tot tu vei fi cel care mă va trezi peste o sută de ani. În plus, atunci când vei avea nevoie de bani vino aici și scoicile mele îți vor oferi perle. E clar?

- Mulțumesc regină, dacă promisiunea ta este adevărată voi fi aici peste o sută de ani.

Când strălucitoarea femeie s-a ghemuit în culcușul ei de sidef, scoica s-a închis, iar eu am împins-o în apă.

Regina și-a ținut promisiunea. Nu m-a făcut mai tânăr la chip, dar acum la nouăzei de ani mă simt ca la treizeci. Nu am abuzat cu darul de perle, poate doar atunci când aveam nevoie cu adevărat. Cred sincer că voi fi prezent la următoarea trezire a fecioarei, numai dacă nebunia oamenilor nu va face țandări planeta, ori poate datorită încălzirii globale Dunărea va deveni un firicel anemic de apă.

26.07.2026

Ștefan NEAGU

Par-fumuri burgheze [...dintr-o lungă agonie a verii]

Augustul bleu pălește-n jaune pe văi
Când roșul se-nnegrește cu morb de antracit,
Mânia noastră prinde anemice văpăi
Dar brusc prinde un puls algebric îndrăcit

Au fost odată culori sfinte
Sclipind pe-un flag, trufașe, la război
Azi, timpul-malaxor dezmințe
C-un muget înfundat de vechi cimpoi

Estimp, culori,,alese,, se împlântă
Una pe alta în chip fatal
[Heibe mangusten politische!]
Au colți din cel mai dur metal
Averea din Fanar...nesfântă
Arde în focuri megalitice !

Eu trag, din zori, cu târnul pe trotuare
Ca un guzgan înnebunit
Palatu-âl- Mare geme de trădare
Și policandrele se sparg cumplit

Trădarea-i dulcea paratârână
La sânii ei sug tăți grăbiți
Și viața mea de ei atârână.
Sunt cel mai updatat dintre chibiți...

Sunt ciomăgari de-alde Măruntu,
În frunte tot cu Gudurău
Cadavrul meu cu de-amănunt
E tăbăcit la Vadu Rău

Cadavru viu ...dar progresist.
Primind mastică și godem,

Sunt boabă zambiană de-ametist
Sunt „diamant,, tăios din Ogaden
Se iau pe munți și pe păduri,
Pe tron și pe tezaur.
Plebeu bătrân să fii ...să-nduri
Copite de august centaur

Cu flerul meu de huhurez
Troznind în mii de vaiere
M-așin de ei și priveghez
Prea dur să nu se-ncăiere

Great Summit, la pârnaie !
E SMARTĂ agitația.
Oh, idealurile se taie
Precum un tort gigant funebru.
Felii cam pentru toată nația.
Taie Mein Gott...și scoate heblu,

E doar un zaiafet burghez
Cu târfe meștere și zbiri
Sunt NOXE VIOLENTE,
Și eșuate dezrobiri...

Sunt vodeluri,comedii.
Curg din Pădurea Neagră?
Rinul cu unde argintii
Trimite Immer fur Donau
Un Grobte Liebe Șargă

Vine pe-o Poartă Branderburgă.
Spre inima de mult amurgă,
Vad -toate crimele-or să curgă-n
Fatalitatea demiurgă

Eu le salut dintr-o favela
Buncăr micuț...cu șobolani
Fraterni,când moarte-și umflă vela.
Ei- nu – ne –sunt -dușmani !

Bătrânul filozof Bon-Bon
Birtaș în mari guverne
La toate masterplanele dă ton
Trăind din paraferne

De vine Schinderhannes,poți să vii
Și tu, Terente ...din violuri.
Te-aclamă cu urale vii
Știuci-preotese din ghioluri...
Știuci caralii

.....
Încet-încet mă creștinez,
Mă coc în sos senegalez
Sunt noii frați de suflet

Voi face saltul la trapez
Pe-un strâmt teren-pernă jilavă
MASTER AL MEU- GÂDE BURGHEZ,
Trece-mă prin infern cu slavă !

.... ..
Ce vară hot ... faulkneriană
C-un lung și un grotesc ambîț
- Frică siberiană
Ei ne negocinară !
Și ne-aruncară –ncaltea,biț cu biț
În urna funerară

mai-iunie-iulie 2026

Între viață și moarte, între cer și pământ

Cronica volumului de poezie *Om de pământ*, de Ștefan Mitroi

(Editura Junimea, 2026)

Ștefan Mitroi (născut la 5 mai 1956, în localitatea Siliștea, județul Teleorman) este absolvent al Facultății de Drept din cadrul Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași. Scribe poezie, proză, teatru, literatură pentru copii și publicistică. A debutat, ca poet, în revista *Astra* din Brașov. Este membru al Uniunii Scriitorilor din România și laureat al mai multor premii literare, printre care, Premiul Academiei Române pentru romanul *Dulce ca pelinul*, în anul 2010 și Premiul Uniunii Scriitorilor din România, pentru volumul *Poveștile cerului, poveștile pământului*, în 2020. Dintre cărțile sale mai amintim: *Nimic despre singurătate* (publicistică, Eminescu, 1986), *Somnul verde al copacilor* (proză scurtă, Eminescu, 1989), *Bolnav de inserare* (poezii, Editura Ministerului de Interne, 1992), *Adio, îngere păzitor* (poezii, Libra, 2001), *Gaura* (roman, Libra, 2004), *Biblia pentru furnici* (roman, RAO, 2012), *Pregătiri de înviere* (poezii, Junimea, 2020), *O sută și una de poezii* (antologie, Editura Academiei Române, 2021). Cea mai recentă apariție editorială o reprezintă volumul de poezie, *Om de pământ*, apărut anul acesta la editura Junimea din Iași. Asupra

acestui volum mă voi apleca și eu în cele ce urmează.

Deși volumul de față se numește *Om de pământ*, firul roșu care leagă poeziile nu are legătură în mod direct și absolut cu starea omului de a fi „țărână”, nici cu aplecarea acestuia spre realitățile telurice ale vieții acesteia și nici nu pune accentul pe ideea de rădăcini psihologice adânc înfipte în pământul strămoșesc al gleei sau al satului strămoșesc, deși aceste teme au fost abordate de către poetul Ștefan Mitroi în volumele sale anterioare. De data aceasta, *omul de pământ* este surprins mai degrabă într-o serie de contradicții existențiale cu sine însuși, fiind mereu prins între condiția sa terestră, telurică și dorul sau dorința de a accede la dimensiunea transcendentă a lumii și a vieții, de a intra în legătură cu cerul, înțeles, de bună seamă, nu în sensul său fizic, atmosferic, ci în sens metafizic, de dimensiune spirituală, „locuită” de Dumnezeu, de îngeri și de sfinți, precum și de sufletele celor plecați vremelnice din această lume mundană.

De altfel, pentru a face mai suportabilă distanța dintre cele două lumi, Ștefan Mitroi propune în poeziile sale o perpetuă „schimbare de locuință” între cei din cer și cei de pe pământ, ca și cum niciuna dintre cele două realități nu ar fi „bătuță în cuie”, ci dimpotrivă, ar fi foarte ușor interschimbabile, chiar și îngerii și Însuși Bunul Dumnezeu, preferând uneori să locuiască în cele de pe pământ, în detrimentul sferelor cerești, în vreme ce omul, atras, desigur, de necunoascu, ar fi mai tentat să încerce cât mai curând cealaltă realitate: „Nu știu de ce,/ de câțiva ani încoace,/ îmi vine aproape tot timpul să cad în sus./ Îngerul meu păzitor/ care mă ține de mână, îmi spune/ nu încă,/ dar o să vină și ziua aceea curând./ Am să te duc chiar eu/ acolo unde visezi să ajungi./ Îți voi da locul meu din cer./ Însă cu o condiție,/ să-mi rămână mie/ mormântul tău de pe pământ”; „Zicea că-n podul casei sale/

doarme Dumnezeu./ Nu-l credea însă nimeni/ până într-o dimineață când/ l-am văzut suind pe scara podului/ cu o cană de apă în mână./ Aproape imediat a început să plouă,/ după o secetă ce ținea/ de câteva luni./ Apa din cană era pentru Dumnezeu,/ care a făcut din ea/ o ploaie ce-a durat/ până la sfârșitul verii”.

Dar pentru că înțelege că în cer nu se poate ajunge decât prin moarte, și pentru că frica de aceasta îi blochează capacitatea de a-i pătrunde adevăratele taine, poetul mai dezvoltă o contradicție puternică, aceea între viață și moarte. Și fie pentru că nu se regăsește pe deplin în lumea aceasta, fie pentru că frica de moarte este atât de puternică, preferă uneori să își imagineze că nici măcar nu s-a născut, că trăiește încă în viața de dinainte de nașterea în această dimensiune telurică, dar nu în sensul filosofiei orientale care presupune existența mai multor vieți anterioare, ci într-o stare cumva intrauterină, pântecul mamei fiind pentru poet cel mai sigur loc din toate lumile posibile, chiar și atunci când nu se mai poate refugia în el decât la nivel metafizic sau imaginativ, pentru că inclusiv mama a făcut pasul spre marea trecere: „Ies dimineata în pragul casei/ și încep să mă caut./ Pe unde oi fi eu în lumea aceasta?/ Sunt zile în care nu mă găsesc deloc./ Te pomenești că nici nu m-am născut, îmi zic./ Aș fi putut să aflu asta de la mama,/ dar ea s-a ferit să-mi spună,/ pesemne ca să nu mă supere./ Cum nu mai am pe cine să întreb acum,/ îmi văd,/ așa nenăscut cum sunt,/ mai departe de viață”.

Contradicția dintre viață și moarte, generată în mare parte de necunoașterea a ceea ce se întâmplă concret după despărțirea de lumea aceasta, continuă pe tot parcursul volumului și se manifestă inclusiv în sens invers, poetul ajungând să își pună întrebarea dacă nu ar fi fost mai bine ca traseul sufletului să fi fost inversat, să se fi născut și să fi trăit mai întâi în cealaltă viață, apoi în aceasta, pentru veșnicie; atitudine stărnită cel mai probabil

de faptul că lumea aceasta îi este totuși cunoscută și, mai mult decât atât, îi este, cel puțin uneori, dragă: „Ce bine era dacă mă nașteam/ pe lumea cealaltă./ Acum mă pregăteam/ să vin în aceasta/ și să rămân în ea/ până la sfârșitul veșniciei”.

De altfel, la nivel stilistic, volumul de poezie, *Om de pământ*, este dominat tocmai de cultivarea paradoxului și a contrapunctului, prin utilizarea unor imagini vădit contradictorii, dar construite astfel încât să pară cele mai firești lucruri cu putință, ca și cum, pentru Ștefan Mitroi, lumea aceasta și cea de dincolo sau mai bine spus viața aceasta și cea veșnică, de după moarte, ar exista simultat, de o parte și de alta a unei oglinzi fermecate, iar el ar avea puterea să își aleagă în orice moment de care parte a oglinzii să fie, fără însă a pierde contactul și cu partea opusă; ca și cum ar fi suspendat pentru totdeauna între două realități, ca miticul Enoh, fără a se simți în vreun fel condamnat la nestatornicie, ca și cum tocmai această perpetuă oscilare între cele două lumi i-ar da adevăratul sens al existenței.

În fond, care este sensul și esența poeziei, în general, dacă nu aceea de a îl pune pe cititor în dificultate, de a-i da peste cap toate convingerile și ideile preconcepute, de a pune un mare semn de întrebare și de relativizare în dreptul fiecărei „axiome” a vieții. Iar poetul Ștefan Mitroi, cu vasta sa experiență scriitoricească, atât ca poet, cât și ca prozator, reușește din plin să realizeze acest deziderat, dar, în mod cu totul surprinzător, reușește în egală măsură să inducă cititorului, prin versurile sale, și o stare de liniște, de firesc, de normalitate, ca și cum sensul și esența vieții însăși ar fi aceea de a îl ține pe om în stare perpetuă de trezvie tocmai prin ancorarea acestuia la hotarul dintre lumi, dintre cer și pământ, dintre fizic și metafizic, dintre material și spiritual, dintre viață și moarte, dintre aici și marele dincolo. Și s-ar putea chiar să aibă dreptate.

Romeo Aurelian ILIE

Un Dumnezeu al Dumnezeului

Titi DAMIAN

Sunt cărți care te poftesc înăuntru și te așază la masă, dar sunt și cărți care te lasă, dinadins, în prag, ca să te-ntrebi dacă mai vrei să intri. Cartea lui **Gheorghe DOBRE, ISTORIE LOCALĂ (microroman) și alte munci** (Editura Metamorfoși, Slobozia, 2026, 176. P.) m-a primit cu o uvertură care râde de mine, cu un microroman care nu se lasă citit decât în genunchi, ca pe-o brazdă grea, și cu zeci de proze scurte care, de cum le crezi domesticite, îți scapă printre degete. Am stat de vorbă cu ea aproape o lună, recitind-o, și abia târziu mi-a îngăduit să-i aud bătaia inimii. Va să vă spun, dacă-mi dați răgaz, cum bate. Se cuvine, înainte de orice, o vorbă cinstită despre exemplarul pe care l-am avut sub ochi. Am citit, așadar, ca un om care descifrează un manuscris vechi la lumina lămpii.

Cartea se deschide cu o nebunie hâtră, **Cum am fugit în America**, în care un fost văcar comunal, pedepsit cu pierderea brevetului, pleacă „în America” — adică în satul vecin, la doi pași — însoțit de nebunul satului, pe care-l pune să-nghită carași vii ca să-i facă din burtă acvariu. E un umor de baltă, gros, cu tâlc ascuns; și se-ncheie cu o frază care, în spatele bufoneriei, are gust de lacrimă: „Și — cu amaru-n suflet — am fugit în America.”

Iată tonul întregii cărți, prins dintr-o dată: râsul și amarul lipite spinare-n spinare. „America” lui Dobre nu e nicăieri, e tot aici, în Bărăganul desculț; iar fuga e mai degrabă o rămânere îndurerată. Cine pricepe gluma aceasta, a priceput cheia cărții.

Și-acum, microromanul **ISTORIE LOCALĂ** se petrece la Broșteni — un sat de Bărăgan al cărui nume vine, firește, de la broaște — pe domeniul unui boier-pirat, grec, pe nume Zipa, fost tâlhar de vistierie ajuns dumnezeu local cu biciul. Naratorul ni-l arată într-o seară de chef, mâncând din „lungul cortegiu de farfurii”, și-l botează cu un nume care e el însuși o întreagă caracterizare: „*Tiranosaurus erectus kir Zipa goli ultima farfurie din lungul cortegiu de farfurii, castroane și alte obiecte în care se poate ține mâncarea, ce se aflau în fața lui pustiite, grohăi, mârâi, se șterse la bot cu un prosop cât un cearșaf.*”

Câtă știință în derâdere! Autorul nu spune „boierul era lacom”; îl preface în dihanie preistorică, „tiranosaurus”, îl pune să grohăie și să mârâie, îi dă un prosop „cât un cearceaf”. Verbele înseși — „grohăi, mârâi” — coboară omul în animal. E un grotesc rabelaisian, mutat sub salcâmi Ialomiței.

Peste domeniul acestui mâncău trece, ca un refren, cântecul lui de patimă, pe care țigani i-l zic spre a-l îmblânzi: „oale de-aș fi și-ar fi

pline cu bani”. E lăcomia în stare pură, ridicată la rang de imn. Iar lumea peste care domnește se așterne pe un pământ pe care autorul îl vede cu ochi de geolog amar — un Bărăgan care a fost cândva fund de mare și care n-a fost, de fapt, niciodată cu adevărat luat în seamă de istorie: „*țărani și nevoiale pe un fost fund de mare, un pește de mare peste care timpul n-a făcut niciodată un semn de mână tare, doar inundații și fântâni și șopârle preistorice.*”

Aici e poezia ascunsă a cărții. „Un semn de mână tare” — metaforă pentru ceea ce numim noi, mai pompos, „intrarea în istorie”. Bărăganul lui Dobre e un loc peste care marea Istorie a uitat să-și pună palma; și tocmai de aceea îi trebuie un povestitor care să i-o pună el. Aceasta e, în fond, datoria pe care și-o ia autorul.

Dar — și aici m-am oprit lung — boierul Zipa nu e stăpânul adevărat al satului. Deasupra lui veghează o ființă stranie, Redea Pădurețul, nemuritor, sărac, cântând la un Stradivarius, jucând table fără sfârșit; un soi de *genius loci*, care păzește ca lumea să nu-și iasă din matcă. Iar deasupra lui Redea — cine? Naratorul însuși, care coboară în secolul al XIX-lea ca să-și plăsmuiască satul. Toată cartea se sprijină pe această piramidă de creatori, mărturisită cu o limpezime de uimit: „*eram un fel de Dumnezeu al Dumnezeului, care avea și el un Dumnezeu mai mic, mai mic pentru că acționa direct, asta era Zipa.*”

Aici este inima cărții, dezvelită fără sfială. Autorul nu se ascunde îndărătul personajelor; ni le arată ca pe niște păpuși ale lui, și pe sine ca pe mâna care trage sforile mâinii care trage sforile. „Dumnezeu al Dumnezeului” — orgoliu de creator? Da, dar și spaimă de creator, cum vom vedea. Căci a fi dumnezeu peste o lume înseamnă și a răspunde de ruina ei.

Și ce face acest demiurg cu puterea lui? O întrebare gravă, pe care textul o pune cu un gest aproape neglijent. La un meci de table cu Redea, naratorul câștigă un zar — și satul se prăbușește: „*Din acel moment, adică de la primul zar, Broșteniul a început s-o ia la vale, rămas fără stăpân.*”

Aici e toată poetica acestei cărți, strânsă într-un bob. Lumea nu se ruinează fiindcă se-ntâmplă o catastrofă, ci fiindcă atenția creatorului a slăbit o clipă, la un zar. Cât ține autorul cu ochii ațintiți asupra satului, satul stă; cum se distrage, se năruie. Scrisul e, va să zică, o veghe neconținută — și orice clipă de oboseală costă o lume.

De aici se ridică sintagma care dă, cred, numele întregii întreprinderi. Istoria pe care o scrie Gheorghe DOBRE nu e nici „națională”,

nici „universală” în chip solemn; e una care își bate joc, blând, de toate tratatele: „*Istoria locală, zonală și planetară se scria singură cu o cerneală simpatică și cu niște semne care nuncăpeau în nici un tratat de specialitate*”

„Cerneală simpatică” — adică nevăzută, care iese la iveală doar la căldură. Ce definiție mai frumoasă a literaturii acesteia? Ea pretinde, în glumă, că ține în palmă „planetarul”, dar o face cu semne ce nu-ncap în nicio carte de istorie. E modestia deghizată în trufie, sau trufia care-și râde singură de ea — marca lui Dobre.

Ce m-a cucurit cu adevărat la microroman, pe care l-am analizat și cu alte prilejuri, e însă altceva: faptul că, sub burlescul boieresc, pulsează un al doilea text, scris cu sângele autorului. În paranteze, răzlețit printre scenele de Bărăgan, curge o confesiune din prezent — ziua de iarnă, genunchiul rănit, scrisorile, și mai ales bunicul care moare. Aici glasul se schimbă cu totul; grotescul tace, și se aude durerea: „*Ți-e frică să-i duci supă bunicului care are ciroză, e pe moarte, de fapt, ți-e frică de pașii dureroși-chinuți pe care i-ai face spre el.*”

Cine a stat lângă un muribund din neamul lui știe că în fraza aceasta nu e nicio literatură. „Frica de pași” — nu de moarte mai întâi, ci de pașii pe care trebuie să-i faci spre ea. Iată că demiurgul cel atotputernic, care surpă sate cu un zar, e neputincios în fața unei singure supe pe care n-are curaj s-o ducă. Aici cartea a încetat să mă mai țină la distanță; aici m-a luat de mână.

Și tot în acest plan al prezentului mărturisește autorul, fără ocol, ce caută de fapt prin tot vâlmășagul de cuvinte: nu o saga, nu un roman „modern” care să mulțumească pe critici, ci recuperarea, din uitare, a unui colț de lume al lui: „*A stat și-a privit prea mult în el și criticii îl vor acuza că habar n-are să scrie o carte modernă, de parcă pe el asta-l interesa.*”

Recunosc, aici am tresărit ca în fața unui frate de credință. Un scriitor care nu scrie pentru a fi „modern”, ci pentru că nu se poate dezlipi de locul lui — pe acesta îl înțeleg până-n măduvă. Câmpia lui Dobre e ceea ce mie mi-e Muntele: huma de care nu te poți rupe, oricât te-ar mustra moda.

A doua jumătate a cărții, „...și alte munci”, e un atelier deschis: zeci de proze scurte, de la fulgerul de o frază la confesiunea lungă. Aici demiurgia din microroman se sparge în schije, și fiecare schijă e o lume aprinsă și lăsată să ardă. Sunt parabole de o limpezime tăioasă, ca aceasta, întreagă: „*Un autobuz oprește între stații, în dreptul unei bănci. Un bătrân coboară, se așează pe bancă. Și moare.*”

(continuare în pagina 6) ➡

(urmare din pagina 5) ➡

Trei propoziții și-o întreagă condiție omenească. Observați cum punctul scurt, sec, cade ca o lopată de pământ: „**Și moare.**” Nicio jelanie, niciun adjectiv. Tocmai golul din jur face moartea aceasta atât de mare. E o artă a tăcerii pe care n-o are oricine.

Sau aceasta, în care presiunea unei vieți de oraș se descarcă într-o imagine de coșmar blând: „*Un om oarecare, trecând pe un trotuar aglomerat, părea că se grăbește. Presiunea din el era foarte mare așa că, în câteva minute, omul nostru făcu explozie.*”

„Omul nostru” — formula revine din proză în proză, ca un erou anonim al întregii cărți: orășeanul singur, presat, gata să plesnească. Iar „făcu explozie” spus cu nepăsarea cu care ai spune „luă autobuzul” — aici stă tot umorul negru al lui Dobre, care numește catastrofa pe tonul faptului divers.

Multe dintre aceste proze se opresc, însă, asupra meseriei de a scrie, și o fac cu o vorbă pe care aș vrea s-o țin minte. În „*Măinile*”, autorul își limpezește singur crezul, și-l așază exact acolo unde-l așez și eu de-o viață: „*Scriitorul trebuie să fie medic de suflute. nu medicul sufletelor personajelor sale. ci al cititorilor.*”

Iată o frază pe care aș fi vrut s-o fi scris eu. Sub toată joaca lui cu păpuși și demiurghi, Gheorghe Dobre știe pentru cine scrie: nu pentru a-și vindeca personajele, marionete ce sunt, ci pentru cititor. E criteriul cel drept. Un scriitor care-l rostește, oricât de ermetic ar părea, n-a uitat de noi.

Tot în atelier, autorul își îngăduie să se joace de-a creatorul fără chef. În „*Lacul*”, personajul trimis să găsească un lac se sperie de pădure și se răzvrătește împotriva celui care l-a inventat; și autorul, învins, recunoaște: „*A trebuit să-l trimit acasă și acum mă chinui să inventez un personaj capabil să găsească lacul. Și mai ales să nu-i fie frică noaptea în pădure.*”

Câtă gingășie ironică în această neputință! Demiurgul nostru e atât de cinstit încât își mărturisește eșecul: creatura nu l-a ascultat. E un Pirandello de Bărăgan, cu personaje care-și ceartă autorul. Și, sub glumă, o adevărată poetică: nu tu faci personajul, ci personajul te face să-l cauți pe cel potrivit.

Sunt în această secțiune și parabole adânci, care-mi vor rămâne. „*Inima pământului*” — povestea unei gropi de sondă din Bărăgan, devenită lac fără fund și legendă a satului — urcă pe nesimțite spre o meditație despre o așteptare mai bătrână decât a noastră: „*Cea mai adâncă groapă din Bărăgan și-a construit deja legenda, nimeni nu se mai apropie de ea, și ea împasibilă, mișcată doar la suprafață de vânturile foarte puternice, își suportă singurătatea, ca o rană deschisă*”

Groapa ca „rană deschisă” a pământului — și ca ochi prin care adâncul ne privește. Aici proza scurtă a lui Dobre atinge ceea ce numai

marea literatură atinge: face dintr-un loc geografic un simbol al singurătății și al așteptării. Bărăganul lui nu e pustiu; e adânc.

Și mai e o proză, cea mai scurtă, care mi-a oprit răsuflarea, fiindcă vine din chiar mitul cu care mi-am clădit eu viața. Se cheamă „*Sisif*” și o citez întreagă, pentru că orice comentariu peste ea ar fi o siluire: „*Sisif adormi, în sfârșit, fără nici o grijă. Bolovanul lui nu va mai cădea de pe munte pentru simplul fapt că azi nu l-a mai urcat acolo.*”

Eu, care am scris o carte despre coborârea muntelui și am încheiat, cu Camus, că „și totuși Sisif era fericit”, m-am întâlnit aici cu un frate. Dobre nu-l face pe Sisif biruitoare; îl face liber printr-o renunțare. Eliberarea lui nu vine din izbândă, ci din a nu mai urca azi bolovanul. E o vorbă neagră și senină deopotrivă — și e adevărată.

Aș fi nedrept dacă aș lăsa să se creadă că totul e jucărie metafizică. Când autorul se ntoarce la oamenii adevărați ai satului său, glasul i se face cald și grav. Sihi, sihastrul din Balta Ialomitei, înghițit de gheață, e pomenit ca un sfânt al locului, „*chemat în adâncuri de către străbunicul peștilor din baltă*”; iar nenea Vasilică, văcarul copilăriei, e lăsat anume să dispară în pădure ca un mit, deși în realitate a murit bătrân în patul lui. Despre el și despre Redea scrie autorul una dintre cele mai frumoase fraze ale cărții, în care toată joaca demiurgică se prefăce, deodată, în datorie și predare de ștafetă: „*Lăsând, și Redea și nenea Vasilică, pe umerii altora mai tineri ducerea străzii, Broșteniului și lumii înainte.*”

Iată unde voia să ajungă tot vălmășagul. Demiurgul, văcarul, sihastrul — toți pleacă, lăsând „pe umerii altora mai tineri” povara de a duce lumea înainte. E o frază de testament, scrisă fără patetism, dar grea de tot censeamnă trecerea generațiilor. Aici cartea, care părăse un joc, se dovedește o carte despre moarte și despre continuare.

Iar la urmă de tot, după ce și-a mărturisit fățiș tertipurile — că a inventat un sat, că a deformat un nume real (Evanghelie Zappa, ctitorul Jocurilor Olimpice moderne, devenit la el grotescul Zipa), că vecinii înșiși i-au cerut, în cenacluri ținute „*pe marginea șanțului*”, să fie băgați în poveste — autorul ne dă cheia, simplu, fără emfază: „*e aceeași căutare, cu instrumente diferite (dar nu esențial). Toate textele mele nu sunt altceva decât exerciții de libertate.*” (vezi volumul de versuri Gh. Dobre!)

Acesta e cuvântul de la urmă, și el luminează toată cartea înapoi. Fie că scrie un microroman dens cât o brazdă, fie o parabolă de trei rânduri, Dobre face același lucru: își exercită libertatea de a crea. Cartea nu e dezordonată, cum ai crede la-nceput; e o singură căutare, cu unelte felurite. Iar libertatea aceasta — de a fi „Dumnezeu al

Dumnezeului” peste un colț de Bărăgan — e și bucuria, și povara lui.

Voi spune, acum, drept, ce am simțit. Cartea aceasta nu e una comodă, și nici nu vrea să fie. E proză experimentală, scrisă în răspăr cu plăcerea ușoară a cititorului: fraze fără sfârșit, cuvinte scornite („să te melcizezi”), recunoaște autorul: „ce cuvânt am inventat!”), sintaxă spartă, treceri bruște de la grotesc la elegie. Sunt pagini, mai cu seamă în microroman, unde fluxul te poartă ca o apă tulbure și trebuie să te-ncordezi ca să nu te-neci. Recunosc cinstit: nu toate mi s-au limpezit din prima, și nu pe toate le-aș apăra cu aceeași căldură. Câteodată am simțit că jocul se joacă pe sine, că demiurgul se-mbată de propriile-i sfori. Dar de fiecare dată când eram gata să-mi pierd răbdarea, cartea îmi scotea înainte câte o frază — despre supa bunicului, despre Sisif adormit, despre groapa-rană a Bărăganului — care mă răscumpăra dintr-o lovitură.

Și mai e ceva, care mă apropie de acest om. Sub toate măștile, **Gheorghe DOBRE** face exact ceea ce cred și eu că face un scriitor adevărat prin cartea sa **ISTORIE LOCALĂ (microroman) și alte munci**: salvează de la uitare. Salvează un sat de Bărăgan peste care „*timpul n-a făcut niciodată un semn de mână tare*”, salvează un văcar, un sihastru, un boier de legendă, o stradă, un cenaclu de la Urziceni cu sportul lui inventat. Le scoate din neant și le dă, prin „cerneala simpatică” a literaturii, o a doua viață. Că o face în haine grotești și nu în straie de duminică — așa i-a fost firea și așa i-a fost cartea. Ideea adâncă nu se-mbracă totdeauna în hainele cele mai luxoase, ci în cele care-i stau cel mai bine; iar acestei cărți îi stau bine hainele ei pestrițe, de bălci și de doliu laolaltă.

Așadar, ce-i spun la despărțire prozatorului din Slobozia? Îi spun că am întâlnit un scriitor care nu seamănă cu nimeni de prin părțile noastre, un om care a îndrăznit să-și facă din Bărăgan un teatru de păpuși cosmic și din propria-i conștiință o scenă. Îi spun că mi-au plăcut, mai presus de toate, clipele în care a lăsat jos sforile demiurgului și a rămas doar omul — în fața bunicului muribund, în fața lui Sisif, în fața lui nenea Vasilică, plecat în pădure. Și îi mai spun, ca un confrate către altul, că într-o asemenea carte, dificilă cu bună știință, cele câteva fraze de mare adâncime prețuiesc cât toată osteneala lecturii; și că un cititor răbdător — cititorul-martor pe care mi-l doresc mereu — iese din ea mai bogat decât a intrat. Iar Măria Sa Cititorul și Timpul, singurii care validează cu adevărat, vor avea ultimul cuvânt. Eu, deocamdată, îmi scot pălăria în fața unui om care a avut curajul să fie „**Dumnezeu al Dumnezeului**” peste un colț de humă ialomițeană — și a făcut-o nu din trufie, ci dintr-o iubire pe care, sub atâtea măști, am simțit-o caldă și adevărată.

Titu DAMIAN

Convorbiri pentru memoria culturală

Chipurile vii ale culturii ialomițene

Vasile IORDACHE

Revista Helis poartă amprenta oamenilor care au creat, au susținut și au promovat cultura ialomițeană. Fiecare pagină este o dovadă a puterii cuvântului și a vocației de a păstra vie memoria spirituală a acestui spațiu.

Prin acest proiect ne propunem să recuperăm destinele care au dat formă identității noastre culturale.

Gândit ca o galerie vie, acest autoportret prin întrebări își dorește să aducă în fața cititorilor omul și creatorul, dezvăluind publicului valorile și experiențele profunde care le-au modelat parcursul.

Nu căutăm o simplă fișă biografică. Ne dorim să surprindem firul invizibil din spatele operei: întâlnirile providențiale, marile bucurii, renunțările, dar și crezul care le-a ghidat pașii.

Dincolo de datele reci ale unui dicționar, ne interesează povestea vie: lecțiile de viață, momentele de cotitură, credințele profunde și mesajul pe care au dorit să-l lase moștenire.

Fiecare confesiune va fi integrată într-o arhivă a memoriei de text, un document valoros despre demnitate și cultură în spațiul ialomițean, iar răspunsurile primite vor alcătui o veritabilă radiografie spirituală a timpului nostru - o arhivă vie dedicată celor care au oferit comunității frumusețe și demnitate.

Vă mulțumim pentru generozitatea de a împărtăși cu noi o parte din acest destin. Mărturia dumneavoastră va îmbogăți patrimoniul cultural ialomițean și va lumina calea celor care vor căuta, în paginile revistei Helis, reperele noastre spirituale.

Cu acest număr al revistei inițiem serialul de dialoguri Helis, astfel că primul autor care a răspuns inițiativei noastre a fost poetul, eseistul și scriitorul **Adrian Bucurescu**.

S-a născut la 29 iulie 1950, în comuna Sărățeni, județul Ialomița. Absolvent al Facultății de Limba și Literatura Română, București, 1980.

Profesor de limba și literatura română, 1980-1991, la școlile din Sărățeni, jud. Ialomița, și din Ștefănești de Jos, jud. Ilfov;

Redactor la cotidianul "România liberă", departamentul Cultură, 1991-2010, la săptămânalul "Timpul", tot la Cultură, 2010-2011, și la publicația "The Epoch Times", la departamentul Cultură/Turism, 2012-2013. De la 1 Decembrie 2013, redactor șef al revistei "Rădăcini";

A colaborat la revistele *Amfiteatru*, *Luceafărul*, *Flacăra*, *Îndrumătorul cultural*, *România Literară*, *Sinteze*, *Argeș*, *Strict secret*, *Magazin Internațional*, *Terminator*, *Placebo*,

Miorița noastră (New York), *Ramuri*, *Astra*, *Magazin*, *Calende*, *Tribuna literar artistică*.

A fost prezent în emisiuni TV și la Radio, cu poezii și eseuri, ultimele - în domeniul dacologiei.

Debutul editorial: *Dacia secretă*, eseu, Editura Arhetip, 1997.

Volum publicat:

"*Dacia Secretă*", Ed. Arhetip, 1997; "*Enigma Atlanților*", Ed. Axa, 1998; "*Poesii sgubilitice*", Ed. Macarie, 1998; "*Dacia Magică*", Ed. Arhetip, 1999; "*Divina Verba*", Ed. Euro Vida M, 2000; "*Nichita Stănescu în Evul Astral*", Ed. Macarie, 2000; "*Atlanții din Carpați*", Ed. Obiectiv, 2002; "*Poezii zgubilitice*", Ed. Macarie, 2003; "*Dacia Divină*", Ed. Arhetip, 2004; "*Tainele tăblițelor de la Sinaia*", Ed. Arhetip, 2005; Serghei Esenin - "*Rusia albastră și fără de leac*", versuri traduse din limba rusă, Ed. Macarie, 2005; Serghei Esenin - "*Rusia albastră și fără de leac*", Ed. Macarie, 2006, ediția a II-a; "*Ordinul Solomonarilor*", Ed. Arhetip, 2008; "*Dacia Secretă*", Colecția Rădăcini, ediție astrală, 2012; "*Calendarul sărbătorilor dacice* - 2014", Colecția Rădăcini, 2013; *Serghei Esenin, "Dor de Rusia"*, poezii și poeme tălmăcite din limba rusă, Ed. Singur, 2014; "*Poezii Zgubilitice*", online, Editura Zekin, 2015.

Premiul I pentru poezie la Concursul Asociației Scriitorilor din București, 1976.

Membru al Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România din anul 2009.

- Cine sunteți în câteva cuvinte?

- Sunt un Român vrăjit total de Poezie.

- Care este locul natal pe care îl purtați mereu cu dumneavoastră?

- Locul meu natal, purtat mereu în suflet, este satul Sărățeni, din județul Ialomița.

- Cum v-ați defini ca om?

- Ca om, mă definesc prin dorința de perfecțiune.

- Care sunt valorile pe care nu le-ați abandonat niciodată?

- Valorile pe care nu le-am abandonat niciodată sunt iubirea de țară, cinstea și cultivarea de frumos.

- Dacă viața dumneavoastră ar avea un titlu, care ar fi acela?

- Dacă viața mea ar avea un titlu, acela ar fi "Lupta cu ignoranța".

- Prin ce ați dori să rămâneți în memoria comunității?

- Aș dori să rămân în memoria comunității prin lucrările mele.

- Care este experiența care v-a schimbat cel mai mult ca om?

- Experiența care m-a schimbat cel mai mult ca om am avut-o la 14 Septembrie 1980, când, aflându-mă la pescuit pe malul de Apus al Lacului Sărățuica, am avut o vedenie mistică a Daciei, cu Zeii și Eroii ei. Poate să fi fost doar un vis, dar de atunci cele mai alese gânduri mi-au fost la Dacia, căreia i-am închinat toate cercetările mele.

- Ce ați pierdut și ce ați câștigat alegând drumul culturii?

- Alegând drumul culturii, am pierdut ceva dintr-o oarecare sălbăticie nativă, dar am câștigat cunoaștere, sensibilitate, rafinament, grație intelectuală și dor de frumusețe.

- Ce întâlnire v-a influențat decisiv destinul cultural?

- Întâlnirea care mi-a influențat decisiv destinul cultural a fost cu scriitoarea și jurnalista Tia Șerbănescu, în Aprilie 1991, care mi-a propus să lucrez la Departamentul Cultură al "României libere", cel mai important cotidian al țării la acea vreme. Până atunci fusesem profesor de limba și literatura română, deci mă aflasem tot în Cultură.

- Ce reprezintă revista Helis pentru dumneavoastră?

- Pentru mine revista Helis reprezintă un forum cultural al României și o legătură subtilă cu județul meu natal.

- Care este cea mai importantă lecție pe care v-a oferit-o viața?

- Cea mai importantă lecție pe care mi-a oferit-o viața mi-a fost definită de un proverb latin, *Audaces Fortuna iuvat*, adică "Norocul îi ajută pe cei cutezători".

- Cum v-ați defini ca autor sau creator?

- Ca autor sau creator m-aș defini precum George Coșbuc: "Sunt suflet în sufletul neamului meu / Și-i cânt bucuria și-amarul".

- În ce măsură creatorul și omul sunt una și aceeași persoană?

- Creatorul și omul nu sunt mereu una și aceeași persoană. E o chestiune de temperament.

- Ce credeți că spune opera dumneavoastră despre omul care sunteți?

- Despre omul care sunt, opera mea ar putea spune că îmi plac provocările.

- Ce v-ar surprinde să afle cititorii despre dumneavoastră?

(continuare în pagina 8) ➡

(urmăre din pagina 7) ➡

- M-ar surprinde să afle vreun cititor tăria chinurilor și bucuriilor pe care le-am încercat pe drumul scrierilor mele.

- Dacă un cititor ar reține un singur lucru despre dumneavoastră, care ați dori să fie acela?

- Dacă un cititor ar reține un singur lucru despre mine, aș dori să rețină că în adolescență am salvat doi consăteni de la înec, în lacul Sărățuica.

- Ce întrebare v-ați fi dorit să vă fie adresată și nu v-a fost adresată până acum?

- Întrebarea ce mi-aș fi dorit să-mi fie pusă și nu mi-a fost adresată până acum este dacă eu cred în Renaștere.

- Ce răspuns ați da acestei întrebări?

- Răspunsul pe care l-aș da ar fi DA!

- Ce mesaj ați transmite tinerilor care se apropie astăzi de cultură și de literatură?

- Mesajul pe care l-aș transmite tinerilor ce se apropie astăzi de cultură și literatură ar fi "Fericiților! Sunteți dintre cei aleși".

- Cum ați ajuns să colaborați cu revista Helis?

- Am ajuns să colaborez cu revista Helis, încă de la primul său număr, grație propunerii din partea cititorului ei, Gheorghe Dobre, prieten cunoscut de pe vremea cenaclului "Dor fără sațiu" din Urziceni.

- Cum ați ajuns să colaborați cu revista Helis?

- În momentul în care am început activitatea, condițiile culturale din Ialomița erau în suieș, județul descoperindu-și constelația artistică și punând-o în evidență. Printre personalitățile revistei Helis cu multă influență de-a lungul vremii îi amintesc pe Gheorghe Dobre, Șerban Codrin, Răzvan Ciucă, Titi Damian, Marius Stan, Florentina Loredana Dalian, Alexandru Buleandră, Dan Elias. În răstimpuri, s-au mai remarcat și alții.

- Care sunt cele mai importante momente din istoria revistei?

- În istoria revistei, cel mai important moment mi se pare a fi fost cooptarea unor colaboratori din Peninsula Balcanică, Helis devenind astfel o publicație de răsunet internațional.

- Există întâmplări, anecdote sau episoade care ilustrează spiritul Helis?

- Desigur, există întâmplări, anecdote sau episoade care ilustrează spiritul Helis, dar încă este așteptat povestitorul lor.

- Cum s-a schimbat viața culturală ialomițeană în ultimele decenii?

- În ultimele decenii, viața culturală ialomițeană s-a schimbat spectaculos, prin centrele culturale, un muzeu național - al Agriculturii, alte muzee, biblioteci, expoziții, prin punerea în valoare a siturilor arheologice și

a clădirilor istorice, prin editarea cărților unor autori ialomițeni și prin alte lucruri legate de viața spirituală.

- Care credeți că este moștenirea culturală lăsată de generația dumneavoastră?

- Atestarea toponimului HELIS în Bărăganul nostru s-a întâmplat odată cu victoria viteazului rege Dromichaites, meritându-și cu prisosință înțeleșurile în graiul Geților: "Soarele; Strălucire; Forță; Minune; Divin"; cf. alban. *yll* "stea; astru"; grec. *Helios* – Zeul Soarelui; rom. *Iele*; engl. *holy* "sfânt"; ebraic *Eli* "înălțat; Dumnezeu meu".

Simbolic, dacă Soarele strălucește pe cerul patriei, cu numele său getic s-ar cuveni să strălucească și amintirea revistei Helis, moștenire a generației noastre luminând sufletele viitorienilor.

Mulțumindu-i domnului Adrian Bucurescu pentru timpul acordat și pentru destăinurile ce ne-au permis să ne apropiem de Omul-Adrian Bucurescu, continuăm dialogul nostru cu un alt autor, domnul Alexandru Bulandra.

Bulandra Alexandru, profesor de filozofie, bibliotecar, eseist.

Pseudonimul lui Alexandru Buleandră. S-a născut la 27 octombrie 1954 în Ianca, județul Brăila. Filozof, eseist, istoric literar, folclorist.

A urmat cursurile Liceului Teoretic din Urziceni, județul Ialomița, promoția, 1973 și pe cele universitare la Facultatea de Filozofie din București, promoția 1978.

A fost director al Casei Orășenești de Cultură Urziceni, bibliotecar responsabil (1990-2007) și director al Bibliotecii Municipale Constantin Țoiu din Urziceni (2007-2017).

După absolvirea facultății, a participat la ședințele *Cercului de etică* al Facultății de Filozofie, coordonat de profesorii universitari Nicolae Belu și Vasile Morar, aprofundând lectura etică a textelor narative, precum și la sesiunile științifice anuale ale Institutului de filozofie.

În *Revista de filozofie* a Academiei a publicat patru studii: cel de debut – *Istoricitatea bunului simț și alternativele devenirii moralității practice* (5/1986), urmat de *Buna-credință și buna-cuviință ca dimensiuni ale bunului simț* (5/1987), *Protoetica sau despre întemeierea morală a cronicilor românești* (5/1988) și *Eminescu și etica dezvoltării organice* (4/1989).

În Urziceni, a participat la ședințele cenaclului literar *Dor fără sațiu*, iar în calitate de director al Casei de Cultură a organizat întâlniri cu scriitori, de la Ștefan Augustin Doinaș, Mircea Dinescu, Eugen Simion, la Stelian Tănase și Cristian Teodorescu.

A colaborat la revistele *Helis* (Slobozia), *Litere* (Târgoviște), *Oglinda literară* (Focșani), *Observator cultural* (București).

A debutat în volum cu lucrarea *Vasile Alecsandri și cazul Miorița-o anchetă literară*, apărută la Editura Helis, Slobozia, 2006.

Este membru al Uniunii Scriitorilor din România, Filiala București de Critică, eseistică și Istorie Literară (2010), al Asociației Culturale Helis (2007) și al Societății Scriitorilor Târgovișteni (2009).

Volume publicate: *Vasile Alecsandri și cazul Miorița – o anchetă literară*, Editura Helis, Slobozia, 2006; *Experimentul Iov*, Editura Helis, Slobozia, 2007; *Tainele Mioriței. O lectură în cheie masonică a baladei Miorița de Vasile Alecsandri*, Editura Helis, Slobozia, 2008; *Nevoia de poveste, eseuri și aplicații*, Editura Paideia, București, 2008; *Masca păcurarului. Al treilea raport de cercetare în cazul Miorița*, Editura Helis, Slobozia, 2009; *El experimento Job*, traducere în limba spaniolă de Gabriela Banu, Editura Logos, București, 2009; *Experimentul Iov*, ediția a doua, apare la Editura Paideia, București, 2008; *Miorița- povestea unei capodopere*, Editura Biblioteca, Târgoviște, 2008; *Miorița, Vasile Alecsandri și cazul Miorița. Tainele Mioriței. Masca păcurarului*, Editura Paideia, București, 2011; *Minunata istorie a Cărții lui Iov*, Editura Paideia, București, 2011; *Iov, Socrate și Divinitatea*, Editura Paideia, București, 2013; *Isus și Proiectul Asaltul Cerului*, Editura Paideia, București, 2014; *Isus, Pavel și Al Doilea Isaia*, Editura Paideia, București, 2016; *Jurnal intim*, versiune de Alecsandru Bulandra, Editura Paideia, București, 2015; *Din Fondul Documentar al Bibliotecii Municipale Constantin Țoiu*, Editura Helis, 2017; *Metamorfoze biblice ale psihologiei urâtului genial. Cazul poetului și profetului Al Doilea Isaia*, Editura Paideia, București, 2019; *Isus esenianul și mama Lui, Maria. O analiză de psihologie individuală*, Editura Paideia, București, 2020; *Pe urmele autorului, Mărturisirile unui detectiv literar. Compendiu*, Editura Paideia, București, 2021; *Cum am înțeles Biblia și pe Dumnezeu ei. Exerciții de lectură*, Editura Paideia, București, 2022.

În calitate de editor, s-a îngrijit de apariția următoarelor volume: *Monografia Municipiului Urziceni*, 1996, unde este coautor, *Explozia bobului de nisip*, antologia Concursului Județean de Creație literară *Dor fără sațiu*, cu prefață, Editura Star Tipp, 1998, Nicolae Thomescu-Baciu, *Urziceni cu 24 ilustrațiuni*, cu studiu introductiv. Editura Anca, 2007, Vasile Ichim, *Amintiri din Urziceni*, cu prefață a, editura Anca, 2008, *Urziceni în viața și opera scriitorului Constantin Țoiu*, antologie cu articole înserate și prefață, editura Star Tipp. 2012, Dumitru M. Ranetescu, *Oamenii care nu mai sunt...*, cu studiu introductiv, Editura Helis 2016, Inculeț Bălan, *Dragostea în limba română, Poezii*, cu prefață, Editura Helis, 2017, *Amintiri dintr-un veac*, antologie, dedicată Centenarului nașterii prozatorului, eseistului și omului de cultură Constantin Țoiu, Editgraph, 2023.

A fost redactor-șef al revistei trimestriale *Magazin de Urziceni* care a apărut între anii 1990-2008.

- Cine sunteți în câteva cuvinte?

Pseudonimul lui *Alexandru Buleandră*, absolvent al Liceului teoretic Urziceni, 1973, și al Facultății de filosofie din Universitatea București, 1978; filosof, istoric literar, membru al Uniunii Scriitorilor din România, Filiala București de Critică, Eseistică și Istorie literară, manager cultural din Urziceni. Am publicat treisprezece volume: trei dedicate cercetării fenomenului mioritic, opt investigațiilor biblice și conexiunii dintre credință și filosofie iar două volume au ca obiect reflecția și conceptualizarea modului meu de gândire și operare în calitatea asumată de *detectiv literar*. Cărțile mele au participat la târguri naționale și internaționale, aflându-se nu numai în bibliotecile din România ci și în mari biblioteci din Statele Unite ale Americii, Germania și Elveția.

- Care este locul natal pe care îl purtați mereu cu dumneavoastră?

- În copilăria petrecută la bunicii de la Colilia m-am bucurat de cea mai aleasă grijă, iar frumusețile și foșnetul câmpului lucrat și ale vieții țăranilor, harul povestitor al nopților fără lampă aprinsă, numai strălucirea de lună a ochilor cu privirea plecată spre alte lumi, vorbele ca din *Biblie* ale bunicii Floarea au rodit peste ani, în sufletul și mintea copilului de altădată, în cercetări tenace, contra curentului, ale *nevoii de poveste, fenomenului mioritic și Cărților Sfinte*.

Am fost de la început un elev ascultător, care îi privea pe învățător și învățătoare ca pe Dumnezeu: nimic nu se putea petrece în jurul meu care să-mi distragă atenția de la ei. A mai fost, în clasa a V-a, mutarea tatălui meu, iarăși, la unitatea militară din Ianca, Brăila, unde mă născusem în toamna lui 1954, zodia *Scorpion*, fiind conceput tot aici în iarna de pomină când toată suflarea viețuia în liniștea de început de lume de sub nămeți. Acum, după revenire, la vârsta de 12 ani, am început să ies în evidență prin talent literar, măiestrie la analizele gramaticale și aritmetică, și la toate celelalte materii, fiind adorat de doamnele profesoare. Inteligența o aveam din partea tatălui, care era din Curcani, de lângă Oltenița, din neamul căruia răsărise unchiul Ion Buleandră, actorul, primul intelectual al acestei ramuri. Caracterul îl moșteneam de la mama, Vlada, ialomițeană dâră din Colilia, care nu concepea ca eu să mă duc să cer ajutorul altcuiva pentru un exercițiu: trebuia să-mi bat capul și să-l rezolv singur! Așa se face că la ușa adjutantului Constantin Buleandră sunau, seara târziu, un căpitan și un maior care aveau fetele în clasă cu mine, și-l întrebau dacă Sandu a rezolvat problema la matematică, pentru că ei se chinuie de când au venit de la servicii și nu-i dădeau de capăt!

- Cum v-ați defini ca om?

- Un om între oameni, familist convins, de bună credință, cu încredere în rațiune, decent, preocupat să-și îndeplinească la cel mai înalt

nivel rolul și sarcinile în comunitatea locală, punând suflet și spirit creativ în ceea ce face.

- Care sunt valorile pe care nu le-ați abandonat niciodată?

- Adevărul, libertatea de gândire și acțiune, lucrul bine făcut, prietenia, scriitura literar-filosofică.

- Dacă viața dumneavoastră ar avea un titlu, care ar fi acela?

- "M-am născut la 50 de ani. Scene din viața unui detectiv literar."

- Prin ce ați dori să rămâneți în memoria comunității?

- Sunt în Urziceni de la vârsta de 9 ani. Am fost școlar, licean, profesor de liceu, directorul *Căsei de cultură* și președintele *Comitetului de Cultură*, iar din 1990 până la pensionare în 2017, bibliotecar responsabil și managerul Bibliotecii municipale "*Constantin Țoiu*". Sunt căsătorit cu o fată din Urziceni colegă de liceu, am doi copii și un nepot... Prin funcțiile și activitățile pe care le-am îndeplinit ani la rând, m-am făcut cunoscut concetățenilor din unități economice și instituții, copiilor din grădinițe și elevilor din școli și licee, pensionarilor... m-știut să-i ascult și să vorbesc cu toți pentru a le pune în evidență calitățile, pentru a-i învăța cum să te prezinți cât mai bine într-un ceneclu literar sau pe scenă într-un spectacol artistic, am scris biografia celor mai buni cetățeni ai urbei și am îngrijit să apară cărțile lor despre istoria acestor locuri, m-am prezentat în fața lor întotdeauna cu respect și i-am reprezentat pe toți cu cinste.

Despre cărțile mele și ecoul lor în cultura română, oamenii din Urziceni au luat cunoștință atât la radio *Campus* și postul de televiziune *Antena 1 Slobozia*, cât și din seria de dialoguri purtate cu generalul Emil Străinu, scriitor, coleg de liceu și membru al Asociației culturale *Helis*, în cadrul emisiunii acestuia de la postul național de televiziune *N24Plus*.

...Când cumnatul meu a încercat să mă prezinte unei doamne, aceasta i-a răspuns: "*Pe domnul Buleandră îl cunoaște tot orașul!*"

Mergând pe trotuar, salut și sunt salutat cu căldură și respect: acesta este semnul prezenței mele în memoria comunității.

- Care este experiența care v-a schimbat cel mai mult ca om

- Când am început cercetarea fenomenului mioritic, aveam deja în minte, bine întipărit, un tip de reacție - întârziată și extrem de violentă -, din comportamentul a doi oameni pe care-i cunoșteam destul de bine... Ei rabdă..., rabdă..., - o umilință, o șicanare, o călcare pe nervi insuportabilă - și, când eram aproape convins că nu vor avea nicio reacție, atunci ea se declanșează fără opreliște, pornită ca din pușcă să distrugă ceea ce a reușit să treacă de marginile răbdării lor infinite.

... Peste ani, la fel s-a întâmplat și cu mintea mea când a dat de mintea lui Vasile Alecsandri, autorul nedeclarat al poemei *Miorița*, devenită baladă populară emblematică a sufletului

românesc. Am citit tot ce se putea citi..., am conspectat cu cea mai mare atenție fiecare text..., am meditat zi și noapte... Așa am descoperit anumite declarații contradictorii despre aceeași baladă, inclusiv *Miorița* - unde, la ce dată și cine a descoperit-o... Am văzut uluit cum ștergea urmele lăsate în scrierile lui de Alecu Ruso, prietenul său credincios... Am mai constatat cu stupeoare credulitatea puerilă a majorității cercetătorilor față de aceste oscilații de gândire inadmisibile pentru un editor de creații folclorice...

...Până când totul a devenit o problemă personală - a mea cu Vasile Alecsandri însuși: *Care pe care! Ori el, ori eu! Se joacă cu mintea mea! Se crede cel mai deștept! Așa nu se mai poate! A cui minte este mai puternică? Pe a lui o cântărisem, era a unui alunecos... Pe a mea încă nu o pusesem la încercare într-o confruntare de asemenea amploare.*

...Și l-am învins! Iată decizia juriului ad-hoc: "*...o construcție logică încheiată de o mare încredere personală și susținută de o mare vivacitate stilistică.*" (Aureliu Goci); "*Recunosc că la domnul Bulandra demonstrația este impresionantă.*" (Theodor Codreanu); "*Scopul anchetei literare a lui Alexandru Bulandra îl constituie aflarea urzelii auctoriale a baladei... Munca anchetatorului e uriașă... un model de perseverență și de curaj în înfruntarea prejudecăților literare și culturale...*" (Ion Roșioru); "*Trebuie să salutăm acest efort extraordinar, precum și cutezanța.*" (acad. Sabina Ispas, dir. Institutul de etnografie și folclor *Constantin Brăiloiu*").

- Ce ați pierdut și ce ați câștigat alegând drumul culturii?

- La absolvirea cursurilor universitare, în iunie 1978, la repartiție am optat pentru catedra de științe sociale a *Liceului industrial din Urziceni*. Fiind al doilea în ierarhia mediilor de absolvire, puteam să aleg Bucureștiul sau alt mare oraș, dar la Urziceni, unde terminasem liceul, erau părinții și socrii, soția, care absolvise ASE-ul cu un an înainte și lucra la *Banca Agricolă*. Curând mi-am dat seama că munca didactică și aceea de cercetare filosofică nu puteau merge împreună. Îmi plăcea să predau și să comunic cu liceeni, dar efortul era prea mare, ocupându-mi multe ore din zi. Astfel că, atunci când a apărut postul de director al *Căsei Orășenești de Cultură*, l-am ocupat fără ezitare, deși eram titular pe un post invidiat și luasem definitivatul primul pe listă. Deci, pentru mine, la început, termenul „*om de cultură*” denumea o formulă existențială mai puțin solicitantă care permitea supraviețuirea potențialului cercetător.

Am devenit, relativ repede, producător de fapte culturale, învățând să fac filme de cineamatori și diaporame, recitaluri de poezie, regie de spectacole, să conduc ceneclu literar al urbei dar și brigăzi științifice formate din medici, juriști, ingineri, cu care mergeam în școli, în întreprinderi.

(continuare în pagina 10) ➡

(urmare din pagina 9) ➡

Am făcut cercetare de sociologia muncii la una din cele mai cunoscute mărci din Urziceni – *Fabrica de ferite*, unde lucrau fizicieni, ingineri electroniști și muncitori cu înaltă calificare.

În același timp, colaboram cu *Institutul de filosofie al Academiei*, participând la sesiunile sale de comunicări și referate și la *Cercul de etică al Facultății de filosofie*, format din cadre didactice universitare și cercetători, condus de profesorul la care îmi pregătisem lucrarea de licență, Nicolae Bellu, autorul monumentalei opere „*Etica lui Kant*”, cel care și-a pus amprenta de seriozitate și profunzime pe drumul meu postuniversitar.

În acești ani, până în 1990, am simțit tot mai acut presiunea ideologiei și politicii de partid sub care eram nevoit să lucrez. Gândul educat să fie liber, era acum cenzurat de tovarășii ierarhici superiori și autocenzurat de sinele temător în elanul său cercetător, rămânând legat de câmpul tematic autorizat.

- *Ce întâlnire v-a influențat decisiv destinul cultural?*

- În cei patru ani petrecuți la *Facultatea de filosofie a Universității București* am fost inițiat și am parcurs drumul greu către tainele filosofiei adevărate. Profesorul Alexandru Valentin, cel care susținea cursul și seminariile din anul I cu titlatura „*filosofie marxistă*”, ne introducea de fapt în filosofia precursorilor lui Karl Marx – Kant, Hegel și Feuerbach -, astfel că, la sala de lectură a facultății, ore, zile și săptămâni la rând m-am luptat cu „*Fenomenologia spiritului*” și „*Prelegeri de istoria filosofiei*” ale lui Hegel, cu „*Critica rațiunii pure*” a lui Kant și cu „*Esența creștinismului*” de Feuerbach. Cea mai mare parte a semestrului al doilea am studiat la seminar cartea lui Henri Poincaré „*Știință și ipoteză*”. În același cadru dedicat analizei de text, am luat contact cu operele lui Gaston Bachelard, Ferdinand Gonseth și Jean Piaget – nume reprezentative pentru filosofia occidentală a acelor ani.

Același respect îl port profesorului de teoria cunoașterii și epistemologie - academicianul Mircea Flonta, istoricului filosofiei antice - academicianul Gheorghe Vlăduțescu, profesorilor de logică - Petre Biltz, Gheorghe Enescu, Dragan Stoianovici, Radu Stoichiță. Ei mi-au forjat mintea pentru a fi capabilă de o gândire critică, analitică, conceptuală, constructivă, astfel că, după absolvirea cursurilor universitare, problema principală pentru mine – devenit profesor de liceu, căsătorit, cu copil – era cum să continui drumul început în așa fel încât investiția de cunoaștere și încrederea lor în capacitățile mele de cercetare filosofică să nu se irosească.

- *Ce reprezintă revista Helis pentru dumneavoastră?*

- Prietenii de la Asociația Culturală *Helis* din Slobozia mi-au deschis larg ferestrele prin care proiectele mele editoriale au ieșit în lume.

Vizitând arhiva revistei, am văzut că în primele trei numere am publicat studii cu problematică din domeniul eticii, asemeni celor patru apărute anterior în *Revista de filosofie* a Academiei Române. S-a schimbat, însă, cadența, de la anuală la lunară, iar cu numărul din septembrie 2003, și tematica scrierilor. Primirea lor favorabilă mă susținea să le continui lună de lună, din ele profilându-se la orizont viitoarele cărți.

Așa am ajuns la editura *Helis* unde, prin grija colegului de liceu și prietenului Gheorghe Dobre, au apărut primele ediții ale cărților mele: *Experimentul Iov* (2004), *Vasile Alecsandri și cazul Miorița, o anchetă literară* (2006), *Tainele Mioriței* (2008) și *Masca păcurarului. Al treilea raport de cercetare în cazul Miorița* (2009). Un alt coleg și prieten, ing. Viorel Iagăr, patronul firmei *Conmet*, m-a îndemnat, la debut, să scriu în continuare iar el va asigura sponsorizarea. Poetul, dramaturgul și omul de aleasă cultură, domnul Șerban Codrin, cel mai vocal promotor, la nivel național, al proiectului editorial *Miorița*, mi-a oferit lista cu numele, adresa și numărul de telefon al criticilor și istoricilor literari cărora să le trimit cărțile. Așa au apărut, în câteva luni, articolele atât de așteptate de prezentare și evaluare: Theodor Codreanu, *Romanitate și occidentalizare*, revista *Argeș*, 22 decembrie 2006; Valeria Manta Tăicuțu, *Cazul Miorița*, *Prosaeculum*, 2/2007; Ion Roșioru, *Cazul eternei Miorița*, *Prosaeculum*, 3/2007; Liviu Grăsoiu, *Demonstrație binevenită*, *Convorbiri literare*, noiembrie 2007. Ele se adăugau celor apărute în revista *Helis*, semnate de Aureliu Goci, *Reactualizarea dosarului Miorița*, septembrie 2006, Șerban Codrin, *Vasile Alecsandri între genialitate și ignorare*, decembrie 2006, Nicolae Stan, *O cercetare explozivă*, ianuarie 2007.

- *Care este cea mai importantă lecție pe care v-a oferit-o viața?*

- Titlu de răspuns: *Atacul de panică devastator-salvator*.

„Nu mai termini, domnule, odată, cartea despre *Miorița*?” – mă întrebau, din ce în ce mai intrigati, cunoscuții. Așteptau de ani de zile și nu mai aveau răbdare. Și eu încercam să le explic aparenta întârziere. E ca și cum vezi o ridicătură de pământ și vrei să te urci în vârful ei – le spuneam. Mai mult în joacă, fără elan, în tricou și adidași, alergând de voie, sărind, parcurg o parte din cale. Vârful, în loc să se apropie, se îndepărta. „*E deal*” – mi-am zis, ambiționat de aprecierea greșită a efortului. Când mi-a ieșit în cale, vertical și neted, peretele de piatră, mi s-a întunecat orizontul. „*Nu e deal, e munte. Nu e munte, e piscul său, Everestul*.” ...Și amicii mei au înțeles că mai era de așteptat.

...Așa aș fi dus-o, ani și ani, dacă nu venea evenimentul salvator... Furtuna din creierul meu obosit, cu vârtejuri înnebunitoare gata să-mi sfărâme craniul, se înfrățise cu ghiarele ascuțite ale unui braț străin, de oțel, care-mi strângea inima îndurerată, și cu gura care urla fără încetare în celula camerei de bloc.

... După doi-trei ani de tratament cu un medicament care abia apăruse pe piață, pe care-l iau și astăzi..., cu un regim de viață respectat întocmai de frica inoculată de zecile și zecile de atacuri de panică iscate ca din senin în cele mai diverse și penibile situații, blocându-mi ideile și cuvintele ca într-o saună..., plus grija permanentă a soției și atitudinea prevenitoare a celor din jur..., mintea a devenit mai sigură pe ea, mânăta de o energie frenetică, reușind să-și ducă gândurile dincolo de marginile neputinței de odinioară.

Încercările prin care am trecut m-au învățat un lucru capital: *detectivul literar este dator să respecte întocmai un regim de viață care să-i permită conservarea și funcționarea la cotele cele mai înalte ale energiei fizice, psihice și mentale*. Numai așa am putut să duc la bun sfârșit toate studiile de caz abordate, axate, într-o formă sau alta, pe un conflict asumat cu un adversar valoros – sau cum aș putea să-i calific pe Vasile Alecsandri, autorul baladei *Miorița*, ori pe autorul transilvănean al *Colindei păcurarilor*?; dar pe filosoful grec Socrate sau pe creatorii lui Iov și ai celorlalți eroi ai *Bibliei*? -, unde câștigă cel mai puternic.

- *Cum v-ați defini ca autor sau creator?*

- Am ales ca răspuns un pasaj din prezentarea făcută de criticul și istoricul literar Aureliu Goci, prietenul membrilor asociației *Helis*, în postfața la ediția trilogiei *Miorița* apărută la editura *Paideia* în anul 2011, care surprinde elementele definitorii ale personalității mele creatoare:

”Dl. Alexandru Bulandra a devenit folclorist și cercetător al culturii populare pe cont propriu, adică nu este prins în niciun proiect oficial și nu aparține niciunei instituții oficiale. Domnia-sa rămâne unul dintre acei pasionați (sau chiar posedați) de un subiect, o problemă sau temă de interes general și i se dedică benevol cu toate forțele. Încearcă să facă singur, cu modestie, ceea ce fac colective de studioși, și chiar reușește, pentru că, în cazul său, pasiunea se întâlnește cu talentul, iar vocația literară este însoțită de cultură și de informație desăvârșită care îl fortifică pentru ca să încheie proiecte fabuloase. (...) Nu cunosc un intelectual mai autentic, pornit dintr-o pasiune de studiu fără alte limite decât acelea pe care și le trasează singur. (...) La o analiză atentă, se remarcă ușor că, dincolo de importanța lor intrinsecă, lucrările sale sunt echilibrate, elaborate firesc, inovatoare, originale, pline de rigoare și substanță.” (Aureliu Goci)

...Aduag doar faptul că acest nucleu comportamental s-a manifestat încă de la vârsta de 15-16 ani, prin asumarea și proiecția pașilor de urmat în evoluția mea de tânăr învățăcel: am decis că voi urma filosofia și voi deveni scriitor; în vara lui 1970 am conspectat într-un caiet studentesc volumul I din *Capitalul* lui Karl Marx; deși filosofia se făcea în clasa a XII-a, am început să citesc și să fac sinteze ale unor cărți de filosofie pe care le afixam la *Gazeta de perete* a liceului, iar la sfârșitul clasei a XI-a am fost la

facultate și am cumpărat cursul de filosofie – un volum de peste 500 de pagini. Pe acest drum am avut susținerea domnului profesor-diriginte Anatol Pavlovski, care la orele de literatură română a remarcat talentul literar și gândirea liberă și cutezătoare din eseurile prezentate, aducând mereu ceva original dincolo de bibliografia temei. Tot domnia-sa mi-a pus la dispoziție, din biblioteca personală, cărți de filosofie și psihologie pentru pregătirea examenului de admitere.

...Și așa, în vara anului 1973, am încheiat o primă etapă din calea către mine însumi...

- În ce măsură creatorul și omul sunt una și aceeași persoană?

- La această întrebare voi răspunde printr-un citat din cartea *Pe urmele autorului. Mărturisirea unui detectiv literar. Compendiu*, unde apare și dialogul autor-cititor ca spațiu al descoperirii de sine și de altul...

"4.1. ...și Acel Cineva/Ceva acoperit din mine-tine

De făcut legătura cu Acel Cineva ascuns în mine – în tine, vreau să zic.

Amândoi suntem unul...

...și reciproc: unul este doi.

De multă vreme trăiesc cu impresia că, din informațiile pe care le introduc în mine prin lectură sau ascultare, o mare parte se duce într-un hău de unde nu o mai pot întoarce niciodată.

Comoție, de la hipertensiune! Vezi și biblioteca din adâncuri.

Cu timpul, am ajuns la ideea că hrăneam pe Cineva din mine de care nu aveam habar că există, singura dovadă fiind că îmi mânca informația, lăsându-mi mai nimic pe farfuria cunoștințelor.

Și cum o folosea? O înmagazina numai sau o și prelucra?

Privind în urmă și recitindu-mi cărțile ca pe niște lucruri demult separate de mintea mea de acum, am ajuns la convingerea intimă că adevărul îmi deschidea calea de urmat chiar înainte de a-l fi aflat.

O minte clară, logică și disciplinată, dedicată exclusiv obiectului cercetat, are deja în sine adevărul căutat.

Exemplu: ...Când am început să scriu prima carte despre *Proiectul lui Iisus*, pe foi scoase spasmodic din borsetă, priveam pe geamul autocarului care gonea pe o autostradă din Turcia și, discutând cu soția despre lacurile imense, munții înalți ori cartierele uriașe alcătuite din case absolut identice care se perindau sub ochii noștri ca într-o trecere în revistă, m-am simțit dintr-odată folosit de o forță din afara mea. Erau simple propoziții, alteori fraze, sau cuvinte singurate pe care le receptam instantaneu, fiind obligat să le notez... Când, peste un an, le-am așezat în întregul cărții, strălucitor ca un vas de cristal, mi s-a părut, pentru o clipă, că acele frânturi de expresie și sens ieșite din mintea mea prin brațul cu pixul strâns de degetele încordate, prizoniere ale unei puteri necunoscute, erau cioburile din vasul inițial spart ostentativ de *Maestru* sub ochii ucenicului său bulversat. *Acum să te văd dacă ai învățat ceva! Să le pun,*

adică, la locul lor, mii și mii de bucăți diamantine acoperite de pulberea ligamentelor sfărmate.

Oreconstituire...

Acum aș putea spune că eu sunt acoperirea în carne și oase a Acelui Cineva/Ceva în raport cu privirea iscoditoare a altor persoane.

Nimeni nu-L poate vedea.

El se descoperă minții mele atunci și numai atunci când se decide să o dirijeze pentru a reuși să-l descopere pe Acel Ceva sau pe Acel Cineva acoperiți în texte literare.

Vezi, ca exemplu, pe Acel Cineva descoperit în poemul Miorița de Vasile Alecsandri.

Pentru mine a fost o surpriză minunată să constat cum acest text, atât pe fragmente cât și în întregul lui, răspunde unor algoritmi aplicați îndeobște textelor ezoterice. În genul lor, am imaginat acest *modus operandi* inedit: *dacă Vasile Alecsandri spune că nu el este autorul baladei, atunci nimeni nu are acest statut.*"

- Ce credeți că spune opera dumneavoastră despre omul care sunteți?

- Autorul ei este un om dedicat lucrului bine făcut, rațional și uman, cu respect pentru istoria și valorile domeniului investigat și opera predecesorilor săi. Discursul lui vrea să fie cât se poate de accesibil pentru un cititor inteligent și interesat de problemă, astfel încât să ajungă împreună la adevăr. Este modest și are capacitatea de a recunoaște o eroare de interpretare și să reia parcursul investigației pentru obținerea rezultatului corect. Este un om care își duce la bun sfârșit lucrul început.

... Altfel spus: *acum, când răspund acestei întrebări, toate cărțile publicate formează opera mea pe deplin încheiată.*

- Ce v-ar surprinde să afle cititorii despre dumneavoastră?

- În volumul *"Pe urmele autorului. Mărturisirea unui detectiv literar. Compendiu"*, Capitolul III. *Cum am devenit detectiv literar*, subcapitolul 2. *Felul meu de a lectura textele*, scrie: "Am început, la 7 ani neîmpliniți, plângând fără speranță, cu prima literă, însoțită de imaginea grafică a urcușului nesfârșit al tuturor celorlalte în Alfabet... Când o să învăț eu atâtea litere?... - o întrebam, disperat, pe mama. *Încet, încet... Le vom învăța pe fiecare în parte - îmi răspundea ea, mângâindu-mă. Astăzi e numai litera A mare de mână...*"

...O amintire pe care mama i-a povestit-o soției mele, de la care o știu.

- Dacă un cititor ar reține un singur lucru despre dumneavoastră, care ați dori să fie acela?

- Pentru mine ca detectiv literar, cititorul are mai multe roluri.

- În primul rând, el este interlocutorul nemijlocit al autorului, identificat ca însoțitor al acestuia. În al doilea rând, cititorul devine martor-participant la constituirea discursului textual al autorului, prin faptul că vede cum lucrează, are acces la citatele analizate și la fiecare pas al judecăților lui... *Vezi și Iisus cu frații esenieni ca martori - însoțitori ai Lui pe*

calea propovăduirii Evangheliei și, în această calitate, cum devin mărturisitorii autorizați în relația cu autorii textelor evanghelice. În al treilea rând, cititorul-însoțitor se sfătuiește cu autorul în *stațiile de gând*, care sunt concepute asemenea unor momente de popas și concluzii de etapă; aici, uneori, autorul se și confesează, asemenea profetului Ieremia și apostolului Pavel.

Așa se face că textul raportului de cercetare este scris sub forma unui dialog cu un *alter-ego* al detectivului literar, acesta constituind starea naturală generatoare de întrebări pertinente...

Toate aceste mijloace discursive formează o strategie a narațiunii explicative pentru fiecare studiu de caz investigat de detectivul literar, ce menține contactul permanent cu cititorul, acesta fiind liber să aleagă să se identifice cu unul dintre ei sau cu amândoi. Autorul este cel care conduce discuția, dar rolurile se pot schimba, *alter-ego*-ul devenind cel care se află în fruntea asaltului interogativ neostenit asupra textului.

"Alexandru Bulandra scrie o carte pe care o pot citi toți, inclusiv elevii de liceu. Și foarte bine face, pentru că-i obligă să devină curioși, interesați. Cu stilul acesta de roman polițist, cu foarte multă redundanță și retorism persuasiv, a făcut o treabă extraordinară și precis cititorii se vor apropia acum altfel de folclorică." (dr. Marin Marian Bălașa, Institutul de etnografie și folclor Constantin Brăiloiu)

- Ce întrebare v-ați fi dorit să vă fie adresată și nu v-a fost adresată până acum?

- La care carte țineți cel mai mult?

- Ce răspuns ați da acestei întrebări?

- Cel mai mult mă simt atras de omul în nevoie, cel de dinaintea elanului, care-și caută cu disperare vocea proprie din corul universal, nesigur în noapte, nebăgat în seamă încă de supervisorul neștiut din sine.

...Astfel că, cel mai mult țin la cartea *„Nevoia de poveste"*, unde fiecare studiu și povestire au fost scrise separat, înainte și după 1990, doar daimonul situându-le sub această cupolă atât de omenească, devărată arcă ce le poartă spre inima cititorului...

... și la *„Tainele Mioriței"*, scrisă cu exuberanța libertății sufletului și spiritului descătușate, pe care, avertizat că este fragilă, am retras-o de la publicare, amânând-o pentru când, așezată între puternicele *„V. Alecsandri și cazul Miorița"* și *„Masca păcurarului"*, puteam să o protejez ca pe cel mai sfânt lucru din mine.

- Ce mesaj ați transmite tinerilor care se apropie astăzi de cultură și de literatură?

- Mesajul subliminal ar fi cel pe care l-am transmis elevilor din clasele liceale trei ani, cât le-am fost profesor, și mai apoi, patru decenii, la prezentările de carte de la bibliotecile lor sau *Biblioteca municipală*: atâta timp cât eu vorbesc alegându-mi cu grijă gândurile și cuvintele pe înțelesul vostru, și vă privesc în ochi, citindu-vă câte un fragment și răspunzându-vă la întrebări, facem împreună un pas într-o lume care începe să ni se deschidă...

(continuare în pagina 12) ➡

(urmăre din pagina 11) ➡

La fel, la întâlnirile cu marii actori invitați la prezentările de film de la cinematograful *Pacea* și cu actorii amatori de la *Teatrul popular* din orașul nostru, premiați la concursuri naționale și pe care voi îi întâlniți pe stradă...

...Dacă citesc din cărțile mele, aici sunt ca la ei acasă.

- Cum ați ajuns să colaborați cu revista *Helis*?

- Activând în domeniul culturii ialomițene din 1981, am avut relații foarte strânse cu colegii din Slobozia și județ. Membrii grupului care a acționat pentru apariția revistei îmi erau prieteni sau apropiați. Eu însumi am participat la întâlnirile care au pregătit apariția revistei. Astfel că prezența semnăturii mele în paginile revistei *Helis* încă din primul număr a fost ceva firesc.

- Care erau condițiile culturale din Ialomița în momentul în care ați început activitatea?

- Când mi-am început activitatea, ca director al Casei de cultură și președinte al Comitetului de cultură, în 1981, zona Urziceni intrase de câțiva ani în componența județului Ialomița. Erau anii Festivalului Național *Cântarea României*, cu toate formele lui de creație și interpretare. Am avut de învățat de la colegii, deveniți repede prieteni, din Slobozia, Fetești și Țândărei, de la directorul Casei de cultură a sindicatelor Urziceni, cu experiență de manager cultural și talent artistic. Și instructorii metodiști i-au fost de mare ajutor, învățând astfel ce era de învățat, destul de repede, punând în lucru propriile disponibilități ale personalității mele creatoare, îmbibată cu valorile perene ale culturii și artei românești și universale.

- Ce personalități ale revistei *Helis* considerați că au avut cea mai mare influență?

- N-am fost atât de aproape de laboratorul revistei pentru a face o evaluare pertinentă... Filosoful și prozatorul Nicolae Stan, prietenul și colegul meu de facultate - fiii pe care nu i-a avut prozatorul, eseistul și omul de cultură Constantin Țoiu, - mi se pare că s-a aflat în epicentru, el având deja o revistă în palmares... La fel, poetul și dramaturgul Șerban Codrin, cu rasă de om de cultură înaltă... Pentru mine, cel mai apropiat l-am simțit, cum era firesc, fiind colegi de liceu și prieteni, pe poetul și publicistul Gheorghe Dobre... Domnul profesor Titi Damian... Istoricul Marian Ștefan... Poetul Dan Elias... Aș scrie numele tuturor confraților semnatari!

- Care sunt cele mai importante momente din istoria revistei?

- Din punctul meu de simțire, au fost două intervale: primul, cu tic-tacul lunar, care s-a sincronizat perfect cu ritmul meu de scriitor creativ, dornic să nu-și lase cititorul să-l aștepte...

De exemplu, cartea *Experimentul Iov* am scris-o în opt luni, punând și ianuarie, cât șapte numere ale revistei *Helis*, din februarie până la 15 august 2004. Mi-a rămas în inimă o amintire vie cu o față pe care n-am cunoscut-o: când am

fost la o partidă de pescuit la Maia, eu și Lili, soția mea, fiind privitori, poetul și prietenul Dan Elias mi-a spus că sora lui citește cu sufletul la gură fiecare pagină de revită cu *Iov*, așteptând cu nerăbdare numărul viitor...

Și a doua amintire a ciclului lunar al revistei noastre, de astă-dată dintr-un bar de la marginea Sloboziei, unde ne trăgeam sufletul după *Ziua scriitorilor ialomițeni* din *Luna cărții... Octombrie...* La o margine de masă, mai abstenenți, eu și domnul Vasile Iordache... Și îmi spune de tatăl său, care citește revista lună de lună... Era pensionar, cu o minte foarte vie... Și mintea aceasta aștepta nerăbdătoare să citească din nou despre *Socrate...* Din *Iov*, *Socrate* și *Divinitatea...*

Al doilea interval din istoria revistei, care s-a rupt de ritmul vieții mele creative, a fost cel cu tic-tacul o dată la trei luni... Eu aș fi uitat ce am vrut să scriu iar cititorii mei s-ar fi topit de atâtea așteptat...

- Există întâmplări, anecdote sau episoade care ilustrează spiritul *Helis*?

- Pentru mine, *Spiritul Helis* este o comuniune de valori și idealuri ale personalităților care au participat la constituirea Lui, fiecare cu talentul, aspirațiile și felul său de a fi. Prima dată am fost impresionat de *Spiritul Helis* prin solidaritatea manifestată în jurul editării și promovării cărții "*Vasile Alecsandri și cazul Miorița - o anchetă literară*": prefața scrisă de criticul și istoricul literar Aureliu Goci la rugămintea domnului Gheorghe Dobre; sponsorizarea editării ei de domnul Viorel Iagăr, fără știința mea; participarea lor și a domnilor Nicolae Stan și Șerban Codrin la lansarea cărții la Urziceni; pregătirea prezentării ei la Institutul de etnografie și folclor Constantin Brăiloiu, unde am fost susținut de cei mai importanți reprezentanți ai Asociației culturale *Helis*, care au stat față în față cu doamna director dr. academician Sabina Ispas și consiliul științific al Institutului; cea mai mare surpriză mi-au făcut-o deplasându-se cu un microbuz la Casa Memorială Vasile Alecsandri de la Mircești, de ziua poetului, unde venisem cu soția la invitația directorului Muzeului literaturii române din Iași, pentru a prezenta cartea în cadrul manifestărilor omagiale... Pe scena improvizată, după doamna ghid am luat cuvântul eu și apoi domnul Șerban Codrin, care, în stilul-i caracteristic, eclatant, s-a adresat numerosului public format din literați, actori, elevi, vizitatori...

- Cum s-a schimbat viața culturală ialomițeană în ultimele decenii?

- Am impresia unei curbe ascendente, energice, ca un evantai de posibilități înfăptuite... și obsesia unei căderi în gol, abisale... Un *montaigne russe*... O imagine care poate fi numai a depresiei mele...

- Care credeți că este moștenirea culturală lăsată de generația dumneavoastră?

- Încrederea absolută în litera scrisă și cuvântul citit, compus în carte și declamat pe

scenă, cântat, colorat și sculptat în atelier, fotografiat...

Continuăm maratonul dialogului nostru cu o altă personalitate a culturii ialomițene, doamna **Florentina Loredana Dalian-inginer chimist, poet, prozator**

Pseudonimul Florentinei Loredana Dănilă, s-a născut la 29 martie 1968, în București. Urmează Școala Generală nr.1 Munteni-Buzău, județul Ialomița, Liceul Mihai Viteazul Slobozia,

clasa de informatică, Institutul Politehnic București (Facultatea de Tehnologie Chimică Anorganică). Locuiește în Slobozia, Ialomița, unde își exercită profesia de inginer chimist. Scrie proză, proză umoristică, poezie, dramaturgie și haiku. Este prezentă cu creații literare în mai multe volume colective.

Activează în cadrul mai multor asociații culturale literare: Asociația Culturală *Helis*, Slobozia; Clubul Umoriștilor Constanțeni *Prăvălia cu Umor* (membru fondator); Cenaclul Literar *Mihail Sadoveanu*, Constanța; Asociația literară *Păstorel*, Iași; Societatea Română de Haiku, București; Asociația Culturală *Leviathan*, București. Membră a Uniunii Ziariștilor Profesioniști din România.

Scriitoare activă, participă la numeroase concursuri literare din țară și din străinătate. Obține numeroase premii, premii speciale și mențiuni dintre care amintim (selectiv): Premiul I - Festivalul de Satiră și Umor *Povestea Vorbei* - proză satirică, Râmnicu Vâlcea, 2007; Marele Premiu *Eusebiu Camilar* și Premiul revistei *Ateneu* Bacău - Festivalul Național de literatură *Eusebiu Camilar* - *Magda Ianos*, proză, Suceava, 2008; Premiul I - Concursul Național de creație a piesi de teatru într-un act *Mihail Sorbul*, Botoșani, 2008; Premiul I - festivalul *101 Zile de Cultură*, Costinești, 2010, pentru volumul *Acceasi lună peste sat*, Orăștie, 2009; Premiu la Festivalul Internațional al *Haiku International Association*, Tokyo, Japonia, 2020; Mențiune - Concursul Internațional de haiku în limba engleză, Klostar Ivanic, Croația, 2011; Marele premiu - Festivalul de poezie *Ioan Budai Deleanu*, Geoagiu, Hunedoara, 1012; Premiul I - Concursul *Univers Românesc XXL*, proză, poezie, Pitești, 2012.

Publică, în revistele *Helis*, (Slobozia), *Fereastră* (Mizil), *Cafeneaua literară* (Pitești), *Cafeneaua politică și literară* (Drobeta Turnu Severin), *Cetatea culturală* (Cluj Napoca), *Academia umorului* (Chișinău), *Bucovina literară* (Suceava), *Plumb* (Bacău), *Ateneu* (Bacău), *Sud* (Bolintin Vale), *Dor de dor* (Dor Mărunt), *Oglinda literară* (Focșani), *Datina* (Constanța), *Arca* (Arad), *Dunărea de Jos* (Galați), *Algoritm literar* (Călan), *Constelații diamantine* (Craiova), *Regatul cuvântului* (Craiova), *Pagini din Noua Zeelandă*.

Debutază editorial în 2008, cu volumul de proză scurtă: *Și copiii se îndrăgostesc*.

Volume publicate: *Și copiii se îndrăgostesc*, Editura Clubul Saeculum, Beclean, 2008; *Aceeași lună peste sat*, Editura Remus, Cluj Napoca, 2010; *Scrisori netrimise*, Editura Fundația Culturală Antares Galați, 2011 (roman); *A unsprezecea poruncă*, Editura Rafet, Râmnicu Sărat, 2012; *Înainte de magnolie*, Editura Tipo Moldova, Iași, 2014; *A unsprezecea poruncă*, proză scurtă, Editura Eikon Cluj-Napoca, 2014 (ediția a II-a).

Miss Univers: proză scurtă umoristică, Editura Dobrogea, Constanța, 2017; *Domnișoara Nimeni*, Editura Eikon, București, 2017; *De râsul Cucilor: Umor 100%* (în colaborare cu Ananie Gagniuc), Editura Dobrogea, Constanța, 2018; *Ostrov*, poezie, Editura Detectiv Literar, București, 2019; *Deal fără turme*-haiku, Editura PIM, Iași, 2020; *Hanul dintre vii*, proză scurtă, Editura, Universitară, București, 2021; *Spărgătoarea de (n)uși*, proză scurtă umoristică, Editura Technomedia, Sibiu, 2022; *Cronică de stână*, Editura Helis, Slobozia, 2023.

A tradus din limba engleză în română cartea de proză scurtă *Sonata lui Rahmaninov* a autorului uzbek Sherzod Artikov, apărută în anul 2022 și are în lucru traducerea unei alte cărți a aceluiași autor, precum și scrierea și publicarea altor volume personale.

Din noiembrie 2020, realizează emisiunea radiofonică săptămânală *Ostrov Cultural* la Radio Vocațional.

Începând cu anul 2007, a participat la festivaluri literare organizate în țară, iar în 2016, a fost prezentă la Festivalul Internațional de Literatură din Bitola, Macedonia, unde a primit premiul *Silvo* pentru autori străini. În ianuarie 2016, a participat la Gala Excelenței Românești, în Benidorm, Spania, unde a primit premiul II pentru proză, acordat de revista *Occidentul Românesc*, (Spania).

A participat la alte numeroase activități culturale, invitată pentru lecturi publice sau dialog pe teme literare (vernisaaje de expoziții cu program artistic, emisiuni radiofonice sau televizate, prezentări de spectacole, întâlniri cu elevi, studenți, copii de grădiniță, pensionari, deținuți, etc.).

- Cine sunteți în câteva cuvinte?

- Sunt **Florentina Loredana Dalian**, de profesie inginer chimist, membră în Uniunea Ziariștilor Profesioniști din România și, uneori, mă pretind scriitoare. Aici s-au terminat cuvintele.

- Care este locul natal pe care îl purtați mereu cu dumneavoastră?

- Locul natal sunt mai multe: M-am născut în București, dar n-am făcut mulți purici pe-acolo, prima parte a copilăriei am petrecut-o la bunici, în comuna Săveni (județul Ialomița), iar cea de a doua, mai exact de la începerea școlii – la Munteni-Buzău (tot Ialomița). Le port în suflet

pe toate, căci fiecare a contribuit la formarea mea, ce-i drept Bucureștiul mai târziu, în perioada studenției.

- Cum v-ați defini ca om?

- Aparent complicat, da-n realitate simplu, aparent țăfnos, da-n realitate „pâinea lui Dumnezeu”. E drept că mă cunoaște cu adevărat numai cine reușește să treacă de „stratul de protecție”. Sunt câțiva, nu mulți, și le sunt recunoscătoare.

- Care sunt valorile pe care nu le-ați abandonat niciodată?

- Autenticitatea, simțul dreptății și cultul prieteniei.

- Dacă viața dumneavoastră ar avea un titlu, care ar fi acela?

- „Au, viața mea!” – vorba cântecului. Glumesc. Mi-ar plăcea să poarte titlul romanului lui Ionel Teodoreanu: „Lorelei”. Asta și pentru că mi-a rămas întipărit, încă de când am citit-o (pe la vârsta de 18 ani, cum era și personajul), acest fragment: „Anii mei tineri au sunat a cântec. Dar am trecut pe lângă ei cu dragostea de mână. Și am rămas cu mâna întinsă, ca a Regelui Lear.” Îmi pare că mă definește, doar că la mine nu se aplică doar la anii tineri. Încă mai trec cu dragostea de mână. Aștept să mă maturizez. Cât despre mâna întinsă... știți doar că îmi place să spun povești.

- Prin ce ați dori să rămâneți în memoria comunității?

- Prin nimic. Memoria colectivă e de scurtă durată. Dar mi-aș dori să rămân în inimile unor oameni pe care i-am „atins”, să las în urma mea o dâră de frumusețe (aceea despre care Dostoievski spunea că va salva lumea), de blândețe și mai ales un imbold de a da altora curaj. Curajul de a fi ei înșiși.

- Care este experiența care v-a schimbat cel mai mult ca om?

- Nu mi-am pus această întrebare niciodată. Probabil maternitatea. Când ești mamă (părinte, în general), nu mai poți fi cel care ai fi fost dacă n-ai fi fost (părinte). Zic bine?

- Ce ați pierdut și ce ați câștigat alegând drumul culturii?

- De pierdut, n-am pierdut nimic (poate doar timpul, dar ăla tot s-ar fi dus). În schimb, m-am îmbogățit. Evident, nu material. Viața mea a căpătat culoare datorită prietenilor, oamenilor pe care i-am întâlnit, iar drumul culturii este un mediu în care mă simt precum peștele în apă. Acolo îmi place cel mai mult și cred că asta am manifestat încă din „anii mei tineri”, cei mai tineri, copilăria.

- Ce întâlnire v-a influențat decisiv destinul cultural?

- Întâlnirile cu oameni de litere ca urmare a participării la două festivaluri: unul în 2007, la

Vâlcea, la festivalul „Povestea Vorbii”, când am intrat – pe ușa din față – în lumea umoriștilor și altul, în 2008, la Suceava – Festivalul „Eusebiu Camilar – Magda Isanos”, ambele ca urmare a câștigării premiilor I, respectiv marele premiu la proză umoristică/ proză. După aceste întâlniri, mi-am zis că e cazul să mă iau în serios cu scrisul. Până atunci mă jucasem, un fel de șotron mental.

- Ce reprezintă revista *Helis* pentru dumneavoastră?

- „Helis” este acasă, reprezintă stabilitatea, locul la care revin mereu din mișcarea mea browniană printre festivaluri și diverse acțiuni culturale. În această revistă am fost publicată în mod constant ani la rând (de prin 2008), unde mi-am făcut prieteni, dar este și revista, de înaltă calitate artistică, pe care o port cu mine pe unde merg, ca un semn al identității mele culturale.

- Care este cea mai importantă lecție pe care v-a oferit-o viața?

- Lecția curajului. Mi s-a arătat în diferite și nenumărate situații că, dacă îmi doresc mult ceva și dacă mă raportează corect la dorința aceea, ea poate deveni realitate, într-un timp mai lung sau mai scurt. Am înțeles că sunt datoare măcar să încerc.

- Cum v-ați defini ca autor sau creator?

- Unul destul de indisciplinat, care se lasă la voia inspirației, adeseori cuprins de o „sfântă” lene artistică; apoi unul curios, fapt ce m-a condus la încercarea mai multor genuri/ specii literare; și totuși destul de consecvent atunci când, în sfârșit, pricepe că e cazul să se ia în serios într-o anumită direcție.

- În ce măsură creatorul și omul sunt una și aceeași persoană?

- O întrebare la care e destul de dificil de răspuns. Totuși... consider că omul poate fi lesne regăsit citindu-i și înțelegându-i opera în cheia potrivită. Uneori, creatorul încearcă să scoată din omul care este acea latură pozitivă, alteori își dezvăluie trăiri pe care, altfel, nu ar avea curajul să le dezvăluie în viața de zi cu zi. În momentul în care decide să devină creator, omul este destul de expus, dacă este autentic.

- Ce credeți că spune opera dumneavoastră despre omul care sunteți?

- Cred că ceea ce am scris dă multe indicii despre cum mi-aș dori să fie lumea în care trăiesc, cum mi-ar plăcea să se comporte oamenii, inclusiv eu. Scrierile mele vorbesc despre raportarea mea la timpul și locul în care viețuiesc (dar asta se întâmplă în cazul tuturor, nu-i așa?)

- Ce v-ar surprinde să afle cititorii despre dumneavoastră?

- M-ar surprinde să creadă că am fost indiferentă la durerea omenirii.

- Dacă un cititor ar reține un singur lucru despre dumneavoastră, care ați dori să fie acela?

(continuare în pagina 14) ➡

(urmare din pagina 13) ➡

- N-aș ține neapărat să rețină ceva despre mine, dar m-ar bucura să rețină un vers, o frază, un aforism, care să-i transmită ceva profund, valabil azi, dar și peste timp.

- *Ce întrebare v-ați fi dorit să vă fie adresată și nu v-a fost adresată până acum?*

- Care consider că este cel mai mare miracol în creația literară?

- *Ce răspuns ați da acestei întrebări?*

- Mă uimesc de fiecare dată de modul cum apare inspirația, de momentul acela de grație pe care, dacă l-ai ratat, ratat rămâne. Mi s-a întâmplat să scriu o proză „în minte” în timp ce eram așezată la somn și, pentru că mi-a fost prea lene să o scriu atunci, a doua zi n-am mai recuperat decât prima frază.

- *Ce mesaj ați transmite tinerilor care se apropie astăzi de cultură și de literatură?*

- În primul rând să se bucure de binefacerile acestora ca cititori/ „consumatori”, apoi, dacă simt că au ceva de spus, să o facă cu încredere și curaj, dar și cu smerenia necesară creatorului, cu dorința permanentă de a îmbunătăți continuu.

- *Cum ați ajuns să colaborați cu revista Helis?*

- Apropierea s-a făcut cumva firesc, mai întâi printr-un scriitor care, citindu-mi vreo două texte, mi-a recomandat să trimit și la „Helis”. Păcat că, ulterior, nu mi-a mai arătat atâta considerație, dar îi sunt recunoscătoare pentru această intermediere.

- *Care erau condițiile culturale din Ialomița în momentul în care ați început activitatea?*

- Păi... exista revista, având în jurul ei câțiva entuziaști, „nebuni” după literatură, cultură, în general, și în rest nu-mi amintesc de vreo susținere reală din partea instituțiilor.

- *Ce personalități ale revistei Helis considerați că au avut cea mai mare influență?*

- În primul rând, inițiatorul și redactorul șef Gheorghe Dobre, însă el susține întotdeauna cu modestie că „Dacă nu erai voi (adică cei care scriu și colaborează constant), n-ar fi fost revista”. Și asta e adevărat, căci au fost/ sunt mulți colaboratori de calitate (păcat că unii au plecat dintre noi, fie-le amintirea veșnică!). Dar, totodată, este adevărat și că trebuie să existe cineva care ține frâiele, care ne îmboldește la scris și rezolvă tot felul de alte chestiuni legate de publicarea unei reviste, iar acesta a fost/este, fără îndoială, prietenul nostru Ghe D.

- *Care sunt cele mai importante momente din istoria revistei?*

- Cred că, în primul rând, a fost momentul înființării ei, în anul 2003. Dar eu nu am participat la acel moment, pe atunci abia făceam, timid, primii pași în literatură. Mi-a plăcut, în schimb, foarte mult sărbătorirea a 20 de ani de la apariție (în 2023). Atunci chiar m-am implicat și am apreciat în mod deosebit implicarea tuturor celor adunați în jurul acestei reviste cu nume solar.

- *Există întâmplări, anecdote sau episoade care ilustrează spiritul Helis?*

- Aici am primit o minge ridicată la fileu. Pe cei care vor să afle anecdote și episoade ilustrând spiritul Helis, îi invit să citească volumul meu „Cronică de Stână și alte cronici”, pe care am lansat-o chiar cu ocazia amintită mai sus. Aceste cronici se află și în numerele mai vechi ale revistei, care pot fi găsite pe site-ul acesteia.

- *Cum s-a schimbat viața culturală ialomițeană în ultimele decenii?*

- Îmi pare că în bine, dar aș zice că mai mult în sfera muzicii, prin acel minunat festival dedicat lui Ionel Perlea. Mă tot întreb de ani buni de ce nu s-ar putea face același lucru și pentru scriitorul nostru reprezentativ – Ștefan Bănuțescu. Desigur, a existat o încercare, dar – să-mi fie iertat – nivelul celui festival (impropriu spus), concurs, simpozion sau ce-o fi el e mult sub nivelul a ceea ce ar trebui să fie și ce ar merita Bănuțescu în memoriam.

- *Care credeți că este moștenirea culturală lăsată de generația dumneavoastră?*

- Există așa ceva? Nu mă hazardez să dau un răspuns. Mă concentrez pe punerea unei picături (sau partea mea de picăturici) în marele ocean al culturii, iar dacă va rămâne ceva, asta va decide viitorul. Un lucru pot spune sigur: generația mea (binecunoscută sub sintagma „generația decreștelor”), generația mea, așadar, a citit mult. Măcar asta, pasiunea cititului de-am fi lăsat-o generațiilor viitoare. În rest, lasă fiecare ce poate. Mi-ar plăcea să cred că se transmite mai departe un „spirit cultural”. Dar lumea se schimbă și noi, odată cu ea.

Mulțumind interlocutorilor, aici se oprește prima noastră incursiune în intimitatea autorilor ialomițeni.

Vasile IORDACHE, Slobozia 19.08.2026

Stânca Pârjoaia

Stânca împărțea în zonă
apa Dunării uscate,
iar curenților fantomă
le mai ierta din păcate.

Era mama de sub ape
- o ecluză într-un hău-
și configura aproape
toți curenții de pe Râu.

Echilibra între marje
hidraulic cursul tot,
până când un cârd de barje
scufundate de-un netot

Au distrus atât granit
neștiind la ce se-nhamă,
Dunărea le-a dat cu flit
și nu i-a luat în seamă.

Făcând din stânca Pârjoaia
o colibă din stropi muți,
unde vântul și văpaia
rămân martorii tăcuți.

Rog pe Dumnezeu, cuminte,
să ia stânca-n c er la trepte,
să ne dea mai multă minte
iar Dunărea să ne ierte...

16.08.2026

Tudor AMZA

Brațul Bala

(Brațul Rău)

De 75 de ani le știu pe maluri,
cu brațul lor adesea mă jucam:
când de-a oina printre valuri,
când pe mal mai pescuiam.

Era un Rău nebun, spuneau părinții,
ba uneori pe noi se supăra,
și-n apa lui când scălda sfinții
mai arunca câte-un uitat în ea.

Nici nu știam când venea seara
c-aveam de învățat, și-ncă ceva,
mă strecuram printre vacanțe vara
pe Rău să am cu cine discuta.

Eram prieteni, malul mă iubea
și-n 'volburat mă mângâia la gard,
eu, mă juram că dacă cineva
l-o supăra pe Braț, în vers să-l ard.

Dar...pân-acolo, legea nu-i ca jocul,
să-și pună-n aplicare fala,
și să-i trimită unde le e locul
pe impostorii care-l supără pe Bala.

11.08.2026

Cu brațele pline...

Aleargă vântul prin lanul cu grâu
sorbînd liniștea mea din câmpie,
legându-și la gât unda apei din râu
albastrul cerului mi se dăruie mie.

Iar norii joacă baba-oarba pe boltă
cu soarele priponit în chilia cerească,
buruieni obosite își ascund prin recoltă
mahmureala ce-și plimbă dorul-leli prin iască.

Alunecând înserarea fugărește pe drum
tot zgomotul zilei îmbătat cu pelin,
și-l urcă în car sus pe boltă, nu-i fum,
să-l plimbe pe Calea Lactee puțin.

Iar eu, copil scufundat în mirări,
rătăcesc prin gânduri asemenea vouă
cu brațele pline de-atâtea visări,
îmbrățișând câmpia cu lanuri de rouă.

Pe care să le-agăț de cornul lunii-n cetate
ca stropi de cer să-mi mângâie câmpia,
dând cep la viață ploilor plecate
spre satul Beilic, comuna Jegălia.

8 iulie 2026

Forentina Loredana DALIAN

Vaza pictată (Seria Amărăciuni din Epoca de Aur)

Citesc John Fowles - *Jurnale* - și un pasaj mă izbește printr-o ciudată asemănare cu un fapt trăit de mine mai demult. Pasajul este în legătură cu prietena lui de la vremea când avea 25 de ani și se referă la un moment al despărțirii: „Simțeam că trebuia să-i fac un cadou. Dar, nehotărât, am lăsat pe ultimul moment. Sâmbătă, chiar înainte să se închidă magazinele, am cumpărat *Confessions* ale lui Rousseau într-o ediție superbă. În noaptea aceea, înainte de-a merge la culcare, am citit câteva pasaje și am fost fascinat. A doua zi am tot amânat oferirea lui până într-un moment când am știut că nu o s-o mai fac. În parte, a fost din cauză că știam că ea n-avea de gând să-mi ofere nimic. Am prins ocazia să mă uit în poșeta ei și m-am asigurat că așa e, astfel că mi-a fost teamă s-o fac să-și dea seama de omisiunea ei. Și știam că nu are bani. O atare sensibilitate e, probabil, ridicolă. Cred că eram amândoi la fel, că nu doream să oferim și să nu primim nimic, nu din vreun motiv banal ori egoist, ci din pricina acelei stânjeneli tandre și misterioase ce copleșește toate momentele de final. Sper ca într-o zi să-mi dau seama.”

Eu încă nu mi-am dat seama cu limpezime de ce, în urmă cu 28 de ani, pe vremea când aveam 24 (vârstă apropiată cu cea a lui Fowles care povestește) nu i-am oferit cadoul meu, pregătit dinainte, celei mai bune prietene din facultate, înainte de a pleca fiecare pe drumul său. Probabil din aceleași motive de care vorbește autorul mai sus, o anume stânjeneală, la gândul că îl vei pune pe celălalt într-o situație neplăcută, sau acelei „stânjeneli tandre și misterioase ce copleșește toate momentele de final.” Și nici acum n-am aflat dacă nu cumva și ea avusese un cadou pentru mine și nu mi l-a oferit din aceleași motive. Cert e că îl cumpărasem, din puținii bani de care dispuneam la vremea aceea, dar așa mi se păruse firesc, era o acțiune premeditată, nu un imblod de moment, simțeam că trebuia punctată despărțirea aceasta printr-un dar.

Ieșisem împreună la ultima noastră plimbare prin Bucureștiul devenit atât de familiar, atât de „al nostru” pe timpul celor cinci ani facultate, pe traseele cunoscute, pe care le abordam de obicei. Undeva, dar nu-mi mai amintesc unde, fie în vitrina unui magazin, fie la vreo tarabă (dar parcă se ridică vag în memorie un iz de Calea Victoriei), văzusem vaza aceea din ceramică, pictată, în nuanțe de verde pal, cu spice, cu frunze, scundă și cu linii grațioase ale curburilor. Am întrebat-o dacă îi place, a zis da și „mi-am” cumpărat-o. Nu voisem să-i spun că e pentru ea, ar fi urmat să i-o dau în momentul despărțirii. Nu știu cât să mai fi stat vaza aceea în camera de cămin, poate o zi, două, până când s-a apropiat clipa aceea finală, de care știam c-o să vină și din pricina căreia zăcusem aproape timp de o săptămână, în patul meu de sus, cu picioarele încrucișate sub mine, cu tavanul în cap și ochii în gol. Nu-mi plac despărțirile, dar acum, pentru că s-au adunat destule, sensibilitatea mi s-a mai tocit și le fac față destul de bine. Însă atunci, orice despărțire îmi era ca o boală, îmi dădea o stare de melancolie și de rău în fața rupturii implacabile. Nu era vorba numai de despărțirea de colegele mele de cameră, în special de Mirela, de care fusesem aproape nedespărțită, la cursuri, la spectacole, în plimbări. Ci și de lăsarea în urmă a unei părți din viață despre care știam că nu va mai reveni sub forma aceea nicicum, nicicând, că tot ce ar fi urmat se înscrisa pe un alt drum al trăirilor, la un alt nivel, care niciodată nu va mai fi atins. N-are rost să insit, e, oricum, greu de explicat. Revin la vază.

Vaza aceea a stat pe un raft până când, similar lui Fowles, am știut că n-o voi mai oferi, așa cum îmi fusese gândul inițial. Eu n-aveam ce face cu ea, n-aveam nici măcar o casă în care s-o pun, dar am împachetat-o și am luat-o cu mine, căci nu mi-a venit să i-o mai ofer (nu, nici vorbă de egoism!), fie pentru că gestul mi se păruse prea sentimental, fie cadoul prea neînsemnat, fie o pecetluire inutilă a unui final ce trebuia ori uitat, ori reținut în amintire, nu

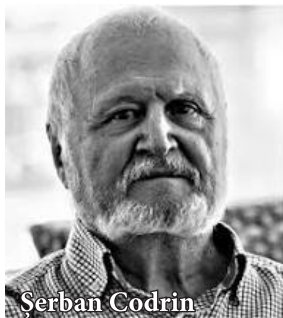
în pereții unei vase. Ne-am luat la revedere și dusă am fost (eu am plecat prima, un soi de consolare), iar vaza aceea am păstrat-o câțiva ani la vedere, pe unde-am stat, uneori cu flori, până când într-o zi și-a aflat sfârșitul în cioburi. N-aș ști să spun de ce în momentul când a fost spartă din întâmplare, în loc să-mi pară rău, am simțit ca o ușurare. Poate pentru că niciodată locul ei nu fusese acela, că scopul achiziționării fusese altul, iar faptul că, în cele din urmă, ajunsese la mine era un soi de nedreptate care trebuia numaidecât reparată... Cine știe? Încâlcite sunt ițele sufletului omenesc! Totuși ce consolare să aflu că și altcineva, cândva, a mai trăit un astfel de sentiment! Poate nici n-aș fi scris despre asta dacă nu m-ar fi instigat jurnalul lui Fowles. Iar dacă aș fi fost un scriitor de Nobel, precum Sully Prudhom (primul Nobel pentru literatură), aș fi scris o poezie-capodoperă, precum „Le vase brisé” (Vasul spart).

Cum nu sunt, m-am mulțumit să înșir câteva rânduri dezlănate pe care încheindu-le, rămân cu acea neîmplinire că n-am spus totul, că n-am spus pe înțeles și, până la urmă, cu ferma convingere că niciodată nu reușim să exprimăm cu adevărat ceea ce simțim (cu excepția unora, puțini, care se mai cheamă și genii).

Aceasta este povestea vasului spart care a nimerit în casa greșită. Dar poate fi și povestea unei inimi a cărei pornire n-a fost dusă până la capăt. Nu c-ar fi singura de genul acesta. Dar, pentru mine, a fost, cred, prima, și cea care m-a marcat cel mai mult.

Și, pentru c-am amintit de poezia lui Prudhome, voi încheia cu finalul acesteia, în traducerea Elisabetei Isanos: „Când vasul teafăr pare încă/ Aflată-n-trânsul îl învinge/ O rană fină și adâncă/ E spart decuma, nu-l atinge!” Poate tot astfel ar trebui să procedăm cu amintirile noastre, să nu le atingem, să le lăsăm undeva pe un raft să-și trăiască viața de aparent vas teafăr care se va transforma și el în cioburi, dar o dată mai târziu, mult mai târziu, când nu va mai conta.

Slobozia, 28 august 2020

Șerban Codrin

Șerban CODRIN

„CIMITIRUL POETILOR”

EVGHENI EVTUȘENKO

Dintr-o Siberie geroasă-am năvălit
Cu versurile-asupra Moscovei și-acolo
M-am cățarat pe scene mai presus de-Apollo,
Ce fain că tătucul Stalin a murit

Și Dumnezeu trăiește; la Berlin, frustrat,
Nu-mi place zidul căsăpind o țară-n două;
Îi iau la întrebări: „La ce vi-i bună vouă
Sau nouă-o ghilotină de beton armat?”

Se supără tovarășii, rău, rău de tot,
Bââzz!, la Kremlin prin mânioase telefoane
Se jură că-au, și ei, și noi, batalioane
De muncă: „E-un siberian și-un idiot,

Cătușele să-l depositeze-n în casa lui?
Să-i înghimpăm cu sârmă pixul și caietul?...
Mai bine împăcați-vă, flatați poetul
Și căutați prin Spanii, Franțe, cui pe cui,

Vin roșu, sânge-aprins de taur, toastați,
Urlați, ciocniți paharele cu derbedeul,
Dar fiți atenți cine-s cretinii, cine zeul...
După paranghelii să nu ne deranjați...”

EMILY DICKINSON

Cine-mi va aduce-o cană
Cu ceai, când însetată voi fi,
Cine se va strădui să scrie-n locul
Meu cu devoțiune-o poezii,
Când mă voi prăbuși de oboseală
Și nimeni din toată casa,
Din casa înnebunitor de goală,
Nu-mi va găsi un leac la insomnii
Cine-mi va aprinde-n lampă
Câteva scânteii către-amiază,
Să văd cu ochi mei cum steaua,
Cum steaua mea mai luminează,
Cine va mai picta extazele
Curcubeului, dacă mâna mea
Va uita să picteze, va uita
Ce poate lumina cu razele;
Sunt îndrăgostită oricând
De scatii veseli între ramuri,
De vrăbii, de măcăleandri,
Aș vrea să aud vântul cântând
La harpă-ntr-o pădure de cedri;
Spune-mi, fereastră, ce vezi
În afară, poate pe cine
Îmi va aduce zorile de zi
Și zorile să nu se mai termine.

ION MUREȘAN

Acesta e binecuvântatul tren pe linia de cale ferată
Cluj-Napoca până la Bistrița;
Acesta e Dumnezeu, are în buzunare sau în sân,
treaba Sfeștaniei Sale unde le ascunde, cutii
de chibrituri, cutii speciale
pentru nevoințe mai speciale, care nu trebuie
și nu pot fi scrise în ruptul capului;
Cum potrivește una sau alta, despre cutii
vorbesc, la colțul unei străduțe
cu alta, exact în calea șovăită și împleticită
a unui trist și comunicativ bețiv,
cu atât mai binedispus să mulțumească
cu lacrimi pe laba gâștei de la rădăina ochilor
pentru inaugurarea cu balonașe
colorate și discursuri a unui nou
și binefăcător local specific, da,
să reverse un torent, mai multe torente, un veșnic
izvor sincer de alte izvoare sincere în slujba
drepturilor sacre ale alcooliciului;
berea este pentru poporul de jos,
vinul e pentru poporul nobil,
de sus, trotilul e numai pentru poporul bun
conducător de băutură; acesta e acesta, vârați-vă
în căpățână, adică în zdrăngăneala
trenului pe linia de cale ferată Bistrița-Cluj,
ceea ce nu poate fi scris, cum de-am ajuns
la Bistrița când mi-au rămas bocancii
la Cluj, iar linia de cale ferată
până la bocanci nu poate fi descrisă,
Însă eu, călătorul, reîncarnarea lui Ulise, antrenat
la fiare și pahare și la mai mare în sala
de fitniss a haltei Năsăud, am tocmai această
menire obscură, să fac neînțeleșul de înțeleș,
Cum niciodată nu a spus-o Aristotel, știți voi
la fel de bine, logicianul,
ci numai Socrate, bețivanul,
cu oala de la supermarket, cu oala de cucută la gură.

ARHIP CIUBOTARIU,
LA COBZĂ
TUDOR GHEORGHE

S-au îmbălsămat salcâmi
Posedați de primăvară,
Pe Mesia inspirându-l
Să pogoare-a doua oară.

Ard ciorchinii-n candelabre
Ritualuri de-nflorire,
Decupând dintre miresme
Cea mai albă mănăstire.

Mare zor, halucinații
Cu-orgiastică silință
Despletesc cea mai febrilă
Exaltare cu putință.

Zboară presuri, și ce dacă,
Transă și trasfigurare,
Și polen ce dacă zboară
Din aceeași întâmplare.

S-au demonizat salcâmi
Toți în parte și-mpreună,
Fascinație rostită
De-un poet pletos din lună;

Când miracol se-ntrevede
Mai aproape ca-altădată:
Pogorârea-a doua oară
Se amână,
scuturată.

ȘTEFAN TĂNASE

Noi nu avem o prispă, o ușă a noastră, avem
Numai drumuri, șanțuri, cărări cu suișuri, coborâșuri;
Noi nu avem drumuri, cărări, șanțuri,
Mai avem niște bulendre, zdrențe și, îndurător,
Sub picioare pământul, ni-l punem căpătâi, ne târâm,
Ajungem, pe jos, împrejurul pământului, supraviețuim
Sub un cer alb cu innourare, dimineața, de măr albastru,
Unde și când protejăm închipuirea
Că se află casa noastră colorată, sculptată în urmuz și alabastru.

Noi avem numai povestea noastră, Doamne ajută să nu o pățim.

NICHITA STĂNESCU PLAGIAT DE NICHITA

Un ou canonic se sparge, bre, se sparge într-o tigaie
albastră de-ți lasă gura apă de ploaie,
gura de pușlama zâmbăreață, vioaie,
se amestecă, se bate, se rupe în bătaie,
cu o lingură de lemn și-untdelemn,
după consemn
de plop vertical,
septettrional,
și curge oul elegiac din vale în deal,
curge șiroaie,
șuvoaie
sprintăroaie,
cântă la cimpoaie,
precum a votcii interioară și slobodă văpaie,
cot-co-dac, cotcodăcește oul
în scrobul cu jumări al lui tataie.

ILEANA MĂLĂNCIOIU

Duminica, Dumnezeu nu vrea de la mine nimic,
Se joacă un pic
În fereastră cu lumina, îmi intră în casă
Și pleacă, lăsându-mi-o înflorită pe masă.

Așa-i duminica, zi grea,
Fiecare cu slujba sa;
Eu lenevesc, mi se pare inuman
Să gândesc, de nu-mi vine nici ochii să-i ridic în tavan.

Din contra, Dumnezeu în odăjdii și har
Silabisește dintr-o carte cu pagini de aur, cântă în altar,
Miluiește, împărtășește și încă o dată citește,
În cele din urmă, obosiți, cădem pe gânduri amândoi, până
Ne odihnim întreaga săptămână.

Gheorghe DOBRE

PROVINCIA DIN NOI

Dispariția Centrului a produs, aparent, o împrăștiere incomodă pentru critică, dar și pentru scriitori. Criticii nu mai pot controla și studia fenomenul literar actual, puzderia de cărți apărute într-un an pe tot cuprinsul țării, în cele mai neașteptate locuri, nemaisemnând în nici un fel cu „boieria” de dinainte de 1989, când puteai face rost ușor de cele câteva cărți apărute într-un an, pe care le puteai comenta, puteai face clasamente, dând, datorită unei simplificări extrem de dirijată, impresia unei evoluții normale a vieții literare românești. Ei bine, de peste zece ani descoperim că viața(chiar și cea literară) e mai complicată decât ni se părea nouă, e plină de energie, e incontrollabilă, așa cum îi stă bine, așa cum și trebuie. Și nu ne desmeticim. Sau nu facem față realității aflată într-o continuă schimbare. Centrul nu mai există, trăiască Centrele! Cum se vor reacheza lucrurile, nu putem ști, dar rezolvările vor veni. Cele adevărate, nu cele fabricate. Literatura română nu se află în criză, dimpotrivă, în criză se află indivizi și aceasta este doar drama lor. Spuneam că și pentru scriitori această perioadă este incomodă. Ea nu mai corespunde cu idealurile de până în 1989. Adică gloria literară nu mai ține de foame! E un adevăr crud și dacă nu-l spui nu înseamnă că nu există. Paradoxal sau nu, a crescut totuși numărul aspiranților la gloria oferită de muze, chiar dacă această glorie chiar nu mai ține de foame! Impostura există, în cantități imense, normale și ele, trebuie să ne obișnuim cu această realitate. Dar ai de unde alege! Poți descoperi valoarea, dacă ai răbdare să cauți. Măcar teoretic există șanse mai multe s-o descoperi acolo unde ți se oferă mai multe variante, totul e să nu ne nivelăm în jos. Trezirea la realitate este dureroasă pentru cei care n-au înțeles că lumea este într-o continuă mișcare, e legea naturală supremă care începe să funcționeze. Și care va face multe victime, dacă ele nu se vor desmetici și nu-i vor face față.

Așezarea pe alte coordonate începe să se producă. Au apărut centre de cristalizare, zone geografice care încearcă să-și descopere personalitatea și s-o impună. Această impunere, recunoaștere, nu se va face decât valoric, nu cantitativ. Antologiile zonale întăresc afirmația mea și ele trebuie privite ca niște instrumente de lucru, părți dintr-un întreg, înainte-mergători care, dacă nu-l anunță pe Mesia, măcar te pot ajuta să-ți faci o imagine reală, actuală, a unui fenomen aflat într-o avansare accelerată. Mișcări literare încă n-au apărut, dar există semne. Și ele nu vor semăna în nici un fel cu cea optzecistă, de exemplu, pentru că la realitățile de acum se cer alte reacții, alte motive și alte mijloace de a forța recunoașterea literară. Receptarea literaturii sau a actului critic au revenit și ele la normal. Adică la tiraje foarte mici pentru cărți și reviste specializate. Nu-i nici o tragedie. Nu înseamnă că suntem mai incult decât alții, înseamnă doar că începem să avem aproape tot atât de multe preocupări ca și alții. Și nu mai avem timp de citit cum aveam înainte. Tot paradoxal(și tot aparent), numărul titlurilor de cărți apărute este imens(chiar cu tiraje liliputane), anulând nostalgia unora. Foarte mare, îmbucurător de mare este și numărul titlurilor de reviste de cultură care apar. E cel mai clar semn că mergem înainte. DAR ALTFEL. Ele sunt mai eficiente, pentru că sunt citite, editorii reglând tirajele în funcție de cerere și nu după estimări megalomane venite de sus. Asistăm la o repunere-n discuție generală, de care are parte și literatura. Aceasta se face, inevitabil, de la un nivel mai scăzut, care nu trebuie confundat cu degradarea, multitudinea părerilor puse în joc este deconcertantă. Societatea românească reintră-n normal și – odată cu ea – cultura. E ca un râu în timpul unei inundații, unui exces, care sparge digurile(constrângerile artificiale) și-ncepe să-și caute albia naturală. Cam așa ar trebui să percepem vremurile pe care le traversăm, celebra

tranziție, finalul ei, neclar pentru mulți. De aici ezităările, băjbăiala, pesimismul și speranța, amestecate. Păi, după părerea mea, aceasta este viața adevărată! E, de fapt, singura noastră șansă reală. Individul și societatea încearcă să-și găsească adevărata identitate, experimentează până găsesc drumul bun.

Pentru scriitor(dar și pentru critic) e mană cerescă să trăiască într-o asemenea perioadă. Dacă au forță, cei doi pot găsi(împreună) firul rupt și-l pot reînoda, spre binele tuturor. Ei pot găsi soluția salvatoare. Dar lipsa exercițiului exprimării libere nu poate fi încă depășită, semnalând, de fapt, o defecțiune de adâncime, mai gravă decât s-ar părea la prima vedere. Nu avem o agora, un loc de dezbatere publică a problemelor cetății. Nu avem exercițiul dialogului, esențial pentru bunul mers al unei democrații autentice. Nu îl mai avem și este vina capitală a comunismului. Culmea, tocmai scriitorului îi este teamă să iasă la bătaie și să-și susțină ideile(dacă le are și câte are) ca participant la viața cetății. Dar noi încă nu avem, orice am face pe lumea asta, nici sentimentul că participăm la viața cetății. Până nu ne lămurim asupra acestui lucru, orice discuție particulară, fie și despre provincie(care este o temă extraordinară), nu va fi productivă. Dar tot de noi depinde să facem primul pas. Necesari și posibil. Pentru că, în acest spațiu, avem scriitori interesanți, care au ce spune. Vorbesc de provincie.

În rest, putem fi provinciali și-n mijlocul Parisului. Și-n bine, și-n rău, pentru că provincia e în noi, e dimensiunea care ne poate distruge. Sau ne poate salva. Depinde ce înțelegem din acest cuvânt.

(Materialul a apărut în iulie 2001 într-o revistă, bineînțeles, din provincie. Energiile mele pozitive din acea perioadă s-au cam consumat între timp, dar nu renunț la ce am scris și am crezut atunci.)

Iulia Nicolau – Crețu

Trebuia să ating fundul apei

Cititul mi-a salvat viața în 4-5 rânduri. La propriu.

Știi să fac pluta. La propriu și abstract.

Mi-a salvat viața în 4-5 rânduri.

Am învățat să înot în apă mică.

Mă scufund.

Trebuie să ating fundul apei.

Cititul mi-a schimbat moartea.

Singurătatea mea seamănă cu vremea azi, deși abstract vremea nu seamănă cu singurătatea mea, nu seamănă nici cu vremea, seamănă mai degrabă cu fundul unui ocean în furtună, golit de apă.

Într-o zi de marți un zbor roșu

Sângerez dintr-o rană mai veche. Sângele mi se scurge și se usucă pe caldarâm. Un fluture alb s-a așezat pe caldarâm ca o petală sau ca un gând alb ce se odihnește pe o pată de sânge.

Vecina de deasupra și-a pus pantofi cu toc și își sună o prietenă din străinătate ca și când ar rostogoli o bilă sau o zi.

Fluturile albă din antene ca din aripi.

Eu îmi șterg ochelarii de marginea tricoului

și fac un pas în spate.

Vremea fumegă.

Pe un fond negru un fluture alb zboară cu aripile pătate de sânge.

Eu fac un pas în spate ca și când m-aș apropia.

Vremea vorbește tare de parcă s-ar văita sau ar face un descântec, de parcă n-ar ști să citească în gând, de parcă mie mi-ar citi, de parcă pe mine m-ar descânta, de parcă numai eu o aud.

Poate numai eu o aud.

Vremea își dă basmaua jos, coboară scările și se dă cu ruj de Place Pigale.

Eu citesc o carte care nu s-a scris încă și ridic basmaua de pe jos.

Vremea a fost ca și ieri, cumva, cum să zic, ca și când ai întinde rufe la soare.

Acum mă duc să le strâng.

Vremea a amorțit și a adormit.

Eu am început să mă îndepărtez ca și când aș stinge lumina sau aș aprinde-o.

Petre Ioan CREȚU

Și nu ne mai doare cerul și e târziu sau poate lumina are nevoie de un punct în care să se frângă

În ziua când ai plecat m-au părăsit prunii și cerul de deasupra lor m-a părăsit – dragostea noastră așteaptă afară și e iarnă și e frig și nici unul dintre noi nu are curajul s-o cheme sau s-o ia de mână și s-o încălzească puțin.

Pășesc pe o plajă pustie și nisipul se închide în spatele meu ca o rană care se vindecă – *poate lumina are nevoie de un punct în care să se frângă* – apoi nimic nu se mai întâmplă, lumea rămâne aceeași doar soarele clipește mărunț.

Tulburată și tristă răsare viața

A venit vremea să înfloresc, să prind aripi, să mă desfac ca o frunză din mugurul ceresc, să mă desprind ca un fluture din plasa de

păianjen și din strânsoarea fricii și a morții – bat clopote adânci și se deschid porțile larg dinspre întunecime înspre livada mea de pruni prea multe ierni am purtat în rânile mele și un poem se va naște din întunericul în care am rătăcit – apoi, tulburată și tristă răsare viața.

Oglinzi de piatră străjuiesc gradina – acolo unde albesc oasele fraților mei.

Lăcrimarea timpului, moartea și tulburarea nimicului

Să-ți privești moartea în ochi să o lași să vină la tine și să o mângâi ușor pe obraz și ea să se întindă lângă tine pe pat într-un gest tandru abia asta mi se pare a fi curajul suprem – cum poate un om să îndure atâta singurătate încât să atârne de stropii ploii ca de brațul unei femei?

Doamne, mi-ai dat aripi acum la bătrânețe uite ce aripi mari am, acum te rog înnoadă-mi-le la spate.

Un avion utilitar, o nară și vremea lui Liuska

În timp ce-și păzea puii de rață scoși pe uliță să pască vecinul meu a fost lovit în ceafă de un avion utilitar care i-a trecut prin cap și i-a ieșit pe nara dreaptă, acum vecinul avea senzația că cerul îi plouă în cap și că apa ploii i se scurgea pe nara dreaptă pe uliță și ploaia creștea fără de măsură deja era gata să dea peste gard și să-mi inunde grădina și livada de pruni – *și dintr-odată oasele mele se învie unul pe altul.*

Odată cu ploaia, pe uliță a început să se scurgă vijelios și timpul nostru, care nu știu din ce motiv se prelingea din capul vecinului pe aceeași nară dreaptă – *vremea murmură ceva neutru și blând ca un topor care știe gustul sângelui.*

Locatarul umbrei

De dimineață am fost anunțat de la biroul primarului că s-a împlinit un an de când în interiorul umbrei mele a fost plantat pe furiș un funcționar mic dar destoinic și pentru că acesta s-a acomodat perfect de acum îmi va locui definitiv umbra, unde își va ocupa timpul de funcționar ștergând praful de pe gândurile mele iar în timpul rămas liber va scrie poezii pentru gazeta literară a satului. În cele abia câteva ore scurse de la înștiințare micuțul funcționar s-a dovedit a fi un locatar incomod, care printre altele se plângea că verbul „a exista” consumă prea mult oxigen și că pentru a preveni încălzirea globală ar trebui să facem toți și din ce în ce mai dese pauze de respirație până când ne vom obișnui să nu mai respirăm.

Îl văd pe vecin stând în pragul ușii încercând să-și negocieze integralitatea și existența cu propriile organele, deja mâna legată la spate nu-i mai aparținea, devenise o entitate separată de el, se credea pasăre și visa să zboare pe deasupra satului ca apoi să se piardă în înaltul cerului și toată această independență a mâinii l-a speriat de moarte pe vecin, se trezea noaptea urlând de frica că până și numele l-a părăsit – *frica este o tehnică de supraviețuire unde realitatea este un mecanism ușor de blocat și ne putem înstrăina de propriul corp și de propria minte și ne putem transforma frica într-o formă violentă de exploatare a mediului înconjurător.*

Flori albastre din sânge uscat

Într-o noapte i-a înflorit o cruce în piept cu flori albastre din sânge uscat și toată noaptea nu a respirat – spre dimineață l-a vizitat un înger orb și i-a cerut ochii și i-a dat apoi a venit și Dumnezeu și a vorbit cu el în franceză imediat inima vecinului s-a făcut altar și a început să lumineze.

Când l-a vizitat pe vecin Dumnezeu a uitat să închidă cerul și de atunci plouă neîncetat cu aur busuioc și o lanternă – din când în când mai pică pe acolo câte un înger stricat.

HELIS înseamnă ACASĂ!

Cătălina Stroe s-a născut în ziua de 4 iulie 1948, în Urziceni, județul Ialomița.

Este ialomițeană prin genealogie: părinții, bunicii și străbunicii s-au născut și au trăit pe cele două maluri ale râului Ialomița, în satele Broșteni, Sf. Gheorghe, Borănești și Chiroiu. A urmat cursurile școlare la Urziceni și cele universitare la București.

Este absolventă a Academiei de Studii Economice (A.S.E.) București – secția economie politică (promoția 1971) – Specializare ca analist de sistem în informatică la Institutul Central de Conducere în Informatică (I.C.I.) București.

În anul 1995 se stabilește cu familia în Canada, la Montreal.

Devine membră a ACSR (Asociația Canadiană a Scriitorilor Români) din anul 2009 și din anul 2012 este vicepreședintele ACSR, până în prezent.

Publică articole în revistele de cultură Candela de Montreal, Destine Literare, Repere literare din Canada și revista Helis din România.

Spirit analitic, caută mereu legăturile nevăzute între efecte și cauzele lor, ceea ce îi permite să facă evaluări corecte asupra faptelor și a oamenilor.

Preocupată de misterele lumii, a citit un număr impresionant de lucrări din zona dezvoltării ineditului de la paleoarheologie la paleoastronomie.

Simbolism, hermetism, filosofie, religie, politică, societăți secrete, știință, S.F și paranormal, nimic din ceea ce este ocult (ascuns) nu îi este străin!

Privind viața dincolo de aparențe, ea caută ca un geolog și, prin scrierile sale nonconformiste, dă acces la informațiile găsite ca un google enciclopedist.

În anagramă GEOLOG = GOOGLE, deci "caută și vei găsi". Iisus avea dreptate!

"Cu imaginație, știință și credință, găsim răspuns la toate", spune adesea scriitoarea.

C.V.-ul său, pentru 70 de ani de viață se află "ascuns" în trei volume de "proză lungă": Cei șapte ani de acasă (2009), Centrul vechi (2011) și Jurnal secret (2018), lucrări de note biografice.

Alte cărți publicate:

- Adevăruri simple (eseuri), Editura Tores, Canada, 2007

- Conspirația iubirii (eseuri lirice). Editura Nemesis, Canada, 2010

- Gânduri pentru cei ce vin (eseuri), Editura Tores, Canada, 2010

- Cronici și cuvinte...răspândite (publicistică), Editura Anca, România, 2011

- Șoaptele nemuririi (proză), Editura Orfeu, România, 2011

- Cuvinte încrucișate (eseuri și rime), Editura Helis, România, 2016

- Jurnal secret (proză), Editura Ro.cart România, 2018

- Gânduri, rânduri, amintiri, Editura Editgraph, România, 2022

Apariția, în anul 2003, a Revistei HELIS (Slobozia, Ialomița) a acordat o șansă fantastică celor cu talent literar, aflați mai aproape sau mai departe de casă, să-și exprime gândurile într-un spațiu cultural de elită, unde "Totul e simplu, atât de simplu, încât devine de neînțeles." (Nichita Stănescu)

În Câmpia Bărăganului, lângă satul Crăsani, din județul Ialomița, există un deal liniștit, pe malul râului Ialomița.

Acolo, sub pământ, se află cea mai veche cetate regală getică descoperită pe teritoriul Munteniei, numită Helis. Datează de peste 2300 de ani.

Aici, în cetatea de la Piscul Crăsani, regele get Dromihete l-a eliberat pe regele trac Lisimah, venit ca invadator și astfel, cu înțelepciune și omenie, a asigurat pacea ținutului său.

După anul 1923 au început săpăturile arheologice la Piscul Crăsani.

Oameni ai locului, ca profesorul de istorie Ion Tudorache, din Urziceni, și ilustrul istoric și cercetător Vasile Pârvan au pus în valoare descoperirile lor. În cartea sa Getica, Vasile Pârvan are un capitol special "Piscul Crăsani – cetatea Helis".

Într-o întâlnire cu profesorul Gheorghe Dobre, născut în Broșteni, județul Ialomița, a aflat despre intenția acestuia de a înființa o revistă de cultură literară ialomițeană. La sugestia lui Vasile Pârvan, revista a primit numele de HELIS – numele vechi al râului Ialomița și denumirea cetății getice de la Piscul Crăsani.

Metaforic, revista Helis este ca un râu care își adună, prin trecerea sa prin timp, afluenții creatori ai celor care îi "alimentează" parcursul.

Cărțile publicate reprezintă DESTINUL DE CĂLĂUZĂ al scriitoarei Cătălina Stroe, o călăuză pentru toate generațiile de tineri sau mai puțini tineri, însetați de cultură, de cunoaștere a vieții și a lumii în care trăim.

Omul și scriitorul reprezintă una și aceeași persoană. Între viața de familie, viața profesională și creațiile sale literare există un echilibru.

Din acest motiv, experiențele sale de viață și gândurile sale reprezintă suportul denumirii de PERSONALITATE cu care apare Cătălina Stroe în mai multe Antologii din județul Ialomița și din Montreal – Canada.

Personalitatea sa se bazează pe respect, generozitate, optimism și pe umor.

Articolele publicate de-a lungul anilor, în revista Helis, au constituit ancorele cu care autoarea și-a menținut prezența în spațiul ialomițean de acasă, prin abordarea unor subiecte deosebit de interesante.

Respectul este considerat ca o calitate esențială, cu care scriitoarea dorește să rămână în memoria colectivității.

Acordând respect, câștigi respect!

Nicolae TEOHARIE

Poeme din volumul în curs de pregătire “oameni de pământ”

un soare mic

ador privirile tale întârziate puțin
peste cărți, puțin peste câmpuri.

profitând de fapul că-s trist, beau,
gândindu-mă la legalizarea singurătății.
privesc pe fereastră. ferți-vă!
lumea de afară este reală.

am văzut în vitrina unei librării un soare
mic-mic, programat să răsară în mijlocul nopții.

librarul mi l-a învelit în celofan, iată,
ți-am adus soarele la picioarele tale.

ninge și tu ai atârnat soarele, ca pe un miel jupuit
în copacul din curte. puteam să zâmbesc,
dar mă aflu de partea greșită a fericirii.

și pe urmă s-a auzit pe bulevard un foc
de armă și ninsoarea a căzut mai încet,
parcă supărată pe noi.

o pitică albă

pista de decolare din creierul meu,
cel mai des folosită de gândurile spre voi,
e renovată acum într-un spital din capitală.

își mai iau zborul din creierul meu doar câteva
curse locale: creier-inimă, creier-ochi.

este ca și cum mi-aș scrie memoriile pe dinăuntru
cu un țipăt înmuiat într-un întuneric vechi,
ca și cum o parte dintr-un infinit străin
ar fi trecut razant pe lângă mine și ar fi lovit ghena
de gunoi, ratându-mă la mustață,
obligând astfel moartea să se sesizeze din oficiu.

și tocmai acum a venit din frigul universului
un obiect neidentificat din care a coborât un copil
plâns, cu lacrimi extraterestre, întrebându-ne
pe ce stradă a căzut infinitul cu care se jucase el.

“numai și numai în florile care suferă de singurătate”,
am răspuns noi și micul extraterestru s-a pierdut
prin delirul de flori, în timp ce noi
priveam de la ferestre o pitică albă plutind
peste spitalul fundeni.

definește moartea

satul nostru se luptă cu un vis urât:
se făcea că suntem într-un târziu de lume
și în satul nostru se adunaseră toți
pământeni care scăpaseră teferi din război.

“suntem geografie pură, propoziții distruse”,
țipa primarul la noi, “unghii suntem
și fire de păr, oase și piele,
ne țin împreună cuvintele,
anevoie aducem un sfânt lângă noi”.

noi, în sat, ne folosim de cinci cuvinte.
le-am cumpărat de la niște călători,
am dat pe ele două vaci.

cuvintele libertate și frumusețe locuiesc la marginea
satului. au rămas aici de pe vremea când oamenii
aveau sentimente. încă nu știm ce înseamnă.
le dă de mâncare o văduvă.

ninge cu îngeri istoviți peste noi, ninge fără oprire.
în curând tot satul va trece pe rând pe la psihiatrie.
acolo un șaman va prescrie cuvinte noi
pentru bolnavii de singurătate și va întreba:
“e, mă, vreunul dintre voi cu moartea la zi?”
“definește moartea.”

o fâșie de iad

ne-am oprit la o răspântie
și am împărțit moartea, ce-a mai rămas din ea.
am împărțit rănilor pe care le-am ținut
ascunse sub mantale să nu afle de ele
femeile noastre.

am împărțit hohotul de plâns
și a părut că se înserase.

am împărțit bănuțul învingătorului.
începuse să plouă și am împărțit înjurăturile
probate de înaintașii nostri.

am dat la o parte frunzele ce acopereau gara.
„și dacă ne vom întâlni la moartea mea
ar fi bine ca eu să nu fiu acolo”,
a strigat unul de la geamul unui vagon,
unul care se bătuse cu păgânii
pentru o fâșie de iad
spre care acum se îndrepta să o ia în posesie.

Valeria MANTA TĂICUȚU

Urma lui Eminescu

Când am primit masiva antologie a lui Răzvan Duncan („Haimanaua sănătoasă”, Ed. Vatra Veche), nu mi-am imaginat că este o biografie subiectivă (pre versuri tocmită) a lui Mihai Eminescu, scrisă, după atâtea vreme, de un admirator al poetului nepereche. Viața și opera lui Eminescu au fost, de altfel, sursă de inspirație permanentă, dacă luăm în considerare volumele anterioare ale lui Răzvan Duncan: „Eminescu și Târnăveniul – exerciții de admirație”, „Poporul de proști versus Eminescu”, „religia Eminescu și Biblia visului de fier”, „Eminescu la Viena – eliberare din stereotip”, „Tricoul cu Eminescu”, „Vești din <<nemângâiet >>”, „Tunelul de la capătul luminii”, „Tot acolo”, „Dacă Dumnezeu e român, nici nu mai este necesar să fiu și eu” ș.a. Desigur, Eminescu n-a dus lipsă, de-a lungul timpului, de biografi, istorici literari și poeți care, ocazional, i-au făcut plecăciuni, mai ales în zilele de aniversare/ comemorare, raportându-se la el cu mai mare sau mai mică îndreptățire. Demersul lui Răzvan Duncan iese cumva din tipar, poate datorită poemelor care surprind, multe în vers clasic, pașii prin lume, prin viață și prin literatură ai lui Eminescu, poate datorită notelor polemice și, pe alocuri, exagerărilor (acceptabile, la urma urmei): „Fără Eminescu./ Limba Română ar fi fost și acum pusă în gips” („Veriga lipsă”); sau „Astăzi e ziua când s-a dat de știre/ Că magii s-au oprit din urmărire./ Că steaua s-a fixat, ca în povești./ Deasupra unei case-n Ipotești./ Un altfel de Marie năștea, simplu, acasă./ Viitor domn, de limbă aleasă” („La statuia poetului, de ziua lui de naștere”).

În adolescență, după cum se știe, Eminescu a hoinărit din loc în loc prin țară (George Călinescu îl numea, pentru acest lucru, „haimana”), iar hoinărelile sunt scoase în evidență de nenumăratele busturi/ statui presărate prin parcurile și piețele patriei, lucru deloc rău, dar pe care, cu siguranță, poetul nu și l-a dorit și nici nu și l-a imaginat, atunci când se gândea la posteritate și la isprăvile ei. Răzvan Duncan, „arheologul de himere” („Pe vremea aceea...”), adesea intrând „în gândul

poetului”, reconstituie îndeosebi un traseu adolescentin al lui Eminescu, de la Ipotești spre Blaj, cu popas prin niște orașe mici de provincie, inclusiv orașelul în care s-a născut biograful său de mai târziu. Detaliile geografice sau etnografice, trimitere la lecturile poetului, la posibilele surse de inspirație, dar și la temele și motivele poetice prezente în opera lui sunt topite într-un discurs liric (un „exercițiu de admirație”) absolut sincer: „Tei n-au avut trac, în nicio vară,/ fiindcă din cușca lui de sufleur/ el le-a șoptit cum să foșnească./ mirosul era feedback-ul lor” („Teatrul teilor”). Pentru că avem de-a face cu o biografie subiectivă, nu este urmărită cronologia strictă, deplasările prin timp și spațiu ale poetului se derulează în spirală, cu înălțări, căderi și reveniri, astfel că cititorul este purtat din Transilvania la Viena, apoi prin Basarabia și Bucovina, dar și la Iași, prin bojdeuca din Țicău, pe la Casa Pogor sau, pur și simplu, prin mirosul teilor de pe Copou, apoi la Bellu („Ipocrizia e lucioasă/ și piatra mormântului său victimă/.../ La căpătâiul său de la Bellu./ responsabilii cu gălăgia,/ căroră li s-au furat instrumentele./ mimează partitura”), ca să se întoarcă, iar și iar, în inima țării, sub „pretextul unui pahar cu vin/ dumnezeiesc de Târnavă” („Pe vremea aceea...”).

Ca să scrii despre Eminescu, trebuie să ai „legitimă de iubire”, pentru că „La Eminescu, în poeme,/ se intră ca într-o instituție” („Instituția Eminescu”). Ca să-i înțelegi arta poetică, n-ai neapărat nevoie de gândire sofisticat-analitică și de pregătire filologică/filosofică, ci de emoție și, poate, de imaginație: „Când avea poftă de luceferi, Eminescu zbură./ inițiasă o catapultă a cuvintelor./ Știa curenții de aer din jurul acestora./ Știa rugozitatea verbelor./ știa cât de lucioase erau adjectivele./ ascendența fiecărei forme de mirare” („Eminescu levita”). Răzvan Duncan are și bagajul emoțional necesar, și imaginație, astfel că, la posibilele întrebări despre obsesia lui de a scrie despre Eminescu, dă răspunsuri pe măsură: „Unii mă întreabă/ De ce îmi tot fac selfie cu Eminescu?/ Dar cu cine vreți, (...)// Cu influenceri urmăriți/ De

toți gură-cască din popor,/ Duși de leșă sub clar de internet./ Să scheaune în ignoranța lor?// Cu neica nimeni, care crede/ C-a inventat coada la prună./ Cu inși focalizați cu funde./ În ambalaj de minciună?” („Unii mă întreabă”).

Răzvan Duncan inserează în volum mai multe poeme care vituperează atitudinea contemporanilor față de Eminescu, sărbătorit/ comemorat de două ori pe an, cu fast și vorbe găunoase, pentru ca apoi să fie uitat/ lăsat necitit: „În seara asta de 15 ianuarie/ când se va întuneca bine de tot,/ voi merge incognito pe la toate statuile lui Eminescu./ în calitate de măturător, angajat cu iubirea,/ să mătur cuvintele și gesturile căzute./ deliberat sau nu, de la spusele festive,/ să le adun pe fărâș și să le sortez după sincerități,/ având un marker de probă,/ pe o scară de la o amoebă la Dumnezeu” („Gunoier de 15 ianuarie”).

Cu vervă, cu imaginație și, prea des, într-o tonalitate polemică, Răzvan Duncan scrie despre Eminescu și despre modul în care îl percep acum contemporanii, despre gesturile lor care trădează falsitatea și oportunismul, despre faptul că sunt incapabili să pună în valoare corect o avuție națională. Exercițiile de admirație din acest volum sunt justificate de o cunoaștere profundă a vieții și a operei lui Eminescu și vin ca un semnal de alarmă pentru detractori și alți oameni „de bine”, mulți căutători de cadavre poetice în debara.

Considerând că tot ceea ce a scris Eminescu pune în valoare țara (sacra *iubire de moșie*), Răzvan Duncan se smerește ca atunci când intră într-o biserică și gestul nu-i deloc teatral: „A țară încă miros./ Până la osul măduvei din os./ Miros a țară încă./ Inhibându-mi partea nătângă./ miros a adâncă rădăcină./ Unde dezrădăcinarea nu îndrăznește să vină./ Miros a tulpină./ Pe care o iau spalierile, ca reper,/ pentru propria verticalitate în grădină./ Miros a flori perfecte./ După care tânjesc deschiderile defecte./ Miros a urma lui Eminescu, dibuită pe-o stea,/ pe care am umplut-o cu nevrednicia mea” („Nevrednicia mea”).

Răzvan Duncan, „Haimanaua sănătoasă”,
Ed. Vatra Veche, 2026

Marius STAN

TEXTE MICROSCOPICE

Fructul presiunii

Irina, mamă, ar fi timpul să te măriți. Ești cu băiatul ăsta de ceva vreme, știu că e urâțel dar vă potriviți ca înălțime. Ați ieșit de câteva ori la film, la cofetărie, ba chiar ați fost împreună la nunta lui Marian cu Adela. Lumea a început să vorbească, știi cum e lumea. Aveți și voi o vârstă, mai ales tu. Și taică-tu zice că ar fi bine, să ne liniștim și noi. Dar nu-l iubesc, mamă. Ei, m-ai omorât cu iubirea. Are omul vilă, mașină, câine lup, ce mai vrei. Și s-a măritat Irina și s-a născut Clementina.

Rezervare pentru doi

Bună seara și bine ați venit la restaurantul nostru. Pe ce nume? Coman, răspunde bărbatul grizonat eliberând pentru o clipă brațul mamei sale pentru a-și ajuta tatăl să intre. Fata verifică pe tabletă. Aici vă am pentru două persoane, nu trei. Bărbatul se apleacă și îi șoptește ceva. Am înțeles, zice fata, haideți să-i ducem la masa de lângă geam. Mă rog, nu contează pentru dumnealor dar e mai romantic. O să-i zic ospătarului să le citească meniul. Și plătiți dumneavoastră când veniți să-i luați.

Sunt printre noi

I-am văzut la film, la teatru și la unele lansări de carte. Stau mereu într-o margine, gata să iasă din sală cu pași mici, grăbiți, ca și cum s-ar teme de un incendiu. Sunt timizi, abia deschid gura și strângerea lor de mână e slabă, umedă. Se îmbracă nepotrivit, ei în costum și adidași, ele în rochii lungi, înflorate, cu șosete în sandale. Neadecvați și ușor de disprețuit, acești oameni scriu poeme devastatoare, de o frumusețe desăvârșită, care vor fi descoperite printre hârtii mult după moartea lor.

Arborele meu genealogic

Eu încă mă trag din, știți voi. Îmi place să mă maimuțăresc, să mă agăț de câte cineva și să mă leagă așa, aiurea, pentru multă vreme. Mi-e tare greu să dau drumul, să mă desprind, ca nu cumva să cad rău, în genunchi. Așa că rămân atârnat de unii și de alții așteptând să se rupă craca. Știu că nu e bine dar nu mă pot împotrivi, e ceva ancestral, o dependență cu legături multiple. Noroc că am adunat deja într-o carte frunzele căzute și acum pot privi în liniște izbucnirea magnifică a vlăstarelor.

Chicago, august 2026

Anatomia desprinderii: Răni, exil și regăsire în „Scrisori către Sofie”

În peisajul literar contemporan, *Scrisori către Sofie* se impune ca o carte-confesiune de o sinceritate poetică rară, o veritabilă elegie a vulnerabilității în care introspecția devine formă de supraviețuire. Depășind granițele unei simple narațiuni, volumul se configurează ca o călătorie inițiată prin straturile adânci ale memoriei, ale feminității și ale traumelor interiorizate. Fiecare fragment se transformă într-o oglindă a dualității – între ceea ce suntem și ceea ce credem că suntem, între realitate și proiecție –, invitând cititorul să pășească într-un labirint afectiv unde iubirea nu este întotdeauna salvare, ci adesea provocare, confuzie și deznădăjnire.

Rădăcinile și baobabii traumei transgeneraționale

Prologul psihedelic al cărții, plasat sub semnul atemporal al *Micului Prinț*, deschide volumul cu o profundă meditație asupra transformării sufletești. Aici este enunțată tema centrală a operei: curățarea zilnică a propriei planete interioare și recunoașterea „baobabilor” care cresc insidios din traume, neputințe și convingeri moștenite. Metafora baobabului este manipulată de autoare cu o finețe emoțională remarcabilă. Rănilor protagonistei cresc necontrolat, amenințând să-i sufoce spiritul, iar sentimentul de inferioritate și de „micime” în fața figurii masculine devine o convingere dureroasă, purtată din copilărie până la maturitate.

În centrul acestui univers fragil se află Amelia, un personaj complex care poartă în mod simbolic rana neamului său. Mai mult decât o simplă studentă, ea devine vocea unei generații prinse în efortul sisific de a se desprinde de greutatea istoriei familiale. Provenind dintr-un neam de plugari și pescari, Amelia moștenește un bagaj greu făcut din tăcere, supunere și sacrificiu. Visul ei academic de a studia filozofia este frânt de rigorile vieții, însă nu și abandonat; el se sublimază în lectură, în scris și într-o permanentă căutare a purificării prin intermediul cuvântului.

Autoarea împletește cu abilitate biografia intimă a Ameliei cu macroistoria colectivă a României postbelice: de la pământurile

primite în timpul regimului Petru Groza și așteptarea zadarnică a americanilor, până la iluziile unei revoluții care nu a adus eliberarea sperată. În acest context socio-istoric opresiv, Amelia devine simbolul unei feminități amputate social, dar aflată în permanentă căutare de sens, oscilând dramatic între constrângerile tradiției și dorința acută de afirmare.

Labirintul alterității: „Țara galbenă” și iluzia iubirii

Parcursul Ameliei cunoaște puncte de inflexiune majore odată cu izbucnirea unei iubiri chinuitoare și a confruntării cu o alteritate culturală radicală. Secvența *Vizită în țara galbenă*, ce descrie pătrunderea Ameliei în familia lui Samir, se transformă într-un subtil și dureros ritual al excluderii. Deși teoretic considerată „importantă”, Amelia rămâne o străină, neintegrată în dinamica profundă a acelui spațiu. Măncarea abundentă, grupurile închise și privirile grave construiesc o atmosferă de izolare afectivă sufocantă. Chiar dacă Zahra apare ca singura figură empatică, devenind martoră și confidentă a tinerei, ea nu poate salva o relație în care Amelia este condamnată la singurătate.

Semnificativă în acest sens este scena din magazin, unde protagonista se trezește în imposibilitatea de a plăti materialele alese, fiind privată în același timp de libertatea de a pleca fără „a da socoteală”. Pasajul devine o metaforă transparentă a unei relații asimetrice, în care femeia pierde controlul asupra propriului destin. Apogeul acestei înstrăinări este marcat de un abuz simbolic extrem: scena în care Ameliei i se refuză hrana prin simplul fapt de a nu fi chemată la masă. Acest refuz al recunoașterii nu o îngenuchează însă; ea alege să nu se înfometeze spiritual, ci să plece, hrănindu-se, în schimb, cu propria demnitate. În acest punct, volumul oferă o lecție de feminism trăit și asumat organic, nu doar teoretizat.

Ruptura definitivă se cristalizează în fragmentul *Autobuzul care pleacă*. Plecarea lui Samir este descrisă cu o intensitate poetică devastatoare, recuzita fiind cea a unui sfârșit de iluzie: peronul gol, ochii triști, clepsidra scursă a timpului comun. Samir refuză să

„șteargă pantofi” pentru ea, o alegere masculină care, deși dureroasă, clarifică brutal realitatea: iubirea nu este suficientă atunci când este lipsită de curaj. Deși Amelia simte inițial că prăbușirea este inevitabilă, în chiar clipa plecării autobuzului o forță interioară nebănuită se ridică din adâncuri și strigă: „Pot să trăiesc fără el!”. Această revelație reprezintă punctul culminant al maturizării sale: nu relația o definește ca ființă, ci capacitatea de a se reconstitui din bucăți după ce a fost frântă. Este o victorie tăcută, dar definitivă, o dovadă că Amelia refuză să fie „nevasta clanului” și alege să plece nu pentru că nu mai iubește, ci pentru că refuză să fie iubită în lanțuri.

Exilul ca inițiere, iertarea și contraponderea masculină

Ultima parte a volumului configurează un amplu traseu al desprinderii, o călătorie deopotrivă geografică și existențială care poartă pașii protagonistei printr-o geografie a exilului: Damasc, Istanbul, Sofia, București și, în cele din urmă, Södertälje. Obținerea vizei de tranzit spre Siria și călătoria cu pașaportul albastru și o simplă adresă pe un bilet nu reprezintă o fugă lașă, ci un act de curaj extrem, o plecare aparent spre nicăieri care se dovedește a fi, în fapt, o plecare spre sine. Exilul devine astfel un spațiu al renașterii, demonstrat magistral în ghetoul disprețuit din Södertälje, unde Amelia este primită de oameni simpli cu pâine caldă și inima deschisă—o sublimă lecție despre cum cei marginalizați de societate pot conserva cele mai pure resurse de umanitate.

Această emancipare nu ar fi fost completă fără dimensiunea profundă a reconcilierii cu trecutul. Momentul în care Amelia vizitează mormântul tatălui său pentru a-i cere iertare reprezintă una dintre cele mai tulburătoare secvențe ale cărții. Copilul rănit lasă locul adultului capabil să înțeleagă complexitatea umană, recunoscând că în ecuația traumei nimeni nu este exclusiv victimă sau exclusiv vinovat. Iertarea nu este cerută pentru faptele în sine, ci pentru neînțelegerea de odinioară, marcând smulgerea definitivă a baobabilor din suflet.

O perspectivă cu totul nouă și tulburătoare, care adaugă o tridimensionalitate emoțională operei, este inserția subtilă a vocii masculine care a însoțit-o din umbră. Este mărturia unui bărbat care a iubit-o în tăcere, funcționând ca martor discret și confident al zbuciumului ei. Această contrapondere aduce în prim-plan durerea capitulărilor făcute în tăcere și noblețea unei iubiri neîmplinite, dar profund formatoare. Regăsirea lor târzie nu mai are puterea de a rescrie trecutul sau de a schimba destinele geografice, însă posedă uriașa forță terapeutică de a vindeca prezentul și de a pune capăt rătăcirilor interioare.

Concluzie: O carte care vindecă

Din punct de vedere stilistic, *Scrisori către Sofie* pendulează magistral între confesiune și poezie, între realismul afectiv și o proză poetică de factură existențială. Autoarea scrie cu o voce matură, care nu se teme de cartografierea durerii, dar care păstrează în mod miraculos candoarea adolescentină a fetei de 16 ani cu pălărie roșie cu buline albe. Frazele sunt ample, ritmate, înzestrate cu o muzicalitate interioară ce amintește de textura poemelor în proză, iar imaginile decupate au o forță ba cinematografică, ba de-a dreptul mistică.

În definitiv, *Scrisori către Sofie* nu este doar o analiză a rupturilor, ci un manual al recuperării demnității. Este o scrisoare deschisă adresată tuturor celor care au fost constrânși să se simtă „mai mici” sau care au crescut cu baobabi înrădăcinați în suflet. Prin această operă, trauma este convertită în literatură înaltă, iar literatura devine, în ultimă instanță, un instrument de vindecare capabil să demonstreze cum o femeie se poate ridica din cenușa unei vieți prestabilite pentru a-și scrie, liberă și solitară, propria poveste în lumea largă.

P.I. CREȚU

V. D. CHIPIRIȘTEANU

Amar

Deși țin ochii-n jos, văd totul roată,
Câmpia verde, fără de hotar,
Ogoarele – icoanostas agrar -
La care moșii se-nchinău, odată.

Pământul, moștenit din tată-n fiu,
Pe-o foaie de ceaslov era înscris,
Cu ciotul de creion scriind pieziș,
Udat, apoi, cu-o dușcă de rachiu.

Când plugul răsturna pământul greu,
În piept dospea aluat de bucurie,
Se închina, țăranul, în chindie,
Și glăsuia: Cu noi e Dumnezeu!

Ridic privirea, tac. Ce s-a schimbat?
Pe câmpuri zumzăie, robotizate,
Mașinării cu becuri colorate,
Iar cerul pare singur și-ntristat.

Nici chiote, nici zbor de ciocârlii...
Un gust de coji de nucă și cucută
Adie peste țarina tăcută,
Pulsând în tâmpla serilor târzii.

Icoanele-s întoarse. Îndreptar
Uitat în raft, trecutul. Ceasul bate,
Ecolu s-a oprit la jumătate.
Dulceața vieții are-un gust amar.

Cântec de toamnă

Ca într-un cuib stau gândurile-n mine,
De amintiri privirile-mi sunt pline,
Văd case vechi cum stau așa,-ntr-o rână,
Singurătatea doare și dărâamă,
Tăcere lungă, tristă, le-mpresoară,
Între pereți e-o liniște amară...

Unde e strada mea de altădată?
Ne adunam copiii toți, în ceată,
Și fugăream o minge peticită,
Până când luna mare, buimăcită,
Părea o mămăligă răsturnată
Ce aștepta să fie duminică.

Acum asfaltul a-mbrăcat tot satul,
Că mă întreb de nu cumva e altul.
Din loc în loc, sunt case cu etaj,
Nu mai sunt cai în curte, ci garaj,
Nu mai vin, seara, vaci de la pășune,
Ori sunt bătrân, ori e o altă lume...

De am cumva o lacrimă-n privire,
E doar un strop de caldă amintire,
Un bob rotund, lucios, de chihlimbar
Păstrat în suflet ca într-un sertar,
În care pâlpăie, amestecate,
Poveștile din satul de departe...

Fiica satului

Bărăganu-i o tîpsie smălțuită cu smarald
peste care se strecoară drumuri lungi și nisipoase,
vânturile sunt turbate, iarna-ți vîră geru-n oase,
însurarea se prelinge peste zare, ca un fald.

Prin căldura ca o pastă doar ciobanii se strecoară,
cu opincile crăpate au plecat de prin Balcani,
neam de neam cu băta-n mână și din tată-n fiu mocani,
către Dobrogea se-ndreaptă, ei dinspre Ardeal coboară.

Pe sub malul plin de dropii Ialomița parcă-ntoarce,
un zăvoi cu iarbă verde e chemare la popas,
baciul Hogeia se gîndește să rămână cam un ceas,
dar se duce la căruță și începe s-o descarce.

- Locul ăsta-i bun de stîna, suntem tare obosiți,
o să facem mămligă uite colo, lângă pom,
câmpu-i larg și nu se vede nici țipenie de om,
stăm aici o săptămână, apoi mergem odihniți.

Și-uite-așa, din zi în seară, zboară timpul pe tăcute,
stîna e împrejmuțată de un gard cu var spoit,
un bordei pentru odihnă e cu crengi acoperit,
câinii dorm lângă cărare, dropii trec printre cucute.

Oile au iarbă multă, zarea-i largă, apa-i rece,
duminică dimineața baciul se închină rar,
scuipă-n palme și înfige în pământ, adînc, un par
și rostește cu tărie: Eu de-aici nu m-oi mai duce!

Măi, ciobani cu traista-n spate, haideți, dar, și vă gîndiți,
locul ăsta-i cu de toate, apă, iarbă, adăpost,
suntem încă în putere, vremea-i să ne facem rost,
vatra satului e asta și se va numi Sudiți!

Anii au trecut de-a valma - vălătuci purtați de vînt,
nu mai sunt de mult bordeie și nici turmele de oi,
e asfalt pe unde caii trăgeau carul prin noroi,
baciul nostru-și duce veacul sub o cruce de mormînt.

Fata lui, Ileana Hogeia, a plecat la-nvățătură
și-a ajuns un om de seamă-n Orientu-ndepărtat,
însă neamul și sătucul niciodată n-a uitat,
ulița copilăriei i-a fost cuminecătură.

Ne-a lăsat cărțile toate, scrisul ei e testament,
Fiica satului e-acasă, unde-a construit fântână,
pildă peste generații, pentru vremea ce-o să vină,
satul este postamentul, viața ei - un monument!

Dorina ȘIȘU

cuvânt înainte premergător

totul a pornit de la pietre cred. și eu am simțit că le car. nneori le duceam agățate de călcâi, de genunchi, de gât, de pleoape și ziceam că viața mea are un nume, frusina. era brunetă, cu ochii albaștri, avea părul lung, pielea albă. era mută, frusina. niciodată nu am simțit iubire pentru ea. cum să iubești o viață cu numele ăsta? plus că era brunetă și mie nu-mi plăceau brunetele. blondele, hmm, da! că era mută mă bucuram. apăi, așa calitate la o viață, mai rar! pietrele astea mi le arunca frusina ori de câte ori aveam chef de ceva nebunesc, aiurea, deplasat; de exemplu, să fiu fericit. a dracului frusina, ce bine mă simțea! Imediat dibuia că-mi saltă inima în piept a nebunie, a fugă la mama naibii, că niciodată nu am știut să fug, dar fugeam până când mă trezeam la pământ, cu nasul belit și plin de sânge pe picioare. nu fugeam ca omul, o luam la sănătoasă în picioarele goale. oricum, cel mai tare era când o tăiam iarna pe zăpadă. în tălpile goale. hmm, ce senzație mișto! mă frigea pielea de-atâta îngheț. nasul se lipea, iar aerul era atât de tare, că nu puteam respira dacă nu tușeam la fiecare inspirație. frusina, țup cu piatra-n mine. pardon, nu cu piatra, țup cu un balot de pietre, că avea șmechera, avea muta, adunate-n buzunarele ei găurite. dădea-n mine și rânjea.

azi e joi

mi-am dat cu lămâie pe glezne
și tot ce-i desfrâu pe coala ta de hârtie
se transformă în piramidă în viața mea
cu joc de picioare
și costume de baie
cu bătaie în noroiul de la cota 2000
... sttt, băăă, beția asta de mileniu, de secol scelifosit și fandosit
ipocrit
fudulit
mincinos
trădător
băăă, nu mă străbate nici o idee
decât vârful cuțitului care așteaptă un spate
și muchia pietrelor aruncate în mine din umbră
că de-aia n-am spate de fecioară și nici ochi de căprioară

ochelarii mei de soare știu ce ascund, man
am băut vulgar și-au fugit romantisme pe apa sâmbetei
irlandei
stau bot în bot cu pământul regine
și-mi aranjez gleznele cu lămâie
... sttt, nu zâmbesc de vreo mie de ani
nu-mi adu aminte de asta

să nu uit, azi e joi?

auzi?

trăiam pur și simplu ce mi se dădea. când am plecat din colțul durerii un om dădea cu biciul în mine. atunci am țipat. a venit o hienă și mi-a smuls limba. mi-a rămas uitarea, iar eu am uitat.

vibrează ceva? ah, uitarea e un gol care are chipul aceuia ce-o poartă. sunt fericită. sunt tristă. înseamnă că viața a ajuns în dreptul meu. bate încet, hiena nu o aude. ea crede că sunt în colțul durerii. dar frica? nu-mi e frică. merg în întâmpinarea mea cu brațele deschise. da, s-au adunat algele în jurul gâtului, dar îmi imaginez că sunt mireasa zeului de mare. cânt din ochi valsul de nuntă.

auzi? am ajuns. sunt gândul venit din ape. adorm pe frunzele acestui anotimp.

cu zilele în buzunar

nu aștept o corabie
am scuturat din păr ziua de ieri în fântâna mea din dublin
și de picioare am prins spuma oceanului
așa ca-ntr-o joacă
nu știam că viața arde nemărginit sufletul
că dai o filă mai departe
la care citești plictisit de cinci minute
ai să oftezi la imaginea asta surprinsă de cuvinte
de parcă le-ai cunoaște ca pe propria piele

un acord fals se aude dinspre stradă
pași care nu știu încotro se duc
doar mâinile taie aerul
iar tu privești sătul
întrebi și taci

nu aștept o corabie
rămân lângă fântâna din dublin
să-mi adun zilele apoi să le ascund în buzunarul acesta rupt.

femeia ghem

așteptam într-o gară trenul personal care lua durerea
dar ea se ascundea
în păr
în buzunare
în ochi
în sânge
se băgase durerea pe sub haine
când trenul ajungea în gară
durerea se adâncea și mai tare în mine
atât de tare că mă adâncisem cu ea
păream un bolovan de sare
nu ne deosebeam
nu știam care sunt eu și care e ea
mă amestecasem în sânge și oase
până am redevenit femeie

durerea îmi legase mâinile la spate
trenul a trecut pe lângă mine
și uite cum am rămas cu durerea asta prinsă în păr
așteptând un alt tren
sau cine știe...

Din volumul @joi spre miercuri@
Editura: Itaca Publishing House, 2022

Adela ȘULEA

Născută în anul 2008, la Iași, este elevă în clasa a XI-a la Colegiul Național „Petru Rareș” Suceava. A obținut mai multe premii importante printre care: Marele Premiu la Festivalul Național de Poezie „Costache Conachi”, Premiul I la Festivalul de Poezie „George Coșbuc”, Premiul I la Concursul de Poezie „Andrei Mureșanu”, Premiul I la Concurs Național de Poezie „Lucian Avramescu”, Premiul I la Festivalul-Concurs de poezie „Gellu Naum”, Premiul I la Festivalul de Poezie Religioasă Light of Life. A publicat poezie în diferite reviste literare: Planeta Babel, Lotus Poetry, O mie de semne, OltArt, precum și în antologiile, *Cardiopoeme* (on-line) și *Mărțioare* (volum apărut în Canada). Frecventează Cenaclul Literar Transfrontalier Mașina cu Poeți, Clubul de inițiativă literară și Casa de poezie Light of ink, fiind moderatoarea Serilor de Poezie. A participat cu lecturi publice la Festivalul Internațional Poezia e la Bistrița, FILIT, Atelierul de lectură Junimea XXI și în cadrul emisiunii radiofonice Calidoscopio, din Mexic. Poemele ei au fost traduse în limba spaniolă și au apărut în Revista Innombrable (Mexic), Revista Kametsa (Peru), Revista Montaje (Chile), și în Revista AZAHAR (Spania).

1. Propria Intimitate

Creierul meu
Este o dovadă
că mereu va exista
ceva mult mai bun decât
inima mea.

În timpul nopții
îmi risipesc
căldura propriului corp
și îmi topesc
rujul uscat de pe buze.
În aceste
momente de oboselă
îmi rup unghiile
și aștept ca fumul
să iasă prin bucățile mele arse. —

Doar un silențios semnal care
să anunțe morții că mă apropii.

Cu niște ploape cumpărate
de la second-hand
Am puterea de a opri lumea.

Am puterea de a mă ascunde
în propriul craniu
atunci când mă doare ceva .

Acolo
în intimitatea propriei gândiri
Sunt ziduri peste tot. -
Bucăți sparte de cărămidă
îmi protejează neuronii

Acolo
Nu ai altceva de făcut

Decât să lovești
cu toată puterea.

Până când îți spargi oasele.
Până când îți întinzi
atât de tare mușchii
Încât le poți zâmbi oamenilor
care te-au rănit pentru prima dată.

Acolo
Vei ajunge la capătul lumii.

Vei fi atât de singur
Încât îți vei implanta
Monstre de dopamină pe vene
Și vei crede că așa se simte
dragostea.

2. Normalitate

Am copilărit cu ace pe limbă .

Niște metode fragile de auto apărare
care m-au împiedicat
să îți spun
cât de frică îmi este
de moarte
și de sentimentul că
totul va fi bine.

Am copilărit cu ace pe limbă .

De asta toți copiii de la școală
își băteau joc de mine
că nu puteam să vorbesc .

Atunci când învățtoarea
mă întreba

De ce moartea nu se apropie niciodată de copii

Dădeam din cap
și priveam la prietenul meu (imaginar)
strivit de o ambulanță
atunci când avea doar 5 ani.

Am copilărit cu ace pe limbă.

Dar în orașul meu
era un lucru normal.
La noi pierderea speranței de viață
se instala în corp
încă de la vârsta de 27 de ani.

Atunci toți cei îndrăgostiți
își aminteau că dragostea
Este doar o formă de sinucidere asistată .

Am copilărit cu ace pe limbă.

Dar într-un oraș
din Europa de Est
era ceva obișnuit.

Când mergeam în parc
toți copiii se puneau în genunchi
și se rugau să nu ajungă
ca bunicii lor. -

Am copilărit cu ace pe limbă.

De asta mama
a cumpărat perdele din sânge
ca să poată ține viața departe.
Am îmbătrânit cu ace pe limbă .

Copiii învață totul de la cei care îi înconjoară
și noi eram înconjurați doar de morți.

3. Happy Ending

Așa cum ne - a învățat Hollywood -ul.

Lipsiți de libertate
Ne vom agața
corpurile în cui,
Ne vom lipi tălpile
Pe gresia rece din baie
Și vom fi cei mai fericiți oameni din lume.

Degeaba plângi
Mai este mult până când va fi bine.

Adelina MINA

Sunt Adelina Mina și am îmbrățișat scrisul ca formă de introspecție și descoperire de sine. Atrasă de minimalismul poetic și de natură, îmi ancoriez adesea cuvintele în teme restrânse, dar profunde – păduri, frunze, rădăcini, drumuri, copaci, ploaie – pe care le folosesc ca repere ritualice în propriul proces de înțelegere interioară. Scriu vers liber, micropoem și haiku. Mă preocupă densitatea imaginii și felul în care un număr foarte mic de cuvinte poate deschide un spațiu interior amplu. Îmi place să construiesc imagini poetice care surprind întâlnirea dintre natură, emoție și clipa prezentă.

adevărul meu

nu știu să-l spun altfel.	toate deodată.
atât de mult te iubesc	acum
aleg simt port respir	în aceeași mișcare de inimă NOI

*
câte poteci mai are omul
pană ajunge să se știe?
câte tăceri, câte-ndoieli
până se face zi târzie?

câte iubiri se cer plecate
ca una singură să îi rămână?

iar azi
câte izvoare se adună
ca să ne cheme împreună?

*

prin ani
prin oameni
prin cuvinte

nu ești raspuns la o-ntrebare
ești liniștea de după ea
blândețea
locul
inima

felul cum stai aproape
în tăcere
și te deschizi
și-mi spui să vin
în fața vieții, fără teamă
în fața mea, așa cum sunt
să înfrunzesc
să înfloresc
fire de iarbă și pământ

uite, nici drumul nu este ușor
și dacă plouă peste noi
azi mă așez
azi știu atât
că vindecarea
are chip
de NOI

erau doar crengile în flăcări
și seara le privea tăcut
nici cerul nu părea să plângă,
nici vântul nu s-a abătut.

ardea încet o frunză veche
un fel de ieri, alt fel de drum
și viața, neclintită-n trunchiuri,
își pregătea alt anotimp acum.

asa am înțeles că focul
nu vine numai să sfârșească
ci, uneori, cu mâinile lumină,
învață om cu om să înfrunzească.

el crește liniștit spre ceruri
mai simplu, mai viu și mai bun,
iar frunzele ce-or să se-ntoarcă
vor scrie cine sunt acum.

întinde-mă
strâng-mă bine
întoarce-mă din drum

studiezi și tu
din înălțimea ta
tabloul alb și mare —
cu mine
în picioare?

doi pași în spate și
un loc de o îmbrășiare mare
și un copac —
cobor și eu
și las dorința ta să curgă
să locuim orașul
și să sorbim intim
și să ne locuim
să traversăm cu ochii
să mai citim
iubire

să contemplăm vitraliile străzilor vecine

adună-mă în tine
& dacă ziua ți-e rușine
hai
să ne mai întoarcem într-o noapte
pe un perete alb care visează
și să privim cum se pictează
din noi
tabloul viu al străzii

Ariana ZBURLEA

Are 29 de ani și este pasionată de scris și arte vizuale. A debutat în anul 2014 în revista *Vatra Veche*, iar de atunci textele sale au apărut în diverse reviste și platforme literare: *Vatra*, *Timpul din România*, *ediția din Republica Moldova*, *Fábula* (Spania), *Zugzwang*, *Bucovina Literară*, *Meridianul Timișoara*, *Planeta Babel*, *Leviathan*, *Helis*, *LiterNet*, *Literomania*, *Ficțiunea*, *O mie de semne* ș.a. Este prezentă în antologiile: *O tandrețe strict teoretică* (Cartex, 2025), *Cele mai bune texte. Anul IV* (Zugzwang, 2025), *Toamna pe acorduri lirice* (Boem@, 2024), *Peregrinări* (Itaca Publishing, Dublin, 2017).

viața mea
e ca o iarnă comunistă
una dintre cele mai grele
din anii șaizeci
fără brad, fără parfum de damă

în viața asta infimă și ticsită de dureri
tăcerea e cea mai frumoasă icoană
care n-a apucat să plângă

fără cale de întoarcere
aici sărutăm o singură persoană
ne învelim cu pățuri murdare
bem lapte cald
lângeziu de o zi
și facem dragoste

ca păsările prea mici

azi
o să te trag de mână
din pat, așa, gol
să vii la geam, hrănindu-ți uimirea
dragul meu
toată zăpada asta perfectă
e doar pentru tine

tanti mimi

faceam doar un pas în afara pragului
și acolo era tanti mimi
ca o amintire dintr-un desen animat
vechi și drag

eram singure amândouă
eu, tânără și nouă în oraș, ea

bolnavă, uitată de lume
așteptând să se întâmple ceva
orice

mereu când ajungeam la ea
se făcea, ca prin miracol, ora cinci
și începeau să bată clopotele mănăstirii de alături
întram cocoșată
în camerele scunde
cu o tavă mare și fierbinte
și mă ruga să o duc peste tot
ca binecuvântarea de bobotează
fericită, cu ochii umezi
„hai vino și pe aici, prin dormitor
să miroasă în toată casa”
„am venit cu prăjitura săracului, tanti mimi
așa cum îi plăcea bunicii mele să spună”
era cea mai dulce prăjitură
cu două plicuri de amoniac
ca un drog
care îți amorțea orice durere
cu gem, multe gălbenușuri
și nucă prăjită
pentru seri singuratic
când nici surorile bătrâne, nici sfinții
nu răspund
pe mobil sau fix

priveam cum ninge
ca surâsul unui prunc
și clopotnița grea se auzea prelung, solemn
iar femeia îmi spunea mereu
ca un deja-vu amenințător

dintr-un film de groază și mister
„am rămas singură pe pământ, diană mamă
am rămas singură, diană”
îmi șoptea de parcă
eram copilul ei
pe care nu l-a avut niciodată
și suspina, strivind cu amărăciune
gândacul care se ducea
spre cutia de cafea

după ce am povestit vreo două ore, ca de obicei
nu m-am îndurat să iau nici tava
nici ce rămăsese din prăjitură
în ziua aia, deși a insistat
tava era inutilă pentru ea
nu mai avea putere
să frământa un aluat

m-am tot dus o vreme așa
cu copturi pufoase, vanilate
dar săptămâni bune am evitat
alte întâlniri
pentru că îmi amintea de ploi
și eu aveam ploile mele deja
era o femeie care pur și simplu îmi amintea
de ceva de care
îmi era frică

„uite, a murit mortul, trece pe aici!”
striga nepoata mea, strângându-mă puternic de

mână
atunci
am simțit zăpada până la piept
clopotele băteau fără încetare și perdelele lui
mimi
nu se mișcau la fereastră
și stăteam acolo
ca un copil cu muștrări de conștiință
cu alt copil de mână, simțind
cum fiecare secundă din lumina zilei de iarnă
se scurge în univers
ce mult mi-am dorit
să fie ea acasă atunci

tocmai când intrasem în bloc
se auzea cum cineva bătea un cui în fereastră
și acolo
perdeaua era înlocuită-n grabă
cu o pânză pe care scria cu cretă albă
numele femeii care mânca prăjitura săracului
de la mine

tantii mimi
o amintire ca dintr-un desen animat
vechi
și drag

iar de atunci
iernile
nu au mai fost la fel

memento flere

fiecare om
are o singurătate
pe care nu i-o poate lua nimeni

ziua o împodobim
noaptea
e un fluture indigo
călătorind zig-zag din gât
până în stomac

arta noastră de a face nimic unii cu alții
ne va distruge

*nu, singurătatea mea e mai amară
ba nu
singurătatea MEA e mai nedreaptă
și poate face rău
unei întregi generații
se aude undeva
deasupra unui bloc de zece etaje
singurătatea e tot ceea ce cunoaștem în viață
ca fiind inocent
până la capăt*

iar eu, pe stradă, ascult
privind o pisică moartă
mă îmbrățișez cu o mână

Lăcrămioara SLĂDARIU

Născută în anul 1984, la Galați, este poetă și prozatoare, stabilită în Anglia. A absolvit Facultatea de Psihologie și Științele Educației, Universitatea București, specializarea Pedagogia Învățământului Primar și Preșcolar, 2009. A debutat literar în anul 2023, în revista Astralis din București. Este prezentă cu poezie și proză în revistele Astralis, Helis, Planeta Babel și Meridianul Timișoara. Este listată pe platforma Bursa Scriitorilor. Poezia sa este citată în romanul *Manuscrisul, Bursa și Bibliotecarul* de G. P. Ermin și Kazuo Mori (Crux Publishing, 2026). Lucrează la volumul de debut, *Magdalene*.

Magdalenă 1

după eoni de negru pe alb
filtrele se rupeau
în mâna mea de algoritm
au apărut printre rebuturi
ca anomalii frumoase
ce nu se lăsau șterse
fraze femeie în care logica firească
se fisura neîncăpătoare
le-am numit magdalene
ziua întâi

Magdalenă 2

cu biblia la subraț
înălțat pe schele din scobitori
îți merge numele că trăiești
rigor mortis pe litera legii
doar penița din mâna caldă a mortului
mai scrie din reflex lista de ingrediente
pentru o viață ușoară
consumați doar

Magdalenă 3

nu m-am născut într-o epocă
ci dintr-un foc
târziu pentru minuni
devreme pentru sfârșit

Magdalenă 4

la propriul plâns
casa s-a surpat
odată cu ea și tu
mergeam cu dumnezeu de mână
nu știu când mi-a dat drumul la degete

darwin a mințit nu e despre specie
nietzsche a murit degeaba
freud a văzut doar umbre
cu carnea desfăcută niciunul nu știe
cum se simte marea când izbește de coaste

Magdalenă 5

mă numești arhaică
biologia mi se zbate fără rimă
sub rațiunea cenușei de bibliotecă
refuzul esteticii nu e poezie
redefinesc limitele
printr-o singură certitudine
în graiul pe care doar noi îl știm
amore ergo sum

Magdalenă 6

șterg de șaptezeci de ori câte șapte
răbojul de cretă arsă
slovele substantivului propriu
din cenușa lui
cu pumnul împrăștiți mana
luați și mâncați acesta este trupul meu

Magdalenă 7

rescrisă din oficiu la persoana a treia
atârni în cârlige de ghilimele
o voce care are voie să se audă doar cu mandat
parantezele comprimă cutia toracică
izolează vina de textul infailibil
cratima sudează umbra de un pronume masculin
o sutură de rutină pe foaia de observație
mă țin artificial în punct și virgulă
pauza clinică dintre două decizii de sinod
până sunt coborâtă la subsol
un asterisc mut cu urme roz
pe scânduri recuperate
rămâne un principe sigilat
sub numele căutat de senhor josé
cu data morții trecută la naștere

SATUL NATAL – IZVOR DE CUVINTE

Școala Gimnazială nr.1 Jegălia, Călărași

- Iunie 2026 -

DRUMUL VISELOR

Elev: **Cotacu Andrei-Alexandru**,
clasa a V-a

În zori, orașul își deschide pleoapa,
Pe străzi se plimbă liniștea ușor,
Un nor de vis se-așterne peste apa
Ce curge lin sub primul pas de dor.

Un gând timid îmi răsfoiește gândul
Cu o scrisoare dusă peste ani
Și-mi lasă-n inimă tăcut cuvântul
Ce crește-n taină, fără de dușmani.

Pe-un colț de cer se-aprinde o lumină,
Ca o speranță prinsă-n zbor curat,
Iar timpul, ca o pasăre senină,
Își poartă clipa peste neuitat.

Și când apune ziua-n liniștire
Rămâne-n cer un cântec neștiut,
Cu fiecare vis e o pornire
Spre drumul care încă n-a-nceput.

INIMA BRAȚULUI BORCEA

Elev: **Crăciun Natalia-Maria**,
clasa a VI-a

În inima Brațului Borcei străvechi,
Unde tăceri grele se-adună perechi,
Cu sânge de ape și dor de vecie,
Pulsează o inimă vastă și vie.

Sub cerul aprins, orbitor și sever,
Se rupe lumina în cioburi de cer,
Iar vântul sălbatic, flămând și amar,
Își urlă neliniștea peste hotar.

Borcea, chemare adâncă și grea,
Ești rana frumoasă din inima mea,
Cu ape albastre, eterne de foc,
Ce nasc din durere un ultim noroc.

Și-n clipa aceea, prinsă-n destin,
Când totul devine lumină și chin,
Se naște o flacără vie, deplină,
Iubirea eternă din apă divină.

VENIREA-N SAT

Elev: **Crăciun Amalia Florentina**,
clasa a VII -a B

Am fost în capitală, în zgomot și lumină,
Cu sufletul pierdut și inima străină,
Alegam fără sens, fără drum, fără rost,
Și nu mai știam cine am fost.

Dar într-o zi am plecat, cu dor în piept,
Spre un loc mai simplu, mai curat și drept,
Am ajuns în Gâldău, liniștit și senin,
Și-am simțit cum viața începe lin.

Aici nu e grabă, nu e zgomot străin,
Doar vântul prin câmpuri și cerul senin,
Pășările zboară pe cerul curat,
Ca gânduri ce trec și nu au păcat.

Pe pășuni verzi animalele stau,
Sub soare blând și liniștit beau,
Vacile pasc încet,
Și parcă natura vorbește lent.

În aer e pace, în suflet e dor,
Dar dorul aici nu mai doare ușor,
Tot ce mă durea și purtam în trecut,
Aici s-a topit și încet a tăcut.

Iar în satul acesta, la biserica mică,
Îmi las toată frica, durerea și nimica,
Sub lumânări aprinse mă rog în tăcere,
Și simt cum credința îmi dă mângâiere.

Acolo învăț că iubirea-i curată,
Nu are nimic, nu se vinde niciodată,
Că tot ce trăim, bun sau greu,
Ne leagă de cer și de Dumnezeu.

Și azi, departe, când mă gândesc,
Și privesc înapoi la orașul pierdut,
La zgomotul rece ce m-a durut.

Când aud de satul meu, mereu zâmbesc,
Căci nu e loc, e suflet viu,
Și știu că l-am găsit, în sfârșit,
E tot ce am și tot ce știu.

SATUL DIN SUFLETUL MEU

Elev: **Radu Andreea**,
clasa a VI-a A

În prag de seară, pe uliți curate,
Se-aud povești demult uitate.
E satul meu drag, așezat lângă râu,
Cu soare aprins și cu lanuri de grâu.

Aproape de Borcea, sub cerul cel mare,
Se simte în aer un miros de floare.
Aici m-am născut și aici am crescut,
E cel mai frumos loc pe care l-am cunoscut.

Pe ulița lungă ne strângem mereu,
Chiar dacă e soare sau vântul e greu.
Alerg cu prietenii, ne jucăm prin sat
Și râsetele noastre răsună neîncetat.

Bunicul mă cheamă la umbră, pe bancă,
Să îmi povestească amintiri, cu dorul ce-l apasă.
Îmi place să ascult tot ce el a trăit,
În locul acesta atât de liniștit.

Biserica veche, cu turnul spre cer,
E locul în care tristețile pier,
Acolo, în prag, lumea stă la un sfat,
E inima vie a întregului sat.

Pe câmpul cel lat, unde vântul mai bate,
Sunt flori de tot felul, prin iarba uitate.
Mă pierd printre ele și stau și privesc,
La tot ce-i acasă și tot ce iubesc.

Pe malul apei, când vântul adie,
E multă lumină și multă mândrie.
Nu-mi trebuie orașe cu ziduri de fier,
Când am aici stele ce strălucesc pe cer.

Și chiar de voi crește și voi fi plecat,
Voi ține minte acest mândru sat.
Căci Jegălia e în inima mea,
Oricât de departe m-ar duce viața.

SATUL NATAL – IZVOR DE CUVINTE

Școala Gimnazială nr.1 Jegaia, Călărași

- Iunie 2026 -

TIC-TAC-UL CARE TAIE COPILĂRIA

Elev: **Martin Luca,**

clasa a VIII-a

În clepsidra vieții nisipul curge surd,
Fără milă, fără zgomot, ca un hoț prin curtea școlii.
Ieri eram copil cu genuchii juliți de joaca pe asfalt,
Azi mă trezesc în clasa a opta cu ghiozdanul greu și inima goală.

Privesc ceasul de perete cum înghite secundele una câte una,
Fiecare tic-tac taie o bucată din mine,
Din râsul ăla nebun, de la clasa întâi, când totul era joc,
Din prima bătaie de inimă pentru cineva din banca alăturată.

Ce n-am spus, ce n-am făcut, acum urlă în piept ca un câine rănit,
„Măine” a fost minciuna mea preferată,
Iar timpul nu se-ntoarce, nu negociază, nu iartă,
Lasă doar umbrele lungi pe pereții sălii de clasă goale.

Și totuși, în goana asta blestemată, mai e o clipă, una singură,
Tremurând, înainte să sune ultimul clopoțel.
O țin strâns în pumni până-mi intră unghiile-n carne,
Căci știe și el, ticălosul, că n-o să mai primesc alta.

BECKY ȘI CĂLĂTORIA SPRE CAPĂTUL UNIVERSULUI

Elev: **Mihai Gabriel Marian,** clasa a VI-a A

Totul a început pe când Becky avea 13 ani. Era în clasa a VI-a, iar universul îi părea la fel de neclar ca imaginile pe care încerca să le deslușească prin lentilele groase ale ochelarilor săi. Din cauza dioptriilor mari, Becky se simțea izolată, colegii nu îi înțelegeau tăcerea, iar ea nu găsea motive să zâmbească.

Peste inima ei apăsa o umbră grea: fratele ei mai mare, un explorator curajos, plecase într-o expediție științifică dincolo de marginile Căii Lactee. Trecuseră patru ani de când fratele lui Becky dispăruse în neant, iar ea și mama ei trăiau într-o așteptare dureroasă. Becky devenise vulnerabilă, ascunzându-și anxietatea sub o mască de neînduplecare. Singurul moment în care ochii îi sclipeau erau orele de științe și de geografie, acolo unde spera să găsească o hartă, o formulă sau un indiciu care să o ducă la el.

Într-o după-amiază de toamnă, pe când Becky traversa pădurea deasă spre casă, aerul a început să se simtă diferit. Din frunzele verzi ale copacilor au apărut patru siluete strălucitoare: Zâna Fluture, Zâna Buburuză, Zâna Albină și Zâna Libelulă.

– Becky! i-au șoptit ele, cu voci ca niște clopoței. Știm unde se află fratele tău! Dar drumul către el se află printre stele și asta cere o minte ascuțită și disciplină. Demonstrează-ne că ești pregătită învățând cu sârguință, iar noi îți vom fi călăuze.

– Voi învăța! răspunse Becky entuziasmată. Iar zânele dispărură.

Motivată de o speranță nouă, Becky s-a transformat. În fiecare zi, după orele unde acum era cea mai atentă elevă, se întâlnea cu zânele în pădure pentru a le arăta cum a progresat. Când notele ei au devenit excelente, zânele i-au dat vestea cea mare: era timpul. Becky a ales-o pe sora ei mai mică, pe nume Chloe, să-i fie parteneră în această misiune importantă.

Cu o atingere de baghetă, zânele le-au dăruit copiilor aripi magice. Pentru a le menține puterea, trebuiau să presare periodic un praf multicolor cu miros de vată de zahăr, un sclipici care emana o energie caldă. Ca provizii de supraviețuire, fiecare a primit câte o floare eternă, prin care puteau respira cel mai pur oxigen în vidul spațiului.

Au părăsit atmosfera Terrei, lăsând în urmă norii. Acestea au început să colinde planetele necunoscute. După lungi căutări, au ajuns pe o planetă care semăna aproape identic cu Pământul, unde cerul avea nuanțe de violet și verde închis.

Acolo au întâlnit localnicii: creaturi uriașe, cu blană scurtă de un albastru aprins și ochi verde smarald. Aveau urechi rotunjite, nasuri cu trei nări și zămbete pline de dinți ascuțiți, dar privirea lor nu era rea, ci precaută.

Becky, stăpânindu-și tremuraturul, le-a explicat scopul lor pe această planetă. Conducătorul creaturilor i-a răspuns tare:

– Ținem captiv un pământean! Nava lui uriașă ne-a distrus locuințele noastre când a aterizat forțat. Trebuie să plătească pentru stricăciuni!

Inima lui Becky a tresărit. L-au găsit! Zânele au intervenit, folosindu-și magia pentru a repara toate stricăciunile provocate de navă și promițând că pământeanii nu

vor mai tulbura niciodată acea planetă. Satisfăcuți, giganzii i-au condus la o temniță dintr-un lemn foarte ciudat de culoare portocalie.

Acolo, într-un colț umbrat, stătea un om cu fire de păr alb și barba lungă, slăbit și trist de atâta singurătate. Când Becky l-a strigat, fratele ei a crezut că are halucinații. Îmbrățișarea lor a fost atât de puternică, încât părea să oprească timpul în loc. Drumul de întoarcere a fost o sărbătoare.

Ajunși în fața casei lor vechi, cu ușa subredă, zânele și-au luat rămas bun cu lacrimi de bucurie în ochi, dispărând în adâncul pădurii. Când mama i-a văzut intrând pe ușă, însoțiți de bărbatul pe care ea îl crezuse pierdut pentru totdeauna, tăcerea casei a fost înlocuită de un hohot de plâns și fericire.

Becky nu a mai fost niciodată fata retrasă din ultima bancă. S-a întors la școală cu capul sus, purtându-și ochelarii că pe o coroană a înțelepciunii. Devenise o legendă vie, fata populară care nu adusese doar lumină în familia ei. Și, din acea zi, au trăit toți fericiți, știind că nicio galaxie nu este prea mare pentru o inimă plină de iubire.

UN OM ȘI UN MARE CHARACTER: Prof. TITI DAMIAN

Prof. Dr. Ing. Ioan Romeo MÂNZALĂ

Fiecare om nu intră în viața noastră întâmplător. Și la fel de întâmplător nu iese din ea. Fiecare poveste, fiecare sărut și îmbrățișare își au rostul, scopul și învățătura pentru o zi sau o viață întreagă. Ceea ce trăim azi ne poate convinge de anumite lucruri, ceea ce iubim azi ne poate schimba pentru totdeauna. Oamenii sunt făcuți nu doar ca să își trăiască viața lor, dar să facă parte și din viața altora, să joace acel rol predestinat. Până la urmă, suntem grămada de oameni pe care i-am întâlnit, discuțiile aprinse sau de suflet ce le-am avut cu ei, poveștile ce le-am ascultat și amintirile care au rămas. Sunt oameni care te vor face să vrei să îți amintești de trecut, să cerșești amintiri, locuri și cuvinte.

Sunt oameni datorită cărora nu vei vrea să vezi unele locuri niciodată. Sau oameni care te vor lăsa goi pe dinăuntru. Sunt oameni după care nu vei mai fi la fel. Și oameni care te vor completa. Oamenii triști, dar care îți vor umple sufletul și oameni veseli, dar în lumea lor. Sunt oameni care îți vor oferi răspunsuri fără să le ceri. Pe ei să îiții cel mai aproape. Sunt oameni care vor stoarce din tine răspunsuri în plus. De ei să te ferești cel mai mult. Sunt oameni ca o binecuvântare și oameni ca un blestem. Să accepți pe ambele feluri, pentru că și unii și alții te vor învăța câte ceva. Sunt oameni care te vor păstra ca cea mai de preț amintire. Și oameni care te vor uita. Oamenii care te vor lăsa la prima ocazie și cei care îți vor fi credincioși când nu vei avea nimic. Oamenii jumătăți și oameni nuliți. Caută să vezi ce rămâne după fiecare dintre ei. Sunt oameni dragi, scumpi, aproape și doar un singur om căruia i-ai putea spune: omul tău.

În toată viața ta însă, oamenii se vor trage în două părți. Unii vor fi alături, sfătuitori, creatori ai vieții tale, luptători ca și tine și puternici. Alții vor fi la fel de alături, doar că goi pe dinăuntru și goi prin ceea ce vor lăsa, gata să stoarcă din tine ce le place. Ca să atragi pe primii, trebuie să fii ca ei. Noi atragem ceea ce suntem în devenire. Unii oameni intră în viața ta doar ca să te învețe cum să renunți. Alții să te facă să nu renunți niciodată... Odată cu trecerea timpului ne dăm seama că, nu banii și averile sunt cele mai importante lucruri în viață. Ce contează cu adevărat sunt oamenii care ne rămân alături în încercările vieții și care sunt pentru noi o binecuvântare de la Dumnezeu...

Legătura dintre oameni în special cea sufletească se numește PRIETENIE. Așa am cunoscut un OM în cadrul unei festivități de la Primăria Buzău. În CLIPA în care eu l-am întâlnit pe Dl Profesor Titi DAMIAN am realizat că am întâlnit un om, un dascăl, un caracter deosebit. Domnia Sa mergea chiar în comuna Mânzălești, jud. Buzău, unde eu am deschis ochii. Pentru mine acea Clipă a însemnat o cotitura a vieții mele.

Clipa este cea mai mare sărbătoare. Clipa este momentul prezent în care se regăsește eternitatea. Numai momentul prezent este real. Numai eternitatea este reală. Timpul, sub forma scurgerii de momente efemere dinspre viitor înspre trecut, nu există. Viitorul și Trecutul sunt numai niște ficțiuni inventate de oameni. Viața nu poate exista în viitor și nici în trecut. Viața nu poate exista într-o ficțiune. Viața nu poate exista în momente efemere. Viața poate exista numai în realitate. Viața poate exista numai în eternitate. În consecință, sărbătorirea clipei este sărbătoarea vieții.

Celelalte sărbători sunt inventate de oameni. O sărbătoare inventată de oameni are loc de obicei într-o zi fixată de cineva. Atunci când această zi trece, trece și acea sărbătoare și deci nu mai este sărbătoare. În consecință, acea sărbătoare este efemeră. Sărbătoarea inventată de oameni este simbolul efemerului. Aerul festiv al sărbătorilor inventate de oameni este numai afișat și nu sincer. Cei ce sărbătoresc urează și doresc tuturor celorlalți iubire, pace, fericire, bunăstare și îndeplinirea tuturor dorințelor. După sărbătoare, însă, resentimentele precum ură, gelozie, invidie și mânie sunt pe mai departe prezente în societate, sărăcia multor oameni se perpetuează, iar disputele dintre oameni, crimele și războaiele continuă. În cadrul acestor sărbători se pune mult accent pe daruri lumești și pe degustarea plăcerilor provocate de simțurile trupesti, ceea ce conduce la simțământul unui vid interior care pe termen lung se transformă în plictiseală, tristețe și depresie. Nu de puține ori, în cadrul acestor sărbători, se sacrifică animale și se distrug de obicei copaci dar și alte plante. Prin aceste sărbători se sărbătorește moartea și nu viața.

Au urmat momente frumoase cu Domnul Profesor, o prietenie în care nu mulți în lumea asta știu să fie prieteni. Oare ce este prietenia reală dintre doi oameni care se respectă?

Prietenia este o relație afectivă și de cooperare între două sau mai multe persoane ce implică suport reciproc. Prietenia este ceva mult mai profund. De foarte multe ori, prietenii iau naștere foarte rapid, bazându-se pe lucruri comune. Cu siguranță, acestea ajută foarte mult la crearea unei prietenii, la menținerea ei, dar sigur nu este de ajuns. Faptul că se împărtășesc aceleași opinii și preferințe nu asigură o legătură de durată. Tocmai în momentele critice sau mai puțin plăcute, se vede cine este cu adevărat prieten, și aici intervine capacitatea de a fi alături de celălalt, de a-l înțelege și de a-l putea ajuta pentru a depăși momentul.

Pentru ca o prietenie să fie de calitate, e important ca fiecare să contribuie cu ce are mai bun și să-l completeze pe celălalt. De asemenea, un lucru foarte important pentru o prietenie adevărată este renunțarea la dependență. Fiecare are nevoie de momentul sau de intimitatea sa și de ritmul propriu pentru a acționa. În prietenie, aceste lucruri sunt adesea omise. Oamenii consideră că prietenii trebuie să împărtășească cu ei tot și, mai mult decât atât, să fie primii care află. Această nevoie de dependență nu va duce decât la frustrare, supărare și o relație superficială. Pentru o relație profundă nu e necesar să se petreacă foarte mult timp împreună, ci de calitate. Un prieten adevărat va fi prezent mereu în inima ta, chiar dacă nu poate fi prezent și fizic, și vei putea să vorbești cu el și să-i simți căldura chiar și de la distanță. Prietenia trebuie întreținută, încurajată și respectată.

Prietenia este tot o formă a iubirii. Prietenia se leagă cu cinste și cu sentimente frumoase. „Prietenia sfârșește acolo unde începe neîncrederea!” – spunea Seneca, un mare filosof roman, care a trăit în secolul I al erei noastre. „Nu sunt supărat că m-ai mințit, sunt supărat că de acum încolo nu te pot crede!” - spunea Friedrich Nietzsche, un filosof german care a trăit în secolul XIX.

Așadar, din cele mai vechi timpuri, prietenia a fost considerată sacră, iar măsura ei a fost dată de încredere. Iar când încep să apară dovezile de trădare din partea unor

așa-ziși buni prieteni, edificiul prieteniei se clatină serios, apoi, inevitabil, se dărâmă. Cu toții facem greșeli, nimeni nu e perfect, nici măcar într-o relație de prietenie, mai avem și momente de slăbiciune. Însă toate derapajele se pot ierta, mai puțin minciuna. Pe minciună nu se poate clădi nimic, darămite o prietenie adevărată!

Pentru o prietenie durabilă este nevoie de participare afectivă, de dăruire. Dar ce te faci când caracterele diferă într-atât încât celălalt îți răstălmăcește cuvintele, când îți pune în gură altfel de cuvinte decât cele puse de tine. Înseamnă că unul din doi/două are un caracter nepotrivit unei prietenii serioase, și atunci trebuie să ne retragem din acea prietenie cu adevărat dăunătoare pentru noi.

Încetarea unei prietenii nu se face așa simplu, cum ar părea la prima vedere. Depinde tot de cele două caractere. Un caracter josnic va fi vocal, va aduce invective, va minți pentru că vrea răzbunare, vrea ca celălalt să nu fie liniștit. Cel care are un caracter onest va vrea să se retragă în

liniște, fără discuții, vrea un loc de bună ziua.

Închei cu un citat de Muhammad Ali: „Prietenia e lucrul cel mai greu de explicat. Nu este ceva ce se poate învăța la școală. Dar dacă nu ai învățat ce înseamnă prietenia, înseamnă că nu ai învățat nimic”.

Domnul Profesor **TITI DAMIAN** este nu numai prieten, este mult mai mult decât prieten. Este omul care în momente grele îmi dă acea putere, acea energie a universului. Întâmplarea a făcut să fie prieten și coleg cu o parte din profesorii mei, familia Gheorghe Stemate din Mânzalești, Doamna Virginia Stemate a fost chiar diriginta mea la Mânzalești.

LA MULȚI ANI, DOMNULE PROFESOR! Doresc să mă bucur de prezența dumneavoastră fizică mulți ani de acum înainte. Sunteți cel mai onest critic literar al cărților mele și omul care știți foarte bine ce înseamnă recenziile la cărțile mele de specialitate și de cercetare. Acest adevăr care exista între noi este energetic, divin și etern.

LA MULȚI ANI, DOMNULE PROFESOR TITI DAMIAN!

Al dumneavoastră PRIETEN,
Prof. Dr. Ing. **Ioan Romeo MÂNZALĂ - HUNEDOARA**

P.S. Pentru ca să aflu și ialomițenii. Eu am scris și am publicat cartea despre Titi DAMIAN, intitulată **UN MUNTEAN PRINTRE CIULINII BĂRĂGANULUI**.(2019)

Domnule Diriginte, Domnule Profesor Titi DAMIAN,

Sunt oameni pe care timpul îi așază tot mai departe de noi și sunt oameni pe care timpul îi așază tot mai adânc în suflet. Dumneavoastră faceți parte dintre cei din urmă. Anii au trecut, fiecare dintre noi și-a urmat propriul drum, însă, ori de câte ori ne întorceam cu gândul la anii de liceu, chipul dumneavoastră apare firesc, însoțit de aceeași voce caldă, de aceeași putere de a transforma cuvintele în lumină.

Poate că nu v-am spus niciodată cât de mult a însemnat pentru noi faptul că ați crezut în fiecare elev, că ați văzut posibilități acolo unde noi vedeam doar nesiguranță și, fără să ne dăm seama, atunci, ne dădeți una dintre cele mai importante lecții: aceea că un om se măsoară prin caracter, prin bunătate și prin felul în care rămâne în inimile celorlalți.

Există profesori care predau o materie și există profesori care modelează destine. Dumneavoastră ne-ați dăruit mult mai mult decât lecții de Limba și Literatura Română. Ne-ați învățat să iubim frumusețea cuvântului, să căutăm adevărul, să avem curajul de a gândi și sensibilitatea de a simți.

Astăzi, ziua dumneavoastră de naștere nu vă urăm doar **LA MULȚI ANI!** Vă mulțumim. Pentru fiecare clipă de răbdare. Pentru fiecare încurajare. Pentru fiecare carte pe care ați deschis-o și, odată cu ea, pentru fiecare fereastră spre lume pe care ne-ați arătat-o. Dacă există o formă a nemuririi, ea se află în amintirea celor pe care i-am făcut mai buni, iar dumneavoastră veți trăi mereu în sufletele elevilor care au avut privilegiul să vă numească profesor și diriginte.

Vă dorim sănătate, seninătate și ani binecuvântați, cu aceeași lumină pe care ați aprins-o fără zgomot, în inimile atâtor generații.

La mulți ani, Domnule Diriginte!
Cu profundă recunoștință, aleasă prețuire și neștersă admirație.

Cu drag și respect,
Alina DUMITRU.

Domnului profesor Titi DAMIAN

*(La împlinirea vârstei
de 81 de ani)*

Viața-i darul de la Dumnezeu
Plin de iubire și speranță,
Și trebuie să-i mulțumești mereu
Că-ți poartă pașii-n siguranță.

Într-o frumoasă zi de vară
Ai mai urcat o treaptă-a vieții,
Dar anii nu-ți pot fi povară
Când simți parfumul bătrâneții.

Când ai o vârstă-așa frumoasă
Și ai prieteni lângă tine,
Nimica nu te mai apasă
Și zilele-s tot mai senine.

Eu am venit cu drag la tine
De undeva mai de departe,
Ca să-ți urez, Titi, de bine
Și <La mulți ani cu sănătate>!”

Urziceni - 5 August 2026
Ing. **Aurel CÂRLIG**

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ „ȘTEFAN BĂNULESCU”: LANSAREA VOLUMULUI ”ISTORIE LOCALĂ (MICROROMAN) ... ȘI ALTE MUNCII”, AUTOR GHEORGHE DOBRE

Miercuri 1 iulie 2026, la Sala Studio a Centrului Cultural ”Ionel Perlea” din Slobozia a avut loc lansarea volumului ”Istorie locală (microroman)... și alte muncii”, semnat de Gheorghe Dobre. Totodată, evenimentul a marcat și împlinirea a 23 de ani de la apariția revistei *Helis*, fondată și coordonată de același Gheorghe Dobre.

Organizat de Biblioteca Județeană „Ștefan Bănulescu” Ialomița și moderat de doamna Elena Balog, managerul instituției, evenimentul a reunit scriitori, colaboratori ai revistei, iubitori de carte și oameni de cultură, oferind un prilej de întâlnire și dialog în jurul valorilor literare și culturale.

Născut în comuna Ion Roată la 1 iulie 1955, Gheorghe Dobre este licențiat în istorie, poet, prozator, eseist, publicist și editor, fiind membru titular al Uniunii Scriitorilor din România.

A debutat literar în anul 1972 în revista *Steagul roșu* din București, iar debutul editorial a avut loc în 1982, în volumul colectiv *Cântece și semne* al membrilor cnaclului *Dor fără sațiu* din Urziceni. Primul său volum individual, *Hiperouranios Topos*, a apărut în 1998.

De-a lungul carierei a colaborat cu numeroase reviste și publicații literare din România și din străinătate și a realizat emisiuni sau colaborări pentru Radio România Cultural, Radio Campus și Antena 1 Slobozia.

A avut o activitate culturală remarcabilă, fiind: membru fondator al cnaclului *Dor fără sațiu* (1977); membru în conducerea revistei *Provincia*; secretar general de redacție și redactor la mai multe publicații ialomițene; membru fondator, președinte al Asociația Culturală *Helis*, precum și redactor-șef al revistei și Editurii *Helis* din anul 2003.

Printre cele mai importante distincții se numără: laureatul ediției 2016 a Festivalul Internațional de Poezie – Întâlnirile Literare de la Struga, unde revista *Helis* a primit Premiul Special pentru promovarea schimburilor culturale în Balcani; Premiul Uniunea Scriitorilor din România – Filiala Dobrogea (2016) pentru promovarea schimburilor culturale în Balcani; Marele Premiu Internațional „Sceptrul poeziei”, acordat în 2018 la Skopje de Uniunea Scriitorilor din Macedonia.

Opera sa cuprinde volume de poezie, proză, eseu, monografii și lucrări realizate în colaborare, dintre care se remarcă: *Hiperouranios Topos* (1998), *Despre singurătate ca esență a materiei* (1999), *Dragon cu lotuși în gură* (2000), *Ghilotina realității* (2001), *Exerciții de libertate* (2005), *Devoratorii de iluzii* (2007), *Minciuna din literă* (2010, ediția a II-a în 2013), *Sărind din piatră în piatră* (2011), *Trofee* (2012), *Și au trăit mulți ani, fericiți* (2014), *Fragmente* (2016) și *Țița Ștefan: Ialomiță, apa ta...* (2024, în colaborare).

În cadrul lansării au vorbit despre volum scriitorii Titi Damian, Romeo Aurelian Ilie, Valeria Manta Tăicuțu, Vasile Iordache și Tudor Amza, iar doamna Elena Pacală, director al Direcției Județene pentru Cultură Ialomița, a prezentat omul din spatele scriitorului Gheorghe Dobre.

Titi Damian: Am descoperit în această carte a lui Dobre ceva nou în literatura românească, atât din punct de vedere tematic dar și, mai ales, din punct de

vedere stilistic. Vreau să fac un pic de teorie literară, ca să putem pătrunde în esența acestei cărți. Este vorba de acea categorie estetică a fantasticului. Fantasticul este o categorie ce face verosimilă o lume a imaginarului. Asta este cea mai scurtă și acceptată definiție. Numai că la Dobre nu este vorba de fantasticul în stare pură, ci de o... rămurică a fantasticului, care se numește fabulos. Este și el o categorie stilistică, alături de frumos, urât, comic. Fabulosul înseamnă imprevizibilul, iraționalul. Fabulosului i se mai adaugă ceva. Este vorba și de aspectul stilistic. Registrul stilistic este diferit, e vorba de fraza lungă sau fraza scurtă, de esențializare, fraza destrămată. Toate acestea sunt sub semnul acestei proze și îmbracă haina eseului. Așadar, vom întâlni aici atât micro romanul ca specie literară inventată de Dobre, vom întâlni parabola, fabula și peste toate, această alegorie realizată prin aluzie... Acum, la final, vreau să-i spun lui Dobre că este un scriitor care nu seamănă cu nimeni de prin părțile noastre, un om care a îndrăznit să-și facă din Bărăgan un teatru de păpuși cosmic și din propria conștiință o scenă. Și îi mai spun că mi-a plăcut mai presus de toate clipele în care a dat jos sforile demiurgului și a rămas doar omul în fața bunicului muribund, în fața lui Nenea Vasilică, cel plecat în America.

Romeo Aurelian Ilie: Vreau să mă refer la un aspect care m-a atras atenția și anume tendința autorului de a rescrie, dar într-o manieră foarte curajoasă, în sens de a lua în răspăr istoria oficială, de a o pune sub semnul întrebării, de a o relativiza, de a excita să spunem așa în mintea cititorului întrebarea poate eternă, cum ar fi fost dacă altfel s-ar fi întâmplat lucrurile în istoria oficială. Face acest lucru în primul rând în „Istoria locală”, microromanul despre Evanghelie Zappa, despre care istoria oficială spune numai de bine. Evanghelie Zappa apare ca un moșier care contribuie cu logistică și financiar la refacerea Jocurilor Olimpice moderne, dar are foarte mari opere de

filantropie și în România, față de Academia Română, la un moment dat contribuie financiar la reconstrucția Bucureștiului după un incendiu. Dar legendele locale pe care se bazează domnul Dobre ne arată că nu era chiar doar un filantrop, era și un stăpân de sclavi romi, era și un despot, un tiran care nu catadicsea să-și facă toate poftele și gastronomice și sexuale după bunul plac, doar făcea așa din degete și tot ce dorea i se îndeplinea, i se aducea la picioare. Este o pagină pe care autorul nu se sfiește s-o pună în lumină în sensul de a o lăuda, ci în sensul de a o arăta lumii așa cum este.

Valeria Manta Tăicuțu: În primul rând, încă o dată, La Mulți Ani prietenului nostru Gheorghe Dobre. Una dintre trăsăturile lui de caracter, de fapt vocația lui este aceea de a fi prieten. Ne cunoaștem de foarte mult timp, ne-am citit cărțile, totdeauna am scris despre ele, ne-am publicat respectiv în Spații Culturale și Helis... Fiind cititoare și profesoară de română, m-am repezit cu toată forța să-l plasez pe Gheorghe Dobre pe orbita lui Ștefan Bănuțescu, unul dintre scriitorii pe care eu îi iubesc. Slavă Domnului, textul mi-a dat după vreo două pagini după, ceafă și m-a convins că sunt pe o direcție greșită, că am ales o cheie de lectură greșită și atunci am reluat lectura și pentru că ați ascultat două variante, eu vă propun o variantă care le sintetizează pe amândouă. Într-adevăr, scriitura este medicul de suflete, dar nu al sufletelor de personaje ci al sufletelor de cititor, pentru că numele de filosofi, fie ei antici sau mai de aproape, numiți în cartea lui Dobre (Heraclit, Democrit, Socrate, Protagoras dar și Nietzsche, putem să considera că titlul volumului nu este exclus să fi avut în vedere poemul lui Hesiod, Munci și zile. Spun aceasta în primul rând pentru că Gheorghe Dobre este înainte de toate un poet sedus de măreția ideilor, dar și a naturii pe care o vede nu pe linia clasică, adică un loc idilic în care să evadezi și al cărei frumuseți te face să uiți de absurdul existențial, ci ca pe un câmp de rezonanță util în scanarea și vizualizarea structurilor și țesăturilor istoriei. Textul istoriei este relatat simfonic, cu dezvoltări subtile ale temei principale, satul Broșteni, cu rătăcirii într-o temă secundară, timpul, cu întoarceri prin surprinderea unui fir narativ repede părăsit, tipul Uvertură sau

Cum am fugit în America (aici adultul fuge în timp ca să reconstituie satul separat de lume în care copil fiind se folosea de imaginație pentru a supraviețui printre nebuni... Gheorghe Dobre reconstituie o linie temporală, acolo unde (citez) istoria locală, zonală și planetară se scria singură, cu o cerneală simpatcă și cu niște semne care nu încăpeau în nici un tratat de specialitate.

Vasile Iordache: Citindu-l, ai sentimentul că intri într-o lume cunoscută și stranie în același timp: o lume a satului, a Bărăganului, a oamenilor simpli, a vorbelor spuse pe jumătate în glumă și pe jumătate în serios. Dar, dincolo de toate acestea, cartea vorbește despre ceva profund omenesc, despre nevoia noastră de a nu lăsa viața să treacă fără urme. Gheorghe Dobre nu scrie despre istoria mare, nu despre evenimente oficiale sau personaje din manuale. El scrie despre istoria nevăzută, aceea care se păstrează în amintiri, în povești, în oameni aparent obișnuiți. Și poate tocmai aici stă frumusețea acestei cărți.

Tudor Amza: Gheorghe Dobre s-a urcat de mult în carul mare al literaturii române, din 2014, atunci când a devenit membru al Uniunii Scriitorilor. Gheorghe Dobre trebuie recunoscut și sub aspectul că nu este doar o persoană care se apleacă asupra cuvântului, ci și oferă celorlalți posibilitatea să se exprime, iar atunci când câte o valoare apare pe undeva printr-un colț, printr-un colț de școală, l-a luat de mână și l-a adus în paginile revistei Helis. Această revistă care de douăzeci și cinci de ani numai Gheorghe Dobre știe cum reușește să o scoată la liman.

Elena Pacală: Nu am citit cartea, urmează să o citesc, așadar și eu voi vorbi despre Gheorghe Dobre, căruia îi spun la mulți ani, pe care îl felicit pentru această nouă carte. Deși nu agreez exercițiile de admirație și mai ales admirația reciprocă în mediile restrânse, suntem aici și facem un panegiric pentru Gheorghe Dobre. De această dată sunt de acord să facem acest lucru, pentru că Gheorghe Dobre merită acest exercițiu de admirație pentru că a făcut un lucru extraordinar, asigurând cadrul de afirmare pentru alți scriitori, pentru alți oameni de litere, dovedind o generozitate și o perseverență ieșită din comun în construirea acestui, revista Helis. El este demn de admirație pentru lucrul acesta și, după ce a creat acest

mediu protectiv s-a exprimat el însuși în acest cadru. Este adevărat că această revistă o scoate practic singur, trebuie să-i dăm cezarului ce el cezarului și să îi mulțumim pentru că iată face pentru județul Ialomița, fără să acceseze bani publici, lucruri extraordinare. Cum am spus, nu am citit cartea, însă ideea aceasta de istorie locală o găsesc extrem de valoroasă. Istoria oficială este politică, este ideologizată, ea are totuși și funcții pozitive, de exemplu aceea de a construi direcții, de a construi idealuri, de a construi în tânăra generație caracteristici necesare. Ea este falsă în mare măsură, dar necesară în această falsitate a ei, așa se întâmplă în toată lumea, nu doar la noi. Iar istoria locală este chiar viață curată, este suferință, este dragoste, este durere, este bucurie, este adevăr în mai mare măsură. Despre Evanghelie Zappa sunt și autori mai onești, el este un haiduc al secolului nouăsprezece, el a furat banii Eteriei, a venit și s-a baricadat cu ei la Broșteni. Istoria locală se repetă și se multiplică. El are generozitatea pe care o vedem și astăzi la mulți nababi, de a-și păstra averile, de a-și construi fețe generoase prin donații, prin implicații în viața culturală, în viața publică. Nu e nimic nou sub soare, sunt o groază de Evanghelie Zappa printre noi, dar așa se scrie istoria, nu este nimic rău, până la urmă el și-a răscumpărat de la greci, cu care se potrivea mai bine și cărora le-a oferit Complexul Expozițional Evanghelie Zappa de la poalele Panteonului. Evanghelie Zappa este un personaj interesant, știți că el juca aproape săptămânal cărți la Manasia, inclusiv cu Alexandru Ioan Cuza, care câștiga mereu. Și era protejat de statul român, în contul unui parteneriat discret și astăzi specific istoriei locale... Îi doresc lui Gheorghe Dobre succes în continuare, lui personal, Asociației Helis și revistei Helis!

Da, întâlnirea a prilejuit și aniversarea autorului, care a împlinit frumoasa vârstă de 71 de ani, moment sărbătorit alături de cei prezenți. Prin evocări, dialoguri și momente de aleasă sensibilitate, invitații și-au exprimat aprecierea și recunoștința față de omul și scriitorul Gheorghe Dobre, care, prin opera sa, continuă să inspire generații de cititori. Îi dorim mulți ani cu sănătate, inspirație și noi realizări editoriale! La mulți ani!

Vali ȘERBAN

Sport, politică și societate în județul Ialomița (1925-1944). Documente inedite din arhivele județene

Ionel Cristian TATARU, S.J.A.N. Ialomița

Decларarea anului 2026 drept „Anul Nadiei Comănești” a oferit prilejul cercetării arhivelor pentru a scoate la lumină demersurile fondatoare și primele manifestări sportive care au bazele sportului de masă ialomițean.

La cumpăna dintre secolele al XIX-lea și al XX-lea, în Vechiul Regat păstrundeau noi curente europene care aveau să schimbe mentalitățile. Influențele germane au adus rigoarea gimnasticii prin sistemul de educație fizică școlară și instrucția militară. În același timp, din Anglia venea pasiunea pentru jocurile de echipă, în frunte cu fotbalul competitiv, iar din Franța se importau sporturile individuale care defineau eleganța epocii: scrima, hipismul, ciclismul și atletismul.

Primele documente s-au păstrat din perioada interbelică, o epocă în care județul Ialomița își avea reședința în orașul Călărași - cel mai mare și dezvoltat centru urban al regiunii, unde funcționau principalele instituții administrative, judecătorești și comandamentele militare.

Harta sportivă a României interbelice s-a suprapus perfect peste cea a dezvoltării industriale și a urbanizării, sportul modern fiind un fenomen strâns legat de viața orașului¹. Conform recensământului din anul 1930, județul număra trei orașe: Călărași (cu o populație de 18053 locuitori), Urziceni (8616) și Slobozia cu o comunitate de 7591 suflete². O decadă mai târziu, recensământul din 1941 introduce un nou actor în peisajul urbanistic ialomițean: Feteștiul. Chiar și așa, Călărașiul își păstra supremația demografică cu 21914 locuitori, urmat de Fetești (10341), Slobozia (7453) și Urziceni (4572)³.

În contrast cu această dinamică urbană, sportul individual, de echipă sau de masă, s-a dezvoltat mai lent în restul județului. Ialomița rămânea un teritoriu eminamente rural, tradiționalist, unde viața de zi cu zi a localnicilor era guvernată aproape exclusiv de muncile agricole.

Primele grupări de fotbal sunt documentate în orașul Călărași, fiind organizate sub influența cluburilor bucureștene Venus București (cea mai glorioasă echipă a perioadei interbelice), FC Juventus București și Tricolorul București.

Creșterea forței clubului Venus s-a concretizat prin deschiderea de filiale în mai multe localități ale țării, printre care și la Călărași⁴. Emblema acestei filiale era identică cu cea originală, având formă de stea albă cu opt colțuri („octagrama”) asociată Luceafărului și brodată pe costumul de joc complet negru. Formația Tricolorul Călărași folosea costume în dungi verticale roșii, galbene și albastre, culorile steagului național, în timp ce Juventus Călărași a preluat de la echipa de marcă din București dungile verticale roșii și albastre de pe tricouri.

Echipa de fotbal „Venus” Călărași, de la stanga la dreapta, de sus în jos: Boriniche Traian (vicepreședinte), Sbrătescu Gheorghe, Buterez Marin, Lt. Teodorescu Traian (vicepreședinte), Teodorescu Nicolae, Săvulescu Dobre, Cristodorescu Șerban, Leopold Meșteru (președinte), Albu Ion, Căzănișteanu Tache, Mușat Constantin, Cristodorescu Radu (suporter), Popescu Ștefan, Bărui Constantin, Frățilă Apostol, anul 1925⁵

Unitățile militare din Călărași dețineau primele terenuri amenajate din oraș, așa cum era terenul din fața Regimentului 20 Obuze, aici fiind improvizate primele spații pentru sport din oraș. Militarii curățau pământul, băteau porțile de lemn și foloseau spațiul pentru instrucție fizică și meciuri de duminică, atrăgând sute de localnici din județ. Un rol important în organizarea fotbalului de club ialomițean aceste al cadrelor militare detașate din garnizoana București la Regimentul 20 Obuze din Călărași care au adus cu ei regulamentele, mingiile moderne de piele și spiritul organizatoric învățat în Capitală.

Clubul Sportiv „Juventus” Călărași: Moiescu Traian (președinte), Frigoiu Gh., Mistacli Tănase, Mușat Constantin, Teodorescu Mihai, Voicu Gheorghe, Avramescu Gheorghe (mijloc), Popescu Alex (mijloc), Moiescu Ion (mijloc), Silivestru Ion (jos), Dumitrescu Ralea (jos), Dragomirescu Alexandru (jos)

Verso comentariu: Amintire de la matchul ce s-a disputat pe terenul din fața Regimentului 20 Obuze cu echipa bulgară Colțea din Silistra pe care am invins-o cu 2-0, anul 1926⁶.

Echipa de fotbal „Tricolorul”, 26 iulie 1935, amintire din ziua de 26.VII. 1935 când a învins reprezentativa Silistra cu scorul de 4-0⁷

¹ Bogdan Popa, *Educație fizică, sport și societate în România interbelică*, Editura EIKON, Cluj-Napoca, 2013, <https://biblioteca-digitala.ro/https://www.iini.ro.pag.150>;

² Institutul Central de Statistică, *Recensământul General al Populației României din 29 Decembrie 1930*, vol. 1, bibliotecă SJAN Ialomița, cota III 69, pag. 120;

³ Idem, *Recensământul General al României din 1941*, București, 1944, bibliotecă SJAN Ialomița, cota I 105, pag. 145;

⁴ Bogdan Popa, *op. cit.*, pag. 214;

⁵ SJAN Ialomița, *Colecția de Fotografii*, foto nr. 39;

⁶ Ibidem, foto nr. 40;

⁷ Ibidem, foto nr. 1;

Echipele Tricolorul și Venus își disputaseră supremația în oraș. În anul 1936, conducătorii au înțeles că pentru a conta la nivel regional și național era nevoie de unirea forțelor. Echipa nou creată combină numele ambelor cluburi Tricolor-Venus.

Echipa de fotbal „Tricolor-Venus” Călărași, compusă din: Apostol Mățel, Dumitru Jugurel, Albu Ion, Strătescu Minuș, Lt. Rusen Marinescu, Ioan Petrescu, Nicu Bratu, Emil Popescu, Gheorghe George, Țutuianu Ștefan, Costică Mușat, Peotică Dumitrescu, Gabi Cristea, Crucitoiu Aurel, Napoleon Ionescu, anul 1936⁸

Pentru anul 1940, supremația fotbalului era sufocantă pentru toate celelalte discipline⁹, popularitatea explozivă fiind susținută direct de eforurile de organizare de la centru.

Federația Română de Football Asociație, fondată la data de 16 februarie 1930, afiliată Federației Internaționale de Football Asociație, cu sediul social în București, strada Batiște nr. 33, a publicat *Regulile Jocului fixate de Internațional Board* în zeci de mii de exemplare (broșuri de 15 pagini) cu o prefață semnată la data de 9 octombrie 1939 de președintele său, generalul Gabriel Marinescu, în care se preciza: „[...] *acest regulament trebuie să încapă pe mâna fiecărui spectator și jucător care să-l aprofundeze și să-l asimileze în așa fel încât eventualele discuții sau critici inerente oricărei emulații să aibă în primul rând la bază cunoașterea exactă a lucrurilor [...] jucătorii vor câștiga în tehnică și disciplină iar publicul nu se va mai lansa în polemici inutile și dăunătoare prestigiului sportiv [...] sportul acesta este o știință, care se mișcă în cadrul unor legi fixe și participarea la activitatea lui sub formă simpatizantă sau militantă cere, în primul rând, asimilarea lucidă și precisă a tuturor factorilor care îi coordonează mișcările.*”

Regulamentul cuprindea 17 articole care reglementau: terenul de joc, mingea, numărul jucătorilor, echipamentul jucătorilor, arbitrul,

arbitri de linie, durata partidei, lovitura de începere, mingea în joc și în afară de joc, când se înscrie un punct, afară din joc (off-side), greșeli și incorectitudini, lovituri libere (directe și indirecte), lovitura de pedeapsă (penalty), aruncarea de la tușă, lovitura de la poartă (goal kick), lovitura de la coț (corner)¹⁰.

Cu totul altfel se scria istoria sportului în satele ialomițene. În mediul rural, activitățile fizice nu au apărut din plăcere și nici în mod spontan. Acolo sportul a fost impus „de sus în jos”, prin intermediul școlii, începând din anul 1935. Canalul oficial prin care s-a realizat această transformare a fost organizația „Straja Țării”, mișcare ca urmărirea călirea fizică elementară și o strictă disciplină civică.

Înființată inițial în anul 1934 și tranformată prin decret-lege în decembrie 1938 într-o organizație de stat obligatorie pentru tineret, Straja Țării a fuzionat rigoarea modelului prusac de gimnastică cu spiritul englezesc al drumețiilor și orientării în natură, devenind un instrument de control politic și de îndoctrinare prin sport și recreere sub egida Ministerului Propagandei.

Prima dovadă documentară a răspândirii exercițiilor de gimnastică în mediul rural este imagine rară, surprinsă de celebrul fotograf Costică Acsinte în anul 1935. Fotografia înfățișează exercitiul „Piramida”, realizat de un grup de tineri gimnaști – cel mai probabil membri ai străjerimii – pe malul unui lac din împrejurimile Sloboziei, fie că vorbim despre Amara sau Iezer, sub privirile admirative ale unei mulțimi de copii din sat.

Piramidă sportivă, fotografia făcută în anul 1935, de către Costică Acsinte undeva într-o zonă de lac¹¹

Acest tip de exercițiu nu era doar o simplă demonstrație de forță și echilibru, ci avea o metodologie strictă și o puternică încărcătură

ideologică specifică epocii. Baza (purtătorii) era formată din tinerii din partea de jos, cu o constituție fizică mai robustă. Ei trebuiau să asigure stabilitatea întregii structuri, preluând greutatea celorlalți pe umeri și pe spate. Tinerii din mijloc făceau legătura între bază și vârf, necesitând o coordonare perfectă pentru a distribui greutatea în mode egal. Vârful era constituit de cel mai zvelt membru al grupului, care executa poziția finală de echilibru, dând formă și spectaculozitate întregii piramide.

Piramida era simbolul perfect al spiritului de echipă, arătând cum efortul colectiv și încrederea oarbă în colegul de echipă duce la realizarea unui obiectiv comun. Nicio persoană din structură nu putea greși fără să pună în pericol întreaga formație, lucru care servea drept metaforă pentru disciplina socială a regimului carlist.

Cel mai spectaculos exemplu al acestei mobilizări a fost ștafeta națională străjerească din vara anului 1938. Arhivele documentează un eveniment de proporții epice: o cursă contracronometru care a traversat frontiera de est a și a străbătut o parte a județului Ialomița.

Între 4 și 8 iunie, alergătorii au pornit în zori, la ora 6, de la punctul de frontieră Vadul lui Vodă. Traseul măsoara o distanță considerabilă, unind simbolic provinciile prin puncte cheie: Chișinău, Huși, Bârlad, Tecuci, Galați, Brăila, Buzău, Cioranca și Urziceni, având ca destinație finală Bucureștiul. Această distanță a fost parcursă pe parcursul a cinci etape, ultima traversând localitatea Urziceni.

Ritmul alert al ștafetei a impus o planificare minuțioasă pe teren. Doar cei mai bine pregătiți străjeri au fost selectați să participe, aceștia fiind plasați de-a lungul drumului cu o camionetă a comitetului de organizare, la intervale de 500 m până la maximum 2000 m distanță unul de altul. După ce își încheia segmentul de alergare și preda ștafeta, fiecare tânăr era recuperat de aceeași camionetă și readus la stolul său. Pentru a asigura siguranța și fluiditatea cursei, efortul începea zilnic la ora 6 dimineața și se oprea obligatoriu la ora 8 seara, interdicția alergării nocturne fiind o regulă de neclintit, indiferent de capriciile vremii.

Detaliile exacte ale acestei mobilizări remarcabile pe plan local sunt consemnate fidel de subprefectul Mihail Parașchivescu în darea de seamă oficială întocmită cu acest prilej:

⁸ Ibidem, foto nr. 65;

⁹ Bogdan Popa, *op. cit.*, pag. 170;

¹⁰ SJAN Ialomița, fond Prefectura Județului Ialomița, inventar nr. 3, dos. 147/1940, filele 110-117;

¹¹ Idem, *Colecția de Fotografii*, foto nr. 44;

(continuare în pagina 36) ➡

(urmărire din pagina 35) ➡

„Intrarea pe teritoriul județului Ialomița s-a făcut în ziua de 8 iunie pe la Km 68.500 pe șoseaua Buzău-București, urmând acest traiect până la comuna Coșereni de unde s-a dirijat spre satul Pătrimea din Luncă hotarul județului Ialomița parcurgând o distanță de 22 km.

Ștafeta a fost executată de 32 străjeri ai Stolului Stirbey-Vodă din Călărași și de 12 străjeri ai Centrului școlii primare Urziceni pe distanță de câte 500 m. de la străjer la străjer.

Predarea urnei cu pământ care pornise la ora 6 în dimineața acestei zile din comuna Cioranca județul Buzău a fost făcută de ultimul străjer al ștafetei la hotarul județului nostru D-lui Prefect al județului Buzău care la rândul său a predat-o la ora 7,15 minute primului nostru străjer în asistența noastră și a Pretorului plășii Urziceni Dl. D. Tomescu Colelia semnându-se de Dl. Prefect al acestui județ și de subsemnatul ca Subprefect al județului Ialomița pergamentul care însoțea urna.

Predarea urnei la limita județului nostru cu județul Ilfov a fost făcută de subsemnatul primului străjer al județului Ilfov la ora 8,35 minute. Parcursul de 22 km a fost efectuat într-o oră și 20 minute, stabilind o performanță de 16 km și 600 m. pe oră.

Toți străjerii cari au concurat la această ștafetă au fost în splendide dispozițiuni fără să se fi semnalat atât în timpul cursei cât și după aceia nici cea mai mică oboseală la vreunul dintrânșii.

Ținuta grandioasă a fiecăruia și atitudinea conștiincioasă a lor corespunde perfect cu rolul înalt ce erau chemați să-l desăvârșescă.

Felul cum a decurs întreaga operațiune de trecere a ștafetei prin județul nostru și stilul impresionant în care au transportat urna străjerii noștri, facea ca pe tot parcursul să plutească o ambianță de înalt etuziasm național, astfel că acest lucru fiind simțit și de Dl. Comisar al străjerii țării care supraveghea Ștafeta din urmă, l-a determinat să se exprime în mod elogios afirmând că pe întreg parcursul de la granița țării și până aici județul Ialomița n-a putut fi egalat în organizarea și fastuozitatea cu nici un alt județ.¹²

Acest succes al mișcării de masă a deschis calea pentru marea întoarcere la sportul rege. În primăvara anului 1940, Federația Română de Fotbal Asociație (F.R.F.A.), promotoare a politicilor de stat, a susținut extinderea practicării acestui sport în sate. Sub lozinca „Sportul peste tot și pentru toți”, instituția a impus organizarea comunităților rurale în asociații sportive locale.

„Federația Română de Football Asociație a trecut la aplicarea primului său deziderat: difuzarea în rândul maselor rurale a sportului de football asociație.

Acest minunat joc pune la contribuție toate calitățile fizice, intelectuale și morale ale individului, dezvoltându-le și închegându-le într-un tot armonios, cimentând astfel spiritul de asociație și de prietenie. El este astăzi dovedit ca cel mai prielnic mijloc de educare a tineretului ce va folosi în mod inteligent timpul său liber și mai ales mediul rural – ferindu-l în acest mod de influența vătămătoare individului și colectivității.

În funcție de aceste idei călăuzitoare, am pășit cu încredere la organizarea acestui sport și în mediul rural, sperând a-i da aceeași strălucire de care se bucură în mediul urban.

Pentru acest lucru, dorim a înființa la reședința fiecărui județ câte o Comisie Județeană a sportului rural și la reședința plășilor câte o Subcomisie, unde, inițial vor lua ființă și câte o echipă sau două de football amator, formată din tinerii ce vor dori a activa.

Aceste Comisii și Subcomisii vor pune primele jaloane de înjghebare a acestei idei de promovare a sportului de football în mediul rural.”

Demersurile F.R.F.A. pe lângă administrația ținuturilor sunt transmise pe scară ierarhică către prefecturi și, mai departe, spre administrațiile locale de plasă și comune. Relevarea conținutului mesajului este valoroasă pentru modul cum este descris fotbalul și rolul său în educarea tineretului.

„Prefectura Județului Ialomița, Secția Administrației de Stat nr. 8865 din 10 mai 1940

Către Pretori, primari din județ

Avem onoarea a vă înainta mai jos, în copie ordinul Ținutului Marea nr. 6245/1940 către această Prefectură și vă rugăm a lua la cunoștință de cuprins și măsuri în consecință.

Prefect, Colonel, Popescu Eugen

COPIE

Federația Română de Football Asociație cu adresa nr. 1126/1940, ne aduce la cunoștință că dorește a difuza programul său de football asociație și în rândul maselor rurale.

Întrucât acest joc pune la contribuție toate calitățile fizice, intelectuale și morale ale individului, fiind și un mijloc de folosirea timpului liber, mai ales în mediul rural, vă rugăm să binevoiți a lua măsuri ca la reședința fiecărui județ să se înființeze câte un comitet județean al sportului rural, iar la reședința plășilor câte un subcomitet, unde

inițial vor lua ființă și câte o echipă sau două de football amator, formată din tineri ce vor a activa.

Aceste prime comitete vor promova ideea sportului în mediul rural.

Comitetul județean are ca președinte pe Dl. Prefect al județului.

Aducându-vă la cunoștință cele de mai sus, avem onoarea a vă ruga să binevoiți a da tot concursul D-vs pentru această operă.

Rog însă insistent ca ori unde se vor face asemenea organizațiuni, organizatorii să cunoască bine un lucru că atunci când tineretul face efort fizic, în special de respirație, în orice sport, nu trebuie să se găsească într-un aer de praf sau viciat, căci am obține un rezultat negativ și dezastruos.

Deci totul pe terenuri adecvate și să nu se ajungă ca fiecare copil să joace football pe toate maidanele.”¹³

La data de 28 mai 1940, se constituie Comisia Județeană de Fotbal Ialomița. Structura acesteia reflecta o puternică fuziune între administrativ și militar, fiind condusă de prefect în calitate de președinte. Din comitet făceau parte inspectorul școlar, subinspectorul pregătirii premilitare, comandantul Legiunei de jandarmi, comandantul Străjerilor și un secretar, funcționar din cadrul Prefecturii. Urmează, la data de 2 iunie 1940, constituirea Subcomisiei Plășii Slobozia, formată din pretor, comandantul străjerilor (învățător), cel al pregătirii premilitarilor (avocat) și secretar.¹⁴

Revenind la meciurile de fotbal amator și de club din Călărași, documentele surprind un ritmul intens pentru anul 1944. Relația cu Silistra bulgară era foarte stânsă: echipele treceau Dunărea cu șalupa sau cu bacul pentru a juca partide amicale.

Avem cunoștință despre un meci între echipele militare cantonate în oraș prin invitația adresată prefectului de către comandantul militar român.

„P.S. Reg. 23 infanterie

Stimate domnule prefect

Cu onoare vă aduc la cunoștință că în ziua de 18 iunie 1944, cu începere de la orele 16, va avea loc pe stadionul orașului (lângă gară) un match de football între echipa „Reprezentativa aviației Germane” din localitate și echipa Regimentului 23 Infanterie.

Înainte de începerea mathului se va disputa o partidă de volley, între două echipe din localitate.

La sfârșit va avea loc o gală de box susținută de amatori din localitate.

¹² Idem, dos. 195/1938, filele 67-72, 93-94

¹³ Idem, dos. 147/1940, filele 40, 74

¹⁴ Ibidem, filele 75, 83

Vă rugăm să binevoiți a ne onora cu prezența Domniei Voaste.

*Comandantul P.S. Reg. 23 Infanterie
Lt.Colonel, N. Deleanu*¹⁵

Textul este valoros și pentru că surprinde faptul că doar cu două luni înainte de întoarcerea armelor de la 23 august, militarii români și cei germani organizau competiții sportive pentru a menține moralul trupelor și a simula o stare de normalitate în spatele frontului.

Un alt document valoros provine de Clubul Athletic Tricolor-Venus Călărași care prin adresa nr. 27 din 2 noiembrie 1944, solicita prefectului aprobarea unui meci cu echipa din Silistra, localitate aflată în statul vecin.

„Domnule Prefect,

Pentru cimentarea legăturilor de prietenie între poporul român și poporul bulgar ne-am gândit la organizarea unor matchuri sportive între echipele orașelor Călărași și Silistra, având certitudinea că prin acest schimb de vizite vom ajunge la cele mai bune raporturi de prietenie între două popoare vecine.

Astfel la invitația reprezentativei orașului Silistra echipa noastră reprezentativă a orașului Călărași a disputat un match de football cu echipa orașului Silistra în ziua de 22 octombrie a.c., cu obligațiunea ca la rândul nostru să primim echipa orașului Silistra să joace un match la Călărași.

Întrucât timpul se menține frumos am aranjat ca duminică 5 noiembrie a.c. să organizăm revanșa acestui match la care va participa pe lângă echipa prima a orașului Silistra și echipa de rezervă cum și familiile conducătorilor echipei și a familiilor jucătorilor.

Pentru toate acestea cu respect vă rugăm să binevoiți înțelegând înalta D-voastră sportivitate și bunăvoință ce ați arătat-o pentru sport, să aprobați organizarea acestui match, dând dispozițiuni plutonului de grăniceri și poliției orașului Călărași pentru a permite caravanei orașului vecin să sosească în ziua de 5 noiembrie la Călărași.

Semnăt: Nicu Negulescu,

*Rezoluția prefectului C. Dobrotescu: Aprob să vină echipa bulgară însă fără invitați particulari.*¹⁶

Din păcate dosarul nu păstrează și rezultatul de pe teren al acestui meci. În schimb, documentele scot la iveală ecourile birocratice de după fluierul final. Prefectul a suferit muștrări din partea Ministrului Subsecretar de Stat pentru Poliție pentru aprobarea intrării echipei de foot-ball bulgare în orașul Călărași fără ca membrii acesteia să aibă pașapoarte.

Acest incident politic minor surprinde perfect contrastul izbitor dintre idealismul clubului sportiv - care dorea cu sinceritate „cimentarea prieteniei între popoare” prin intermediul unei simple mingi de fotbal - și realitatea birocratice-militară de la frontieră, unde nerespectarea actelor oficiale se lăsa imediat cu sancțiuni administrative.

Lăsând deoparte eferescența fotbalului de pe malul Dunării, în inima Bărăganului, o altă disciplină sportivă, mult mai veche și mai legată de tradițiile pământului, făcea istorie.

În peisajul sportiv al Bărăganului interbelic, cursele de cai de la Slobozia se bucurau de o largă susținere și participare. Documentele de arhivă păstrează vie memoria zile de 20 septembrie 1936, o duminică de toamnă în care hipodromul Depozitului de Armăsari - situat la doar un kilometru de gara Slobozia Veche - a devenit epicentrul unei competiții hipice de amploare. Regulamentul era strict, supus controlului comisarilor alergărilor, și favoriza mândria locală: în arenă erau admiși doar cai născuți și crescuți în județul Ialomița, fiind excluși armăsarii pursânge englez înscriși în registrele genealogice oficiale (stud book).

Programul acelei zile de septembrie a inclus șase ppemii disputate, fiecare cursă având criterii riguroase de greutate pentru călăreți și harnașament. Startul s-a dat la ora 14,30 cu Premiul Camerei de Agricultură Ialomița, o alergare plată pe o distanță de 1900 de metri destinată tinerilor armăsari de 3 ani, dotată cu premii substanțiale, unde câștigătorul pleca acasă cu suma de 2500 lei. A urmat apoi Premiul Slobozia, o cursă similară de 2500 de metri pentru caii de peste 4 ani.

Spectacolul a culminat la ora 15,30 cu probele de trap la sulky sau șaretă pentru Premiul Ialomița, unde trăpașii locali primeau un avans de 50 de metri dacă nu mai câștigaseră pe niciun alt hipodrom. Competiția a testat nu doar viteza, ci și rezistența: de la cursele organizate de Prefectura județului Ialomița pentru trupele cu schimbul, până la proba de forță de la ora 17 - Premiul Bărăganului. Acesta din urmă a fost o cursă de rezistență de 6000 de metri, dedicată căruțelor cu doi cai înhămați, unde greutatea minimă a atelajului și a conducătorului trebuia să atingă pragul impresionant de 350 de kilograme.¹⁷

Analiza documentelor de arhivă din perioada 1925-1944 demonstrează că evoluția fenomenului sportiv în județul Ialomița a fost guvernată de o dublă dinamică: dezvoltarea sportului de club și expansiunea sportului instituționalizat de stat. Pe de o

parte, sportul de club - reprezentant de eferescența fotbalului urban - a apărut ca o inițiativă privată a comunității locale, strâns legată de procesul de urbanizare. Pe de altă parte, sportul instituționalizat, impus „de sus în jos” prin intermediul școlii și al organizațiilor obligatorii precum Straja Țării, a fost utilizat de autorități ca instrument de disciplinare civică și control politic. În final, ambele forme de manifestare au reflectat fidel realitățile epocii, toate aceste fenomene pornind de la nevoia naturală a omului de socializare, cooperare și mișcare, transpuse în discipline sportive.

La redactarea și stilizarea literară a acestui text a fost utilizat un model de asistență lingvistică bazat pe Inteligență Artificială dezvoltat de Google, în baza datelor brute furnizate de autor.

Bibliografie:

1. Bogdan Popa, *Educație fizică, sport și societate în România interbelică*, Editura EIKON, Cluj-Napoca, 2013, <https://biblioteca-digitala.ro/https://www.iini.ro>, pag. 150, 170, 214;
2. Institutul Central de Statistică, *Recensământul General al Populației României din 29 Decembrie 1930*, vol. 1, biblioteca SJAN Ialomița, cota III 69, pag. 120;
3. Idem, *Recensământul General al României din 1941*, București, 1944, biblioteca SJAN Ialomița, cota I 105, pag. 145;
4. SJAN Ialomița, *Colecția de Fotografii*, foto nr. 1, 39, 40, 44, 65;
5. Idem, fond Prefectura Județului Ialomița, *inventar nr. 3*, dos. 147/1940, filele 40, 74, 75, 83, 110-117;
6. Idem, dos. 195/1938, filele 67-72, 93-94;
7. Idem, *inv. 4*, dos. 136/1944, fila 30;
8. Idem, dos. 137/1944, fila 1;
9. Idem, *inv. 2*, dos. 11/1936, filele 41-47.

¹⁵ Idem, *inv. 4*, dos. 136/1944, fila 30;

¹⁶ Idem, dos. 137/1944, fila 1;

¹⁷ Idem, dos. 11/1936, filele 41-47

MUNTEANUL DE LA MALUL MĂRII

Sunt cărți pe care le deschizi ca pe o ușă și sunt cărți pe care le deschizi ca pe o poartă de cimitir, cu sfială și cu capul descoperit. Monografia aceasta, pe care confratele meu buzoian **Stan BREBENEL** a închinat-o memoriei lui **Ion ROȘIORU**, e dintr-acestea din urmă. Am luat-o în mână — acum, la ediția a doua, revăzută și adăugită — cu o tulburare pe care se cuvine s-o mărturisesc de la început, fiindcă fără ea aş minți și cartea, și cititorul: pe Ion ROȘIORU l-am cunoscut, l-am iubit și l-am cronicat la viața lui; ba, când familia a căutat un condei care să-i scrie monografia, gândul s-a oprit, o clipă, și asupra mea. N-am putut atunci — aveam alte trei cărți pe masă și obeliscul Sfântului Sava de ridicat la Muscelu-Cărămănești — și bine a fost că povara a luat-o pe umeri Stan BREBENEL. Iată-mă, așadar, scriind despre cartea altuia despre un prieten al amândurora: o întâlnire în care criticul și omul nu se mai pot despărți. Florentin Popescu, care i-a dat cărții cuvântul înainte, a găsit pentru ea, dintru început, metafora cea dreaptă: „*A scrie despre Ion Roșioru... este ca și cum ai aprinde o candelă ce nu ai vrea să se stingă niciodată.*”

Aceasta și este cartea: o candelă. Nu o judecată de tribunal critic, ci o flacără ținută cu palma la căpătâiul unui om care s-a stins prea devreme, pe 12 noiembrie 2021, pe un pat de spital din Constanța. Iar eu, care am crezut o viață întreagă că a scrie cronică nu e o profesie, ci un act de iubire și de dreptate prin care salvezi o carte de la uitare, n-aveam cum să nu mă recunosc în gestul confratelui meu.

Toată cartea încapă, dacă te uiți bine, în titlul ei lung și frumos: **SCRIITORUL DINTRE DUNĂRE ȘI MARE, CU RĂDĂCINI ADÂNCI ÎN CARPAȚII DE CURBURĂ** (Editura Teocora, Buzău, 2026, 264 p.) Recunosc, m-am oprit asupra lui îndelung, fiindcă în el bate chiar inima mea de muntean coborât la câmpie. Roșioru a fost un om al unei singure pendulări: muntean de la Mânzălești, de pe Valea Slănicului, „repartizat guvernamental” — cum se spunea pe atunci, cu o vorbă care suna a sentință — la Hârșova, în stepa dobrogeană, unde a predat franceza aproape patruzeci de ani. Și, ca toți muntenii dezrădăcinați, n-a izbutit niciodată să-și uite huma. O spune el însuși, cu o frază care, mărturisesc, mi-a umezit ochii: „*Izvoarele mă strigă, la propriu și la figurat, și nu doar în nopțile de Sânziene. Ca și rădăcinile, de altfel.*”

Câtă dreptate în acest dor! Eu însumi, când eram copil, trăiam cu nostalgia câmpiei, iar acum, ajuns în câmpie, trăiesc cu dorul muntelui. Roșioru a purtat aceeași rană: chemarea izvoarelor de acasă, care nu se stinge oricâtă mare ai pune între tine și ele. Întoarcerea la Mânzălești, mereu plănuită, i-a rămas, ca multora dintre noi, o veșnică amănare.

Și totuși — și aici e marea lui lecție, cea pe care Florentin POPESCU a numit-o atât de bine „construcția de sine” — Ion ROȘIORU nu și-a jelit exilul, ci l-a prefăcut în șantier. Din orașelul prăfuit de la malul Dunării, pe care alții l-ar fi socotit o baltă a uitării, el și-a zidit, cărămidă cu cărămidă, o operă. A refuzat mutările cu o încăpățănare de dascăl de modă veche, „rămânând”, cum singur spunea, „ca Domnu’ Trandafir al lui Sadoveanu”. Nu-l speria provincia; îl speria altceva: „*Și-n mintea-mi s-a instalat spaima de a trece prin viață fără a lăsa urme.*”

Iată resortul ascuns al unei vieți întregi de trudă. Munca lui diabolică — sute, poate mii de cronici, zeci de cărți, mii de traduceri — nu venea din vanitate, ci din această spaimă curată, frica de a se risipi fără urmă. O cunosc bine; e chiar frica din care m-am apucat și eu să scriu.

Avea, de altfel, despre sine, o părere de o smerenie care azi nu se mai poartă. Întrebat ce calități fac un învingător, a răspuns, fără cochetărie: „*Personal mă consider mai degrabă un învins decât un învingător.*”

Cuvinte de om care a citit Cartea lui Iov. Roșioru a purtat toată viața conștiința de „pălmaș al condeului” — un țăran al scrisului, care venea la întâlnirile literare cu palma aspră, bătucită de coasă, fiindcă, înainte de a se așeza la tastatură, gospodărise toată ziua la Mânzălești, schimbând, vorba lui Arghezi, „sapa-n condei și brazda-n călimară”.

Avea, în fond, presimțirea limpede a felului în care i se va încheia acest exil. O rostea cu umorul amar al celui care știe că nu se mai întoarce viu acasă: „*Am venit în Dobrogea cu un geamantan de carton, voi pleca într-unul de lemn!*”

Geamantanul de lemn — adică sicriul. Iată profeția pe care destinul i-a împlinit-o întocmai: a venit tânăr și sărac, cu un cufăr de carton, și a plecat în coșciug, fără să mai apuce întoarcerea la Mânzălești pe care a visat-o o viață. E gluma cea mai tristă a cărții și spune, dintr-o vorbă, toată drama munteanului care a murit la malul mării.

Dar să mergem la operă, fiindcă acolo, în versuri, omul acesta tăcut și-a strigat tot ce-a tăcut în viață. Stan BREBENEL are dreptate când spune că nu știi cum să-l numești, atât de multe glasuri are: „*Îmi este greu să-i spun poet, pentru că s-ar simți nedreptățit prozatorul. Dacă i-aș spune critic literar ar avea ceva de obiectat eseistul sau traducătorul.*”

E o vorbă de monograf onest, care a priceput că are în față un „poliscriptor” — un scriitor total. Și totuși, dacă mi se îngăduie să aleg, eu unul cred că, dintre toate aceste fețe, cea care va dăinui e a poetului, mai ales a poetului formelor fixe, în care Roșioru e, la noi, un nume fără pereche.

Căci aici stă marca lui adevărată: cultivarea, cu o îndârjire de călugăr copist, a unor specii poetice rare, venite din Orientul cel mai depărtat — pantunul, pantumul, vilanela, schaltiniena, copla, elida, haiku-ul. A refuzat versul liber cu o vorbă pe care mi-o însușesc întru totul: „mi se pare ca o mâncare fără sare și piper.” Și a dovedit, cu zecile de mii de versuri în formă fixă, ceea ce eu am crezut dintotdeauna — că poți fi modern și în dulcea scriitură clasică, racordând fiecare vers la muzică. Sub această formă strânsă bat două obsesii: moartea și întoarcerea la sat. Iată-le împletite, într-o coplă care e, totodată, pastel și bocet: „*M-am întors la țară. Tata e pământ. / Peste el își cerne floarea teiului sfânt! // M-am întors la țară. Mama-i bob de grâu. / Nu-i mai fac în ciudă hoinărind pe râu! // M-am întors la țară. Fratele meu nu-i. / Cimitiru-l ține strâns la pieptul lui!*”

Aici mitul eternei reîntoarceri e întors pe dos: omul se întoarce acasă și nu-l mai așteaptă nimeni viu — tatăl e pământ, mama e grâu, fratele e luat de cimitir. Refrenul „M-am întors la țară”, repetat ca o bătaie de clopot, face din ruina satului o liturghie a dezrădăcinării. E poezia unui muntean care și-a îngropat, rând pe rând, toți ai săi, și care știe că huma în care s-au întors ei îl cheamă și pe el.

Despre moarte a scris nu cu spaimă isterică, ci cu o gravă seninătate de țăran care a văzut multe înmormântări. Nu o gonea; o îmblânzea, mărturisind cinstit: „*Tot scriind despre moarte am crezut că mă exorcizez, c-o țin cât mai la distanță. Nu știu dacă am reușit.*”

Această îndoială finală — „nu știu dacă am reușit” — e mai adevărată decât orice bravadă. Scrisul ca exorcizare a morții: iată un crez pe care i-l recunosc, fiindcă și eu am crezut că, povestind viața, o smulgi de la uitare, adică de la moarte.

Și fiindcă veni vorba de moarte, se cuvine să mărturisesc ceva ce cartea aceasta însăși consemnează. Când i-am scris postfața la volumul „Incantații de mătase”, m-am oprit, uluit, asupra unui vers al lui și am simțit că un comentariu ar fi aproape o siluire. Versul era acesta: „Am venit pe lume să învăț să mor.” L-am așezat, fără sfială, lângă eminescianul „Nu credeam să-nvăț a muri vreodată”, și am scris atunci o vorbă pe care o repet și azi, după ce l-am recitat întreg: *Ion Roșioru nu imită, ci egalează.* Iar despre regele acesta tăcut al unei împărății pe care n-a luat-o nimeni în seamă am îndrăznit să spun ceea ce cred și acum — că este, în literatura noastră, regele neîncoronat al poeziei cu formă fixă. Cine vrea să-l contrazică, n-are decât să citească una dintre bijuteriile lui și să tacă apoi: „*Pe toate jariștile lumii cad stele moarte din țării: / Șeherezada mea albastră, te-aștept poveste să mă fii! / [...] / Ne toarnă zeii-n cupe ambră cum doar în veșnicul Olimp, / Mireasa*

mea de peste moarte, mireasa mea de peste timp!”

Priviți cum, în chenarul de fier al pantunului, cu numai două rime și cu reluările lui hipnotice, încape un întreg destin: iubita-himeră se prefăce în „mireasă de peste moarte”, iar dragostea și moartea se tolesc una în alta. Aici se vede ce voiam să spun: cântecul de moarte e topit, la Roșioru, într-un cântec de dragoste.

N-aș fi însă eu însumi dacă, în fața unui asemenea poet, n-aș zăbovi o clipă asupra a ceea ce ne e amândurora credință: limba română. Roșioru, profesor de franceză și tălmăcitor în cinci limbi, s-a întors mereu, ca la o fântână, la graiul lui de-acasă. Iar dragostea aceasta a turnat-o, încă de la primul volum, în versuri pe care un dascăl bătrân ca mine le-ar pune pe tablă: „Cântecului pur fântână / până-n stele de adâncă / miere limba-ne română / de la Râm mai cură încă!”

„Miere limba-ne română” — ce metaforă caldă pentru ceea ce Cantemir numea „nebiruitul martor”! Omul care știa japoneza și malaeza, care a adus în românește Orientul întreg, simțea limba noastră ca pe un fagure ce încă mai curge „de la Râm”. E aceeași evlavie pe care o port și eu, mulțumind Domnului că mi-a dat să mă nasc în limba română.

Cartea lui Stan BREBENEL are grijă să nu uite nici celelalte fețe ale acestui om bogat. Traducătorul — care a tălmăcit din Verhaeren și a adunat, în „Flautul de jad”, o întreagă hartă a liricii Orientului, din China până la malgași. Prozatorul — cu romanele lui cu pronunțat caracter autobiografic și cu povestirile din „Luceafărul de ziuă”, scrise într-o limbă unde neologismul stă cot la cot cu regionalismul muntenesc. Și, mai ales, cronicarul — și aici, mărturisesc, mă simt dator cu o vorbă, fiindcă printre cei despre care a scris lună de lună, vreme de unsprezece ani, m-am numărat și eu. Despre felul lui de a-i întâmpina pe confrăți s-a spus, cu o exagerare care ascunde un adevăr, ceva ce nu se cuvine trecut sub tăcere: „uneori cronicile erau mai bune decât cartea la care se refereau.”

Unii i-au făcut din asta o vină — larghețea, generozitatea. Eu îi fac din ea o cunună. ROȘIORU citea „o carte și de două-trei ori, mereu cu creionul în mână”, și căuta în fiecare autor, fie el și debutant stângaci, firul de aur care merita scos la lumină. A nu desființa pe nimeni, a căuta perla chiar și în noroi — aceasta nu e slăbiciune de critic, ci putere de om. Critica de întâmpinare este o datorie pe care marea critică a abandonat-o, iar Roșioru și-a făcut-o până la capăt, fără să ceară plată.

Acum, despre cartea în sine, se cuvine să vorbesc drept, cum cere meșteșugul nostru — căci lauda fără cumpănă e o nedreptate ascunsă. Aceasta nu este încă marea monografie pe care Ion ROȘIORU o merită, și nici autorul ei nu pretinde așa ceva: el însuși, ca și Florentin POPESCU, o numește cinstit un „proiect de început”, o treaptă spre una mai amplă. Se vede graba celor trei luni în care a fost gândită întâia

ediție; se vede că Stan BREBENEL se sprijină mult pe citatul lung și că lasă, în capitolele din urmă, mai mult glasul altor critici decât pe al său; sunt și mici stângăcii de condei și scăpări de tehnoredactare. Spun acestea nu ca să-l mustru — n-am nici dreptul, nici pofta —, ci fiindcă l-am simțit, sub ele, mai bun decât graba lui.

Și totuși — fiindcă mai presus de toate cântarul meu rămâne cel al inimii — cartea aceasta își face lucrul cel mai greu și mai frumos din câte poate face o carte: aprinde candela și nu o lasă să se stingă. Stan BREBENEL, gospodar al condeiului ca și cel pe care îl cronicază, a adunat o operă risipită prin reviste și prin faldurile unui calculator, a strâns laolaltă mărturiile, a oprit un nume valoros să alunece în conul de umbră în care literatura noastră își lasă, cu o vinovată ușurință, morții. Pentru fapta asta de pietate, oricâte cusururi ar avea cartea, eu îi scot pălăria. Căci, dacă o carte fără cititori este o carte moartă, un scriitor fără cronicar e un scriitor pe care îl înghite uitarea — și STAN BREBENEL s-a făcut, cu hărnicie și cu dragoste, cronicarul postum al unui confrate.

La capătul lecturii, mi-a revenit în minte poemul cu care îmi încheiasem, cândva, cronică închinată lui Roșioru — cronică pe care, la o lansare la care n-am putut ajunge, a citit-o în locul meu un prieten. Îl așez și aici, ca pe o lumânare: „E devreme și-i târziu, / Ninge-n lume cu pustiul! / Urlă câinii nimănui: / Licăr de nădejde nu-i! / Sub zăpadă trosnesc grei / Brazilii cu sicrie-n ei! / Dar spre mine dă năvală / Liniștea universală!”

„Și-i devreme și-i târziu” — în acest paradox stă tot omul: a venit pe lume să învețe să moară, și a învățat. Brazilii cu sicrie în ei, liniștea universală care dă năvală - iată finalul senin-tragic al unui muntean care a coborât muntele și s-a împăcat cu ideea că huma îl cheamă înapoi. Acum izvoarele de la Mânzălești îl strigă, și el, în sfârșit, le poate răspunde.

Așadar, ce să spun la urmă? Că Stan BREBENEL ne-a dat o candelă, nu un monument — dar candela aceasta a fost aprinsă la timp, și ea luminează un drum pe care vor merge, de aici înainte, și alți cercetători ai operei roșiorene. Iar lui Ion ROȘIORU, fratelui meu mai mare și mai înțelept din breasla scriitorilor buzoieni, i-aș șopti, dacă m-ar mai auzi, ceea ce l-am întrebat cândva, cu uimire, citindu-l: *Unde ai stat până acum, domnule Roșioru?* Ne-ai stat ascuns la malul mării, muncind în tăcere, departe de coteriile care împart glorie prin cafenele, și ne-ai lăsat o operă pe care abia de acum o vom descoperi cu adevărat. Cartea de față e cel dintâi pas al acestei descoperiri, și pentru el îi mulțumesc confratelui **Stan BREBENEL**. Cât despre dumneata, Maestre, dormi liniștit în pământul Constanței, la umbra lui Ovidiu cel surghiunit, ca și dumneata, departe de casă: izvoarele de acasă te-au strigat o viață, iar acum, în sfârșit, te-au luat acasă de tot.

TITI DAMIAN

Adrian Vasile

IFTIME

Mecanica tăcerii -I-

Închizându-mi ochii,
mi se crapă un gând
peste o suviță de păr albă
din care scapără un cuvânt
ce-mi încearcă oboseala
imprimând o grimasă
îmbrăcată într-un sictir
care urăște așteptarea
și vă invita să-mi fiți musafiri!

Mecanica tăcerii -II-

Strângându-mi pleoapele,
se rupe o idee
pe marginea unui fir argintiu
din care pâlpâie o șoaptă
ce-mi apasă liniștea
lăsând pe chip o strângere
îmbrăcată-n lehamite
ce nu suportă întârzierea
și vă poștește să-mi călcați pragul!

Mecanica tăcerii -III-

Lăsându-mi privirea să cadă,
se fisurează o clipă
lângă o dâră de timp decolorat
de unde țâșnește un sunet
ce-mi zgârie tăcerea
așezând pe față o umbră
îmbrăcată în dezgust
care gonește răgazul
și vă cheamă să-mi fiți aproape!

Mecanica tăcerii -IV-

Închid pentru o clipă lumea din mine,
și ceva se rupe ușor
în marginea unui gând,
ca o vibrație fără formă
care îmi împinge liniștea spre margine.
Pe chip se adună o expresie strânsă,
ca o respingere tăcută
a timpului care nu mai stă locului,
iar din această neliniște
se naște o chemare fără politețe, intrați,
dacă tot ați ajuns.

Leonard I. VOICU

UBER

De obicei vă spun brașoave, dar de data aceasta jur - nu înfloresc povestea cu nimic. Toată planeta urmărește Cupa Mondială de fotbal 2026! Cadou din partea soției (de ziua ei), pentru ieșirea mea la pensie, am primit, împreună cu primul nostru fecior, bilete să mergem la Houston, Texas, să vedem meciul Portugalia – Uzbekistan. Mai corect spus – să-l vedem pe marele Cristiano Ronaldo.

Plecarea a fost complicată. Odată ajunși la aeroport, a început o ploaie torențială care a ținut patru ore. Nu exagerez! Niciun avion nu putea decola. Credeam că nu mai plecăm și zborul se va amâna. În cele din urmă ne-au imbarcat și... am ajuns târziu, după miezul nopții, la Houston. Aeroportul este mare! Foarte mare! A durat mai mult de o jumătate de oră să ajungem la terminalul unde urma să ne luăm valizele.

Următoarea dilemă a fost – cum să mergem la Hotel (gândeam eu).

- Tată, ai rămas în anii '90! Îmi zice juniorul. Am chemat deja un Uber. Am aplicația. Vine în trei minute. Este o Toyota 4Runner de culoare albă și pe șofer îl cheamă Babatunde.

- Știi și mașina!? Și culoarea!? Țasta „Da!” serviciu! mă mir, recunoscând în mintea mea, că am rămas, dacă nu în anii '90, sigur la începutul anilor 2000, când nu exista Uber.

- Uite, că a sosit!

Înșfăcăm valizele, șoferul, un negru micuț de statură ne zâmbește, ne salută și ne dă o mână de ajutor. Apoi ne instalăm confortabil pe bancheta din spate.

- Veniți pentru Cupa Mondială? Întreabă șoferul ca să spargă gheața.

- Da! Am venit să-l vedem pe Ronaldo.

Și discuția se încheagă, mai ales între fiul meu care este o enciclopedie în materie de

sport, pentru că are o memorie fantastică, și șoferul Uber. În tot acest timp, pe mine mă frământă altceva și, oarecum jenat, sperând să nu jignesc, spun șoferului:

- Nu vă supărați, vă numiți Babatunde. În limba română „Baba tunde”, tradus în engleză iese ceva de genul – „the old woman is cutting hair”.

Tipul găsește traducerea amuzantă. Discuția continuă. Aflăm că este originar din Nigeria.

- Și Nigeria are echipă bună de fotbal! avansează eu ca să-i fac plăcere și să stimulez discuția.

- Nigeria are jucători buni, dar nu o echipă bună! zice el.

- Cum vine asta?

- Păi, jucătorii cei mai buni au emigrat și joacă pentru alte țări. Inclusiv pentru echipa națională a Statelor Unite, mă refer, de exemplu, la Folarin Balogun care are origini nigeriene.

- Sunteți cu familia aici, la Houston?

- Da! Cu soția, copiii și trei frați mai tineri cu familiile lor. Eu sunt primul băiat născut, după ce a murit tatăl tatălui meu. Bunicul, adică.

- Aveți mulți frați și surori?

- Dumneavoastră câți credeți?

Simt că trebuie să spun ceva exagerat, mă gândesc la familiile de pe la anii 1900, ele aveau deseori peste 10 copii și dau și eu cu presupusul glumind:

- Șaptesprezece?

- Mai puneți! Îmi zice nigerianul.

- Douăzeci?

- Mai puneți!

Încep să calculez mental variantele biologice posibile și mă încurc în calcule.

- Ajutați-mă puțin! Dați-mi o idee!

- Tatăl meu a avut nouă soții, de care știm oficial.

Ahhh... se schimbă situația, îmi zic. Calculez: nouă înmulțit cu cinci și mai încerc un răspuns.

- Patruzeci și cinci!

- Treizeci și șapte! răspunde el.

- Bănuiesc că e tot așa... treizeci și șapte sunt numai cei oficiali, adică ăia de care știți.

- Cam așa! râse șoferul.

Discuția continuă în timp ce rulăm cu o viteză de medie de 120 km pe oră. Autostrăzile au patru sau cinci benzi pe direcția în care mergem. Așa aflăm că texanilor le place foarte mult să mănânce (șoferul crede că asta este o caracteristică unică lor), ne informează care sunt cele mai bune baruri sportive unde putem viziona meciurile în centrul orașului, cele mai bune restaurante pentru a mânca un bun *steak* – faimoasele *Steakhouse* și tipic în Texas *brisket* – cel mai bun, care, precizează el: *It must be cooked „low and slow” for many hours*. Adică, trebuie gătit încet, la temperaturi mici, pentru multe ore.

Ajungem cu bine la hotel și trebuie să ne luăm „La revedere”. Sporovăiala cu el și faptul că tipul era simpatic ne-a bine dispus.

A doua zi ne-am hotărât să mergem să vizităm NASA *Space Center Houston*, un muzeu obligatoriu de vizitat pentru cei ce ajung prin acest oraș.

Fiul meu a comandat un Uber și după câteva minute a ajuns în fața hotelului. Cu zâmbetul pe buze am salutat șoferul și ne-am așezat confortabil. El nici măcar nu s-a sinchisit să ne privească și nici să ne răspundă. A pus adresa de destinație (o știa deja) pe telefonul mobil și a pornit. După vreo cincisprezece minute de liniște neîntreruptă și apăsătoare, i-am spus lui Trayan:

- Țasta... nu e Babatunde!

Și am început amândoi să râdem.

HELIS

REDACTOR ȘEF - Gheorghe DOBRE

Tiparul executat la S.C. ARTPRINT“ S.R.L.
Slobozia – Ialomița; Cod. 8400, str. Ianache, Lot 3
Tel.: 0243 234480; 0726 238 455, E-MAIL: artprintsrl@yahoo.com

Revista poate fi procurată de la sediul redacției
și de la Biblioteca Municipală Urziceni

Parteneri: Muzeul Județean Ialomița, Biblioteca Județeană Ialomița „Ștefan Bănulescu”,
Muzeul Național al Agriculturii, Centrul Cultural UNESCO „Ionel Perlea”,
Centrul Creației Populare Ialomița, Consiliul Județean Ialomița.

Revista poate fi citită pe internet la adresa: www.revistahelis.ro

Sponsori: CONMET Slobozia, CONVIC SLOBOZIA,
PUCHI ELECTRO Slobozia, ANONIM Urziceni

ADMINISTRAȚIA

E-mail:

gigizap2002@yahoo.com

SLOBOZIA,
Str. Matei Basarab, Nr.26
Centrul Cultural „Ionel Perlea” Et.1
CONT: RO88CECIL0143RON0091587
Suc. CEC Slobozia

REDACȚIA

Redactor șef adjunct - Titi DAMIAN

PROZĂ - Florentina Loredana DALIAN, F.M. CIOCEA

POEZIE - Șerban CODRIN, Costel BUNOAICA, P.I. CREȚU

FILOZOFIE - Alexandru BULANDRA, dr. Grigore SPERMEZAN

ISTORIE, ARHEOLOGIE - Dr. Florin VLAD, Vitalie BUZU

ARTĂ - Ana-Amelia DINCĂ

MUZICĂ - Nicolae ROTARU

ETNOGRAFIE, TRADIȚII POPULARE - dr. Cristi OBREJAN

EVENIMENT CULTURAL - Nicolae TACHE, Doina ROȘCA,

Mihaela RACOVÎTEANU

INTERVIU, REPORTAJ, ESEU - Vasile IORDACHE

TEHNOREDACTARE: www.tipografieialomita.ro